ఆ. ఎవని పాదపద్మ • మే వేళ బ్రహ్మేంద్ర,సాసవార్థు లర్థి • డాసి హృన్మ
లిందముల నికామ • మొందుదురో తృప్తి, యట్టి విశ్వబంధు • నలిగితీవు. 299

చ. వినుమజముఖ్యులై యలరు • వేలుపులెల్లరు నొల్కిమిట్టలోఁ
బునకలు బూదినిగ్గొనియు • భూతగణంబులతోఁ జరించు శ
ర్వుని పదపాంసులేశమును • బూని ధరింతురు మాళులందు నీ
వనినయటుల్ దలంప రశి • వాత్ముని గాఁగశివున్ శివేతరా! 300

ఆ. విను ప్రవృత్తమని ని • వృత్తమనియుఁ గర్మ
వేదమందు వేఱు • వేఱుగా వి
భాగమొందియుండె • రాగవైరాగ్యల
క్షణములొప్పమీఱఁ • గ్రమము మెఱయ. 301

ఆ. ఒక్క కర్తయందు • యుగపదాచరణంబు
కర్మయుగమునకు ని • కామవైర
మెట్టికర్మయేని • యెసఁగదు బ్రహ్మయం
దెఱుఁగు హృదయమందు • నివ్విధంబు. 302

ఉ. అయణిమాదులౌ పదవు • లస్ఫుటకారణముల్ మహాత్మహృ
ద్గేయము లస్మదీయములు • కిల్బిషి! నీకొనగూడ వెప్డు నిన్
డాయును యజ్ఞగేహములఁ • దద్విహితోదన తృప్తులై కడున్
బాయక ధూమవర్త్మలగు • వారలు మెచ్చు పదంబు లారయన్. 303

ఉ. ఎవ్వఁడు శంకరున్ దెగడు • నెవ్వఁడు తత్పరివాదవాదమున్
గొర్విని సమానముగఁ • గూలుదురిద్దఱు నారకాంధునన్
జివ్వన శర్వదూషకుని • జిహ్వఁ దెగేయఁగఁ జెల్లుఁ జాలఁ డేన్
నెవ్వగఁ జావఁ జెల్లునటు • నీల్గనిచో వెడఁ బాయఁగాఁదగున్.

ఉ. కావుననే త్వదీయమును • గశ్మలమై తగు నాదు దేహమున్
బోవిడుదానఁ జాలునికఁ • బుణ్యుని నిందయొనర్చినట్టి నీ
యేవపు చెడ్డచుట్టఱికఁ • మింకనుగావుత బ్రాహ్మణబ్రువా!
తావకమూర్తి జాతతను • దాహముఁ జేతు సుఖంతు నాపయిన్. 305

. నను దాక్షాయణి యనినా, మనోవిభుఁడు పిలువ నామ • నము నొచ్చునికఁ
జనములు మెచ్చఁగ నీతను, వును గుణపమునట్టుఁ బాసి • పొందెద శుభముల్.

—* సతీదేవి దేవతలను శపించుట *—

క. సురలు మునులీరు వినుఁడీ క, య్యరయక యనుచితపుఁగర్మ ♦ మామోదమునన్
జరుపుచునుంటిరి జడులై, హరుదండము నొంది దుఃఖ ♦ మందుదురు వెసన్. 307

ఆ. ఇట్లు పల్కి కినిసి ♦ యీశ్వరి యుత్తరా, భిముఖ యొప్పనట్లు ♦ పృథ్విఁ గూరు
చుండి మౌనమొంది ♦ యుదక మాచమనంబు, చేసి కనులు మూసి ♦ శివునిఁ దలఁచి

క. దేవాదిదేవుఁడగు శివ, దేవుని యంకతలమందుఁ ♦ దేజరిలు నొడల్
గావలుఁడగు దక్షునివగ, కీవిధిఁ బాయంగనెంచి ♦ యెంతయుఁ బూనికన్.

గీ. ప్రాణము నపానమును నొక ♦ పగిది నాభి
నుంచి వెడలించి హృదయమం ♦ దుంచి బుద్ధి
తో నచటినుంచి కంఠంబు ♦ త్రోవబొమల
మధ్యమునఁ జేర్చి యంత శాం ♦ భవి రయమున. 308

—* సతీదేవి యోగాగ్నిచే దగ్ధమగుట *—

గీ. ఒడలియందు మరుద్వీతి ♦ హోత్రధార
ణముఁ దనరఁజేసి శివపదా ♦ బ్జములు దక్క
నన్యమెద్దియుఁ గనకుండె ♦ నపుడు యోగ
వహ్నులు జ్వలించి కాల్చె న ♦ య్యొడలు వడిగ. 310

క. ఆకసమునఁ బుడమిపయిన్, జోకగనున్నట్టి రద్ది ♦ చూచి కడుఁ హా
హాకారంబులు సెలఁగఁగ, శోకంబును జెంది దక్షుఁ ♦ జూచి యవి రిటుల్. 311

సీ. తివిరి యొక్క కలకి ♦ తెల్లవాఱునె దక్ష!, మరియఁబోకమని కొం ♦ దఱు నొడివిరి
ఇల్లు లిక్కనంతట ♦ నేపండుగానొకో, కనఁబోదువని కొంద ♦ ఱనిరి మీఱి
ముందఱ నున్నది ♦ ముదుసళ్ళపండుగ, అయ్యతో నందఱు ♦ కనిరి కొంద
ఱిది కట్టెపడుపు నీ ♦ వెందేగఁదప్పదు, కూఁతుగోడని యును ♦ గొందఱనిరి. 312

గీ. జగములీ సూర్యచంద్ర న ♦ క్షత్రరాసు
లెంతవఱకిద్ధకాంతుల ♦ నేపుమీఱు
నంతవఱకీవు పుత్రికా ♦ హంతకుండ
వనుచు దుష్కీర్తినొందెద ♦ వనిరి వరరి. 313

క. ఆ శివు రాణిఁ గని వెనుకొని, యా శాలను జేరినట్టి • యభవానుచరుల్
శ్రీశివ సురుఁగుడు గని హా, హా శాంకరి! యనుచు దుఃఖమంది • రయమునన్.

ఆ. పరశు శూల ఖడ్గ • ధరులౌచు బిరబిర, దక్షుఁ జదుపవచ్చు • తత్త్వమరసి
యజ్ఞహంతృ మార • ణార్థమై దక్షిణా, గ్నిని భృగుండు హవన • మును బొనర్చె.

వ. దానఁ జేసి

క. భూరితరబలులు ఋభు లను, వారు పొడమి యుల్ముకములఁ • బట్టి యురగకే
యూరుని పారిషదులతోఁ, బోరి పఱువఁ జేసిరంతఁ • బొంకమువిూఱన్. 315

—* ఆకాశవాణి దక్షుని శపించుట *—

వ. అంత నయ్యవసరంబున నభోవాణి పెద్దయెలుంగుతో నచ్చటివారెల్ల రాల
కించి యచ్చెరువొంది యదరుఁజెంద నిట్లు వక్కాణించె. 316

ఉ. ఓరి మదాంధ! దక్ష! విను • ముగ్రునితోడ విరోధమొంది యి
ట్లాఱడి యాగమున్ గడఁగి • తాత్మజనంతముఁ జేసి తేవపుం
ధీరతనొంది యింకను ద • ధీచి హితోక్తి ననాదరించితౌ
రౌర! యఘంబుపై నఘము • నార్జనఁ జేసితి విట్లు దుర్మతీ! 317

సీ. ఏ సతీదేవి బా • లేందుశేఖర పత్ని, యఖిలలోక సముచ్ఛ • యంబులేలు
ఏ సతీదేవి బ్ర • హ్మేంద్రచంద్రార్క ప్రముఖ నిర్జరశ్రేణి • పూజలొందు
ఏ సతీదేవి యో • గీంద్ర మనోరాజి, బ్రహ్మవిద్యాకృతిఁ • బరిఢవిల్లు
ఏ సతీదేవి భ • క్తేష్టంబు లారసి, భోగ మోక్షంబులఁ • బూన్కి నొసఁగు

గీ. ఏ సతీదేవి కల్పాంత • మీక్షచేసి, సర్వసంహార మొనరించుఁ • జటుల శక్తి
ఆ సతీదేవి నిత్య క • ల్యాణమూర్తి, నా జగన్మాత నెడఁజేసి • తౌర ద్రోహి!

గీ. దీని ఫలమంత యిపుడె సం • దియము లేక, కుడుతు వీక నీ సహస్రార • కోటితోడ
నీదు మస్తంబుఁ దెగిపడు • నేలమీద, సవనమిది భంగమున్ జెందు • సత్వరముగ.

వ. మఱియును.

క. నినుఁ జేరిన యీ దివ్యుల, కనుచిత కర్మలకు శాస్త్రియగు • మొందుగ వె
న్కను ముందుఁ గనక పీ రీ, యనువున విందులను మెక్కి • రరుసంబుమెయిన్.

వ. అని యిట్లు పచించి యూరకుండుఁడు

ఉ. అంత సురల్ మునుల్ మనము♦లందు విషాదమునున్ భయంబున
త్యంతము నొంది ముందఱ మ♦హాపద డాయుచునున్నయట్లుగా
నెంతయు నిశ్చయించి వన♦జేక్షుణు సన్నిధిఁ జేరి దేవ! క
ల్పాంతమువోలెఁ దోఁచెడు ద♦యామతిఁ బ్రోవఁగడంగు మిందఱన్. 321

క. అని యర్థించిరి దక్షుం, డును జరాయుధున కెఱఁగి ♦ నుతిఁజేసి యనెన్
వనజాక్ష! నీదు సాయము, నను జన్నము సేయఁగడఁగి♦నాఁడ మనువుమీ.

వ. అని యభ్యర్థించె నంతమీఁద.

మత్తకోకిల. పాఱినట్టి గణంబులెల్లఁ గ ♦ పర్దిఁజేరఁగఁబోయి య
ఘ్ఘోరమంతయుఁ దెల్పి రంతనె ♦ కోవిదోత్తముఁడైన య
న్నారదర్షియు శర్వుఁజేరి ప్ర♦ణామముల్ పొనరించి యా
తీరునంతయుఁ బూసగ్రుచ్చిన ♦ తీరుఁదెల్పెను రోజుచున్. 323

—* శ్రీ వీరభద్ర జననము *—

చ. విని పరమాగ్రహంబుఁగొని ♦ విశ్వగురుండు కఠోర ఘోర గ
ర్జన మొనరించి యొక్కజడఁ ♦ జక్కఁ దెగన్గొని పర్వతాగ్రమే
దినిపయిఁ గొట్టినంతనె యు♦దీర్ణతరప్రలయాభ్రఘోషముల్
దనర ధగద్ధగచ్ఛవులు ♦ దాల్కొని వెల్గొనరింప నెల్లెడన్. 324

మ. ప్రలయార్కద్యుతియెల్ల విశ్వముపయిన్ ♦ వ్యాపింప దివ్యాయుధో
జ్జ్వలముల్ హస్తసహస్రముల్ వెలయ దీ♦వ్యద్విక్రమాంచత్కళా
లలితాకారుఁడు వీరభద్రుఁడు మహో♦ల్లాసంబునన్ బుట్టె న
క్కలనన్ బొల్చెను భద్రకాళి యటులే ♦ కీర్తింప వైమానికుల్. 325

క. వారలతోడనె పొడమెను, భూరితర కృపాణపాణి ♦ భూతవితతులున్
ఘోర జ్వరములు తనువుల,తో రాజిల్లుచును దోడు♦తోడ రయమునన్.

ఆ. పొడమి యిట్లు వీర♦మూర్ధన్యుఁ డీశ్వరుఁ, జేరి సాగిమ్రొక్కి ♦ శిరసువంచి
ఏమిసేయవలయు ♦ నెఱిఁగింపు మిఁక నాకు, సకలభువన నికర ♦ చక్రవర్తి!

సీ. ఇంకఁగఁజేతునా? ♦ యీ సప్తసాగర, సలిలంబు లన్నియు ♦ జలధితూణ!
పిండిచేయునట్టునా? ♦ పేర్మి నీ కులపర్వ,తముల మొత్తమ్ముల♦ధర్మనిరత!
ముక్కలుచేతునా? ♦ దిక్కరీంద్రంబుల, యకుంభతలముల ♦ ననఘచరిత!
కసవొనరింతునా? ♦ కమలజాండములెల్లఁ, గదిసి చేపట్టి గం♦గా జటాల!

గీ. చిదిమివైతునె? భాస్కర శీతకరుల, గరుడ గంధర్వ యక్షరాక్షస నిలింప
సిద్ధమునిచారణోరగ, శ్రేణిఁబట్టి, హింస యొనరింతునా? బల్జిఘాంసమెఱయ.

గీ. నీ కరుణ నన్ను మించిన లోకశూరుఁ
డెందు లేఁడిది నిక్కువం బిందుభూష!
ఎద్ది సెప్పిన నొనరింతు నిపుడె వేగ
సెలవొసఁగి పంపుమా దృతిఁ జేసి జనక! 329

వ. అనిన మహేశ్వరుం డిట్లనియె.

క. సవనముతో దక్షుఁ జదుపు, మవినీతుని నీవు మామకాంశప్రభవుం
డవు నీచేఁ దెగుదురిక కన్, దివిజులు మునిజులును నేని దీవ్యచ్ఛక్తిన్. 330

క. అని నుడువఁగఁ బరితోషముఁ, గొని సాఁగిలి మ్రొక్కి సెలవుఁగొని కాళికతో
ననుచరవర్గంబులతో, ఘనభూతప్రతతితోడఁ గదలె రయమునన్. 331

—* శివుని సెలవుచే వీరభద్రుండు దక్షయజ్ఞంబున కరుగుట *—

వ. అంత నవ్వీరుం డయుతసింహంబులు పూన్చిన దివ్యస్యందనంబుపై నెక్కి సింహశార్దూల గజ తురంగబలీవర్దంబుల నెక్కి సాయుధులై వచ్చు మూడుకోట్లు రుద్రగణంబులతో వెడలుడు భేరీనాదంబులు శంఖనిస్వనంబులు పటహఝల్లరీకాహళమృదంగఘంటా వేణువీణాడమరుఘటధ్వానంబు లొనరింపుచు పారిషదబృందంబు లనేకంబులు ముందు నడచిరి. ఇఁక గణపాలురగు శంకుకర్ణుండును, అమోఘుండును, కోకిలుండును, కాష్టాగూడుండును, సుమంతకుండును, కాకపాదోదరుండును, సంతానకుండును, మహాబలుండును, మధుపింగుండును, పూర్ణభద్రుండును, జతుర్వక్త్రుండును, విరూపాక్షుండును, సంవర్తకుండును, లకులీశుండును, లోకాంతకుండును, దైత్యాంతకుండును, అశనియు, బాలకుండును, గపాలీశుండును, సందారకుండును, కుండవిష్టంభకులును, సన్నాదుండు, పిప్పిలుండును, జంద్రతాపసుఁడు. మహావేశుఁడును, కాలకాలకమహాకాలురును, అగ్నికృత్తును, అగ్నిముఖుఁడును, ఆదిత్యమూర్ధుఁడును, విశృతుఁడును, విశాఖుఁడును, సర్వాంకకుఁడును, జ్వాలావేశుఁడును, బర్వతకుండును, క్షేత్రపాలకుండగు భైరవుండును, సుకేశీవల్లభుండగు నందీశుఁడును, సర్వసేనానియగు జండీశుండును, మహాగణేశ్వరుండగు మణిమంతుండును ననేకకోటిప్రమథభూత వీరసైన్యంబులతో ననుగ మించిరి. ఇఁక భద్రకాళియు, విభుని

పిఱుంద సింగంబెక్కి సాయుధయై సాయుధలగు మహాకాళీ,గౌరీ, కాత్యాయనీ, చాముండా, ముండమర్దినీ, భద్రా,వైష్ణవీ, ఈశానీ,నారసింహీనామక నవదుర్గలతో శాకినీ, ఢాకినీ, కుశ్మాండీ, పర్పటీ,చటికాజ్వర,బలంబులతోఁ జతుష్షష్టి యోగినీచక్రంబుతో, నాసురీ, యక్షిణీ, మోహినీ బలంబులతోననుగమించె నంత శివాజ్ఞంజేసి యవ్వారిపైఁ గల్పప్రసూన వర్షంబును సుగంధ పవమాన ప్రచారంబమరి శుభశకునంబు లేపొందెనంతఁ గనఖలంబందలి దక్షాధ్వరశాలయందు దుర్నిమిత్తంబులు పెక్కు లుత్పన్నంబులగుచునుండె.

సీ. భానుమండలముపైఁ • బరివేషములు చుట్టె, తారాగణంబులెం • తయునుడుల్లె
కడఁగి వెన్వెంట ను • ల్కావృష్టిచెలరేఁగె, శోణితవృష్టులె • చ్చోటనుమీఱె
గొప్ప సర్పంబులు • గూలి కూయుచునుండె, వృశ్చికవర్షముల్ •వి స్తరిల్లె
ఖరవాతముల్మెండు • గా నేచిపీచె ధ, వళవృశ్చికఁబులు • పాలిచేఁబుడమి

గీ. దక్షువామాక్షియును వామ • పక్షములును
బెక్కుతడవలదిరె మఱి • యుక్కు మిగిలి
గృధ్రములు దక్షుతల ముట్టి • కెరలుచుండె
శలభములు నిండె సధ్వర • శాలనెందు. ౩౩౩

వ. అంత.

చ. తనరెఁ బరాగ ముత్తరప • థమ్మునమండి యఖండభంగి నిం
గిని బుడమిన్ నిరంతరము • గీల్కొని జీకటిఁ బర్వజేయుచున్
వినఁబడె వీరహుంకృతు ల • విస్ఫుటభైరవరావఘోరణుల్
మునులు సదస్యులున్ విని గు • ముల్గొని కంపితచిత్తులై రటన్. 334

—*ఉత్పాతంబులకు వీరిణి మున్నగువారు భయపడుట *—

వ. అందువీరిణి మొదలగు దేవీజనంబులెల్ల రాఘోరంబులన్నియుఁ గ్రమంబుగఁ గాంచి వగచుచుఁ దమలో దక్షునిఁగూర్చి యిట్లు దలంచిరి.

ఉ. కూఁతును గోలుబోయె • పయిఁగూలఁగ వచ్చెవిపత్తు మోఱకుం
డీతఁడు కాలకాలుని మ•హేశ్వరుఁజుల్కనఁజేసి జన్నమున్
నీతిదొరంగి యిట్టు లతి • నిందితభంగిఁ గడంగె నెక్కడొ
పాతకమిద్ది మిన్నకయ • పాయునె డాయును గాకదోడుతోన్. 336

గీ. ఇట్టు లనుకొనుచున్నంత • నేగుదెంచి, రకట వికటాట్టహాసంబు • లత్యుదగ్ర
భీషణధ్వానములు మీఱ • పృథులవీర, భూతవర్యులు దళములు • ముట్టికొనఁగ.

చ. పొడఁగని వేల్పులు న్మునులు • పొంకము దప్పి కడున్ భయంబునన్
వడఁకుచు నల్లకల్లనుచు • వాయిడి కూయుచుఁ దత్తరిల్లుచున్
వడిఁ బరుగెత్తి పోవుచును • వచ్చుచుఁ జచ్చితిమంచు నొచ్చుచున్
బడుచును లేచుచున్ మిగుల • బాలిశులై విలపించి రెంతయున్. 338

వ. అయ్యవసరంబున

తే. దర్పమంతయుఁ గోల్పోయి • దక్షుఁడును ద
దీయ ముఖ్యానుచరులును • దోయజాక్షుఁ
జేరి యభయంబు గోరుడు • శ్రీదయితుఁడు
వీరభద్రుని రాక భా • వించి మదిని. 339

ఉ. తానును జంకునొంది యల • దక్షునితో ననె యాజి! నీవుఁ దు
ర్మానముఁ జెంది యుగ్రు నస • మాను మహామహు నిందఁ జేసి యీ
కానని జన్మమొందితివి • కల్మషమున్ వడిఁగట్టికొంటి వి
ద్వేను గడంగినన్ విడువ • దీవిని పాతము సర్వభంగులన్. 340

శా. నేనున్ ధాతయు నీతిమాలి యిటులన్ • నీయాగమున్ జేరి యెం
తేనిన్ భంగముఁ జెందనుంటి మది య • ట్లేయా నిఁకన్ దివ్యులున్
మానుల్ లెక్కకు వచ్చువారె దఱిసెన్ • మాద్యద్భటశ్రేణితోఁ
దానై రుద్రుఁడు వీరభద్రుఁ డెటులన్ • దప్పింతు నీభంగముల్. 341

—* ఇంద్రాదులు వీరభద్రునితో యుద్ధము చేయుట *—

గీ. అంతలోననె యజ్ఞశా • లాంతరాళ
మునకుఁ జేరిన యవ్వీర • జనులఁ జూచి
యింద్రుఁడును నగ్ని యముఁడు నై • ఋతుఁడు వరుణ
గంధవాహు లెదుర్కొని • కడఁగి రాజి. 342

క. చండీశుం డశని విశా, ఖుండును దైత్యాంతకుఁడు గోకిలుఁ • డు నమో
ఘుండు ననువారు వారల, దండిగ నెదిరించి తాఁకి • దర్పం బెసఁగన్. 343

క. వారువముల నరదంబుల, సారెకు మర్దించి వారి • చటులాయుధ వి
స్తారంబుల దూరంబునఁ, జూరున్ బొనరించి మెయులఁ • జొనిపిరి శరముల్.

మ. మఱియుం బైఁబడి చంపఁగాఁ దలఁచి యమ్మాహేశ్వరగ్రామణుల్
దఱియన్ వచ్చుటఁ జూచి వేగముగ నద్దంభోళిభృన్ముఖ్యులం
దఱు భీతిన్‌గొని పాఱిరప్డు మునులున్ దామోదరున్ జేర న
క్కఱివేల్పావహమొందఁగాఁ దలఁచి చక్కన్ నిల్పెఁ జక్రంబుతోన్. 345

—* విష్ణుమూర్తి వీరభద్రునితో యుద్ధము సేయవచ్చుట *—

ఉ. శంభుసుతుండు చూచి మధుశాసన! యుద్ధమొనర్ప వచ్చితే
కుంభిని నిన్నుఁబోల్పఁదగు కోవిదుఁ డొక్కఁడు గానవచ్చునే?
శంభునిఁగొల్చి తద్దయను సారభుజాబల మొంది యుక్కునన్
శుంభదరీంద్రసంఘముల స్రుక్కఁగఁ జేయవె పెక్కుమార్లిలన్. 346

ఉ. ఎక్కడనుండి చక్రము రమేశ్వర! చెందితి వింత విస్మయం
బెక్కడనుండి దాపరిలె నింతయుఁ గన్గొనఁగూడదే మదిన్
జక్కఁగనిల్పు నీదయిన శక్తినిఁ జూచెద నంతయున్ గడున్
బెక్కులు వాకొనేల యిఁక వీఁకఁదొడంగు మణంగు బింకముల్. 347

గీ. కనవె? దాక్షియణీపాత మనఘమూర్తి!
వినవె? మునివర్యుఁడగు దధీచుని హితోక్తి
కడఁగిచేరితె యజ్ఞభాగమును జెంద
గిట్టదే? నీకు శివునకే క్రేవనేని 348

మ. అనినన్ దానవవైరి యంత విని దానాటోపమున్ జెందకి
ట్లనె రుద్రాత్మజ! భద్రమూర్తి! విను నా యాంతర్యము న్నేను శ
ర్వు నెడన్ ద్వేషినిగాను భక్తుఁడనె నేర్పున్‌దక్కి యిట్టి మఖం
బును జేరన్ జనుదెంచుటే యఘముగాఁ బోల్చెం విధిప్రేరణన్. 349

ఉ. ఈతఁడు నాకు భక్తుఁడయి హెచ్చుగ వేఁడుటఁ జేసి యీసవం
బీ తెఱఁగొందియుంటిని మహేశ్వరుఁ బిల్వమి నారయంగలే
దీతని కిప్డు బాసట వహింపక యుండిన నాడికొందురుం
జేతము తీరఁ దెల్పితిని చేయుము సేవయొసంగఁగా ననిన్ 350

గీ. అవలఁగానున్నదగు నిజ యంబునీక, యగును సందియమేమి లేదయిననన్నుఁ
గడచి దక్షునిఁజేరు నిక్కచ్చియిద్ది, దైవదూషకులకు మేలు దారసిలునె

— * విష్ణు వీరభద్రుల యుద్ధము * —

చ. అనుటయు వీరభద్రుఁడు ప్రి • యంబెదఁజెందియు నట్లె యౌనుగా
కని దనుజాంతకున్ గదసి • యక్కజమొందఁగఁ బెక్కుకైదువుల్
తనువునఁ గ్రుచ్చి యున్నతన•దం బొనరించె రయంబుమీఱ న
వ్వనజవిలోచనుండు శర • వర్షము వీరునిపైఁ దనర్చుచున్ 352

గీ. పాంచజన్యంబు నూఁదిన • పాఱినట్టి, వాసవుఁడు మున్నుగాఁగల•వారు మరలి
వీరబలములతోఁ బోర•వెడలి రంత, వీరభద్రుఁడు చండీశ • భైరవులును. 353

గీ. వీరవర్యుల గణపాల • ధీరవరుల
యోగినీచక్రమునుగూడి • రేఁగి సురల
నెల్లఁ బసిపట్టి మర్దించు • టెఱిఁగి యురగ
శయనుఁ డవ్వారిపై సుద • ర్శనము నేసె 354

చ. అది గని యొక్కవీరుఁడు ర•యంబున లాగి గ్రసించుచుండ న
ప్పదనునఁ దోయజేక్షణుఁడు • పర్వునవచ్చి గణేంద్రువక్త్రమున్
వదలిచి చక్రమున్గొని జ•వంబున నాత్మరథంబుఁ జేరె న
య్యదిగని వేల్పులెల్లరును • నాసల బాసిరి సంగరమ్ముపై. 355

ఉ. అంత మహాత్ముఁడైన హరి • యచ్చెరువై తగు యోగవిద్యచే
నంతములేని విష్ణుల మ•హాత్ముల శంఖసుదర్శనాంకులన్
వింతగ సంతరింపఁ గని • వీరుఁడు రుద్రమయంబు నస్త్రమున్
బొంతనచేసి కాల్చె నల • భూరిసుదర్శనపాణు లందఱున్. 356

క. ఆ తరువాయినె వెన్నునిఁ, జేతి త్రిశూలంబుతోడఁ • జేవఁబొడువఁగా
నాతఁడు గడునొచ్చి వడిన్, భూతలమునఁ బడియె సురలు•మునులున్
[బొగలన్ 357*

* శివపురాణే సతీఖండే సప్తత్రింశ దధ్యాయే — శ్లో॥ అథ విష్ణుర్మహాతేజాః । చక్రముద్యమ్య మూర్ఛితః...యుయుధే భగవాంస్తేన । వీరభద్రేణ మాధవః ॥ తయోస్సమభవద్యుద్ధం । సుఘోరం రోమహర్షణం । మహావీరాధిపత్యోస్తు । నానాస్త్ర ధరయోర్మునే ॥ విష్ణోర్యోగ బలాత్తస్య ॥ దేహాదేవ సుదారుణాః । శంఖ చక్ర గదాహస్తాః । అసంఖ్యాతాశ్చ జజ్ఞిరే ॥ తేచాపియుయుధుస్తేన । వీరభద్రేణ భాషతా । విష్ణువద్బలవంతోహి । నానాయుధ ధరా గణాః॥ తాన్ సర్వానపి వీరోఽసౌ । నారాయణ సమప్రభాన్ । భస్మీ చకార శూలేన । జ్ఞాత్వా స్మృత్వా । శివం ప్రభుం ॥ తతశ్చోరసితం విష్ణుం । లీలయై వరణాజిరే । జఘాన వీరభద్రో హి ।

ఆ. కొంతవడికి లేచి క్రోధరక్తేక్షణుఁ, డగుచు గూఢపాచ్ఛయానుఁ డార్చి
వీరభద్రుపైన విసరి వేయఁగఁ జక్ర, మీాక్షసేయఁగని మహేశసుతుఁడు.

చ. శివునిఁ దలంచి చక్రమును శ్రీపుభుజంబును స్తంభ మొందున
ట్లవిహతతేజుఁ డా భుజగ హార కుమారుఁ డొనర్పనప్డు కే
శవుఁడును మంత్రవేదులగు సన్మునివర్యుల మంత్రశక్తి బా
హువును గదల్చెఁ జక్రము సముద్ధతిఁ జెందకయుండె స్తబ్ధమై. 359

వ. అంత నద్దానిన్గాంచి యచ్యుతుండు

గీ. తివిరి సశరంబు శార్ఙ్గంబుఁ ద్రిప్పి వీర
భద్రుపై వేయ నాతండు వడిఁ ద్రిశూల
ధారఁ దుత్రినియలు చేసె దాని నంత
దవులఁగని నల్వ హరిచాటుఁ దఱిసి యనియె. 360

క. కానున్నది యగు నిట నే, మేనియు నొనరింప లబ్ధి యెసఁగదు వీరల్
గానని తెఱఁగున వీండ్లకుఁ, బోనగునని హెచ్చరింపఁ బురుషోత్తముఁడున్.

వ. సమయోచితంబుగ విధివచనంబుతీ రనుష్ఠింప నెంచి సమరావనిన్ దొలంగి సూక్ష్మరూపంబు నొంది నిజధామంబుఁ జెందెఁ బద్మజుం డట్టులె యొనర్చె నద్ది యారసియు వీరభద్రుండు శివానుమతిఁ నుపేక్షించె నంత,

—* వీరభద్రుఁడు యజ్ఞవిధ్వంసనంబు చేయుట *—

గీ. యజ్ఞమును భీతినొంది మృగాకృతిఁ గ వ
హించి యాకసమునఁ బను గెల్తు టరసి

త్రిశూలేన మహాబలీ ॥ తేన ఘాతేన సహసా । పపాతః పురుషోత్తమః। పపాత చత వాభూమౌ।
విసంజ్ఞో భూన్ముహూర్తే హరిః ॥ క్రోధరక్తేక్షణ శ్శీఘ్ర । తత ఉత్థాయ సత్వరభుః । ప్రహర్తుం
చక్రముద్యమ్య । అతిష్ఠత్ పురుషర్షభః ॥ తస్యచక్రం మహారౌద్రం । కాలాదిత్య సమప్రభం ।
వ్యష్టం భయ దదీనాత్మా । వీరభద్ర శ్శివాత్మజః ॥ మంగళే శంభోః ప్రభావాత్తు । మాయే
శస్య మహాప్రభో । నచచాల హరేశ్చక్రం । కరస్థం స్తంభితం ధ్రువం ॥ అథ విష్ణుర్గణేశేన ।
వీరభద్రేణ భాషతా । అతిష్ఠత్ స్తంభితస్తేన । శృంగవా నివనిశ్చలః ॥ తతో విష్ణు స్తంభి
తోహి । వీరభద్రేణ నారద । యజ్ఞోప మంత్రణ వశాత్ । స్తంభ నిస్మృత్తిమాయయౌ ॥
శార్ఙ్గం జగ్రాహ సక్రుద్ధః । స్వధను స్సశరం మునే । త్రిభిశ్చ ధర్షితో బాణైః। తేన శార్ఙ్గం ధను
ర్హరేః ॥ వీరభద్రేణ తత్రైవ । త్రిధాభూత్ తత్ క్షణాన్మునే। అథ విష్ణు ర్మహావాణ్యా ।
బోధిత స్తం మహాగణం ॥ అసహ్యావర్చసంజ్ఞాత్వా । అంతర్ధాతుం మనోదధే । విష్ణౌ మయిగతే
చైవ । దేవాశ్చ మునిభిస్సహా । వినిర్జితా గణైస్సర్వే । ఏతే యజ్ఞోప జీవనః ॥

వాఁడి నారసమున శిరః • పాతమొనరఁ
జేసె శ్రీవీరభద్రుండు • వాసిమెఱయ 363

క. మునియగు నంగిరసుఁ గృశా, శ్వుని ధర్ము నరిష్టనేమి • సువిదితుదత్తుం
ఘనుఁడగు కశ్యపుఁ బదం, బున శిరములు మెట్టి కడిమిఁ బాలుపెడలించెన్.

గీ. మఱియుఁ గొందఱు మునులను • మట్టగించి
రిఁకను స్వాహాదులౌ వేల్పు • టిగురుఁ బోండ్లు
బుగులుకొనునట్లుగాఁ గొంద • ఱెగిచి నగిరి
పఱచు సురలను గొందఱు • పట్టుకొనిరి. 365

క. కొందఱు ప్రాగ్వంశంబును, గొందఱు పత్నీభవనముఁ • గొదగొనికడిమిన్
గొందఱు సదస్యశాలను, గొందఱు నాగ్నీధ్రశాలఁ • గూల్చిరి వేగన్. 366

ఉ. కొందఱు కుండమేఖలలఁ • గూల్చిరికొందఱు యజ్ఞపాత్రలన్
జిందఱ వందఱౌనటులు • చేసిరికొందఱు వహ్నులార్పిరిం
కం దురుసైన కొందఱు ప • గన్ గొని కుండములందు మూత్రమే
పొందుచుఁ జేసి రిట్టు లెదు • రొక్కఁడు లేకయె మించుపూన్కిమై. 367

వ. అంత వీరభద్రుండును, మణిమంతుండును, నందియుఁ, జండీశ్వరుండును యజమాన భృగు భగపూషలన్ బట్టికొని తిగిచి పదంబులచేఁ గంఠంబులనుమెట్టి.

—* భృగ్వాదిమునుల శిక్ష - వీరభద్రుఁడు దక్షుఁ జంపుట *—

సీ. భృగునిమీసల నూడఁ • బెఱికె మణిమంతుఁ, డెవఁడు సభఁ జూపె మీస • మెత్తి తృళ్ళి
భగుని కన్గవ నంది • పట్టి కోసె శపించు, దక్షు నెవ్వఁడు కంటఁ • దానలర్చె
పూషుపండ్లనుడుల్చెఁ • బూని చండీశ్వరుఁ, డెవఁ డీశుఁ దిట్టుట • కెగసి నవ్వె
దక్షునిశిర మసి • ధార వీరప్రభుఁ, డంత మొందించియు • నంత దాని

గీ. శస్త్రములఁ ద్రెంపలేక వి • స్మయముఁ బొంది
సంజ్ఞపన యోగబలిమి మ • స్తమును ద్రెంచి
దక్షిణాగ్నిని వేసి ద • గ్ధంబొనర్చె
ప్రమథవీరులు సాధువా • దములొనర్ప. 369

తే. పుష్పవృష్టిఁ గురిసెఁ • బురహరు తనయుపై, వీరవితతిపైన • వెల్లివిరిసి
జయజయ ధ్వనులు ప్ర • శస్తిమీఱఁగ నంతఁ, జనిరి రజతగిరికి • శర్వుఁజేర.

వ. సులభసంప్రాప్త విజయులై మహామోదంబుతోఁ బరమేశ్వరునిఁ జేరి మ్రొక్కి విజయంబుఁ దెల్పినఁ బరమశివుండుఁ బరితోషంబుఁ జెంది వీరభద్రున్ గారవించి గణాధ్యక్షు నొనర్చి నంత యజ్ఞం బట్లు భగ్నంబై ఛిన్నభిన్నాంగులైన ఋత్విక్సురమునిగణంబులన్ జూచి తక్కటివారంద అజునిఁదోడ్కొని వైకుంఠ పురంబునకరిగి యురగశయను దరిసించి మ్రొక్కి యవ్విధంబెల్లఁ దెలిపి యనుగ్రహించి దేవముని రక్షణం బొనర్పుమని వేఁడుడు బుండరీకలోచనుం డిట్లనియె. 371

క. తేజీయసుఁడగు పురుషుని, పై జనుఁ డపరాధియగుచు ♦ బ్రదుకు నెయెందున్ యోజింపఁదగదె యిట్టుల, నే జడుఁ డేనియును గడిఁది ♦ యింగితమెసఁగన్.

మ. మనమెల్లన్ బరమేశ్వరున్ మఖవిభుఁ ♦ మాన్యున్ వెడంజేసి ద క్షుని యాగంబునఁ జూఱగొంటిమి హవి ♦ స్తోమంబు లిష్టైన నా ఘనునిన్ గారుణికాగ్రగణ్యుని జగ ♦ త్కల్యాణమూర్తిన్ రయం బున నంఘ్రుల్గొని "క్షమ్యతా" మనికడున్ ♦ బొల్పొప్పఁ వేడన్ దగున్. 373

క. ఎవఁడలిగినఁ జెడుజగమా, శివుని సతీవిధురు వేగఁ ♦ జేరిక్షమింపన్ స్తవములొనరించి తద్దయ,! సవనము రక్షింపవలయు ♦ సముచితమిదియా.

ఉ. ఈమును లీసురల్ నలువ ♦ యీవును నేనునుఁ బాకశాసనుం డేమహనీయు వీర్యబల ♦ మిట్టిది తత్త్వమిఁకట్టి దంచు సుం తేమి యెఱుంగఁజాలము మ ♦ హేశ్వరుఁడట్టిఁడు వేఱుత్రోవతో నేమెయిమెచ్చు నవ్విరవు ♦ నెవ్వఁడు సేయు స్వతంత్రుపై నటుల్. 375

—* విష్ణ్వాదిసురలు కైలాసమునకుఁ బోవుట *—

గీ. అనియిటులు చెప్పి వైకుంఠు ♦ డఖిల సురల
మునులఁగొని నల్వతో వేగఁ ♦ బురహరేష్ట
వాసమై పొల్చునట్టి కై ♦ లాస శైల
రాజమున కేగి భయభక్తు ♦ లోజమెఱయ. 376

గీ. జన్మయోగతపోమంత్ర ♦ సమ్యగోష
ధులను సిద్ధులగున్ వారి ♦ కలవియై ప
రులకుఁబోరాక దివ్యాప్స ♦ రోజనముల
సకల గంధర్వ వితతుల ♦ సంగతమయి, 377

—* కైలాసగిరి వర్ణనము *—

క. నానాధాతు విచిత్రిత, నానామణిమయశిరోఘనంబయి యింపౌ
నానామృగతతియుతమై, నానాపాదప లతాభినందిత మగుచున్. 378

సీ. ఇష్టఫలములీయ • నెసఁగువృక్షముల చెట్లు కల్పవృక్షములు శా • ఖాకరములల
సిద్ధసుందరులెల్ల • గదిచ్చి కాంచ కమలముల కెంపు మణికందరముల నెందు
సందడించెడు కళి • స్నానసస్నానగోద గ్రైణ నంద యెచ్చోట • నద్భుతగతి
గపరింబులనులుగు • కంచెలగో చెంత కాంచిసీస్రుళిరము లానంద మొసఁగు

గీ. ఘనమయూరంబు లెందుఁ గేకల నిగుడ్చ
మూర్ఛనలొనర్చు మత్తాళి • పుంజ మెందు
దనరు సెలయేఱు లెచట • పదముల మించు
నెన్న లెచ్చోట గిరియాన • మెలమిఁజూపు. 379

వ. అట్టి శ్రీ కైలాసపర్వతంబునందు.

సీ. ఎలమావులును నిత్యశోభిత ఘటికలు, పారిజాతములు మందారతరులు
పొన్నలునున్ సుర • పొన్నలుఁ బొగడలు గన్నేరులు సంపఁగుల్ • కాంచనములు
రేఁగులునున్ గంగ • రేఁగులునురి గొండ గోఁగులు పనసలు • గోడిసెగములు
దబ్బలునున్ నార • దబ్బలునున్ నారికడములు ఖర్జూరములు క్రముకములును

గీ. వెలగ లిప్ప లుసిరిలు • వేపతరులు
మేడి నేరేడు మద్ది మా • రేడుగములు
తాటిమ్రాఁకులు చీకటి • తరులు మఱ్ఱి
మ్రాఁకులును రావిమ్రానులు • జోక మెఱయ, 380

గీ. తియ్యమామిడి రసదాడి • తేనె యరఁటి
తీయదానిమ్మ గజనిమ్మ • తెగలు మఱి తు
రంజి నారింజగములు హే • రాళమైన
వెదురుకోనలును బలాశ • వృక్షరాజి. 381

గీ. పుష్పితాశోకములు మల్లె • పొదలు జాజి
తోఁపులును బండిగురివింద • తోఁపు లేపు
మీఱు బంగారు తామర • మ్మేల్మిరంగు
రంగులొప్పెడు కలువలు • గల సరసులు. 382

క. ఏలకితీఁగెలు తాంబూ,లీలతలు లవంగలతలు • లేఁబోకలునున్
మేలిమిజాతులు పలు త,క్కోలకముల వరుసలెంతొ • తోసంబిడెడున్. 383

క. పలురకముల ద్రాక్షుల పం,దిలు లెంతయు వింతఁగొలుపు • తీయనఁదగు పం
డులగుత్తులఁ దనియుచు రా,చిలుకలు విందొంది పాడ • శివమంత్రంబున్.

సీ. ఇభములు సింహశ•రభముల్ పులుల్ గదు,పులు నొక్కయెడనే స్త•మునవసించు
అడవియేన్గుల యొరి•పిడినొప్పు హరిచంద,నముల గాడ్పులరించు • నమరులమది
ర క్తకంఠ ఖగస్వ•రముల మేళముఁజెందు, షట్పదమండలీ • స్వరసరణులు
కలహంస కులపతుల్ కడఁగిచెప్పును శత,రుద్రీయ పాఠముల్ • రుచ్యముగను

గీ. పచ్చలే మెట్లుగఁదనర్చు • పద్మసరసు
లింపుమెయిఁ బుణ్యకాంతల • కిచ్చు ముదము
పొంకమగు వెండి బంగరు • పుష్పకములు
మేలి రతనాల గద్దెల • మేలుమీఱు. 385

ఉ. క్రోఁతులు కొండముచ్చులును • క్రోడములున్ బులులున్ సివంగులున్
వాతమృగంబు లెల్లులును • బ స్తములాలును నెద్దులున్ మనుం
బోతులు సింగముల్ శరభ•ముల్ గురుఁబోతులు పాఁడిగేదెలున్
బోతులు గోడిగల్ హరులుఁ • బొంకపు నాభిమృగంబు లొప్పెడున్. 386

గీ. యోజనశతంబు పొడవు పా•దోనముగను
విరివి దైవాఱ శాఖల • వెలసి కొండ
నెల్లఁ దఱుగని నీడ శో•భిల్లఁదగి ము
ముక్షు శరణం బయినవట • భూజమందు. 387

సీ. అలుకనుబాసిన • యంతకుఁ బోలి సు,ఖాసీనుఁడై యున్న • యట్టివాని
శాంతాత్ములై తగు • సనకాది సిద్ధుల,చే సేవలనుఁ జెంది • చెలఁగువాని
జక్కులకును నల • రక్కసులకు దొర,యౌ కుబేరుని పూజ•లందువాని
విద్యాతపోయోగ • విభుఁడై తదీయార్ధ్య,మొంది విరాజిల్లు•చున్నవాని

గీ. తపసులకు నిష్టమగు జటా•దండ భస్మ,చర్మముల నెలరేకను • సాంధ్యగగన
రుచినలరు గాత్రమెలమిఁ దా•లిచినవాని, విశ్వమంగళములను నర్పించువాని.

—* విష్ణ్వాదులు శివుని దరిసించి ధ్యానంబొనర్చుట *—

సీ. దర్భమయంబయి • తనరిన బ్రుసియందు, నుపవిష్టుఁడై సిరి • నున్నవాని
సజ్జనుల్వినఁగ శా•శ్వతపు బ్రహ్మంబు నా,రదునకుఁ జెప్పుచుఁ • బొదలువాని

కుడితొడఁ జేరిచి ♦ యెడమకాలిని నెడ్మ, మోకాలిపయిఁ జెయిన్ ♦ బూనువాని
రాణింపఁ దర్కముద్రనుఁ జెంది యొకచేత, నొకచేత జపమాల ♦ నొందువాని

గీ. బ్రహ్మనిర్వాణ సుఖమున ♦ బరఁగువాని
యోగపట్టంబుఁ గట్టి చె♦న్నొందువాని
మునులకెల్లర కాద్యుఁడై ♦ పొలుచువానిఁ
బరమశివు నచ్యుతాదులౌ ♦ సురలు గనిరి. 389

గీ. నంది సెలవొంది దగ్గతి ♦ వందనము లొ
నర్చి శిరసుల నంజలుల్ ♦ చేర్చి నిలిచి
రభవుఁ డరవిందనయనున ♦ కజునకును బ్ర
ణతులొనర్చి యొసఁగె నాస♦నములంత. 390

వ. నారాయణుం డిట్లనియె.

గీ. ఎఱుఁగుదుము నిన్ను విశ్వేశు ♦ నీ జగతికి
యోని బీజములై యొప్పు ♦ చున్న శక్తి
శివులకునుఁ గారణంబయి ♦ చెన్నుమీఱు
నా నిరంతర బ్రహ్మంబ ♦ వయ్యనీవు. 391

గీ. సరవి స్వాంశములగు శివ ♦ శక్తులందు
నూర్ణపద మట్లు క్రీడింపు ♦ చుండి జగము
బొడమఁగాఁజేసి పోషించి ♦ యడఁతు వీవు
నిర్వికార చిదానంద ♦ నిత్యరూప! 392

ఉ. నీవె త్రయీ సురక్షణము ♦ నెట్టనఁ జేయఁగ నధ్వరంబు మున్
బావన! పుట్టచేసితివి ♦ బల్లిదమై తగు సూత్రమేర్పడన్
శ్రీ విలసిల్లు ధర్మమయ ♦ సేతువులన్ బొనరించినావు భూ
దేవులు వానినైష్ఠికమ ♦ తిన్ బొనరింత్రు వ్రతంబు నొందుచున్. 393

క. మంగళ! మంగళ కర్మల, కుం గావించెదవు స్వర్గ ♦ కూటము ముక్తిన్
బొంగర నిడెదవు పెఱల క, మంగళులకు నరక మెందు ♦ మాఱదదియె టేన్.

వ. అయినను

విష్ణుమూర్తి శివునితో దక్షుని బ్రతికించి యజ్ఞమును బూర్తిచేయింపుమనుట

మ. బ్రతుకన్ జేయుము దక్షునిప్డు భగనే • త్రంబుల్ ప్రసాదింపుమా
దృతి మీసంబులనీయుమీ భృగునకున్ • దెప్పింపుదంతంబు లు
న్నతకారుణ్యమయాత్మ! పూష కిఁకఁజ • న్నంబండు నీచేత శి
క్షితులౌ దివ్యులు ఋత్విజుల్ సుఖతను • శ్రీలొందఁ బాలింపుమా. 395

క. సమయించితి వలయజ్ఞశి, రము సురలసముద్ధరింపు • క్రతువెవ్వనిచే
నమరు ఫలసిద్ధి వానికిఁ గుముఖులు భాగంబునీక • కూలిరిచుట్టుల్. 396

క. ఇది గొనుము పూర్ణభాగం, బిది క్రతుశేషంబు రుద్ర! • యిది నీయదియా
ముదమున నీభాగంబునఁ, బొదలఁగ నొనరింపు సవన • పూర్తి మహేశా!

వ. అంత విరించి యిట్లనియె.

చ. చెడు మది నొంది భేదగతిఁ • జేస్పడి కర్మమునందె నిచ్చలున్
సుడివడువారు లాఁతుల య • శోధనములని కుందువారు నౌ
చెడుగులు మర్మముల్ దునియఁ • జేయఁగఁ గూయుదు రన్యులన్ వడిన్
వడి నిఁకఁ జంపరట్టివిధి • వంచితులన్ మిముబోటి సత్తముల్. 398

వ. ఇంద్రుండిట్లనియె.

క. వందనము నీలకంఠున, కిందుశిఖున కాత్యయనకు మహీంద్రునకు నా
నందైకహేతువునకు న్యమందకృపామయతనునకు • మహితాత్మునకున్. 399

క. ధాతలకెల్లర కీవె వి, ధాతవు త్రిగుణాత్మకుడవు సు • ధాకరమకుటా!
నేతలకెల్లర కీవే, నేతవు పాలింపుమిఁకను • నీదు జనములన్. 400

వ. దివ్యమునిజనంబు లిట్లనిరి.

సీ. ఉచితరూపునకు స • ద్యోజాతమూర్తికి, గదికి శూలికి ధన్వి • కిదియె ప్రణుతి
వామదేవునకును • వామనేత్రునకును, వామమూర్తికి నిదే • వందనంబు
ఘోరఘోరునకు న • ఘోరమూర్తికిఁ బరేశునకు వికటునకు • జోత యిదియె
పురుషార్థదునకుఁ ద • త్పురుషమూర్తికనాది, పురుషున కిదియె చే • మోడ్పుసేఁత

గీ. ఇనుని కీశానమూర్తికి • నీశ్వరునకు
బ్రహ్మరూపునకును బర • బ్రహ్మ కిష్ట
తనునకుఁ ద్రయీతనునకు సుం • దరతనునకు
భక్తిఁ గావింతు మిదె యభి • వాదనంబు. 401

వ. అంత నిలింపులఁ గాంచి బాలేందుశేఖరుం డిట్లనియె.

—* శివుఁడనుగ్రహించుట *—

ఉ. మోహముఁ జెందినట్టి యల ♦ ముగ్ధులదోసము నేఁ దలంపఁ బా
పోహను జెంది త్రుళ్ళిన దు♦రుద్ధతమూర్తులఁ శిక్షఁ జేసితిన్
మోహితబుద్ధి దక్షుఁ డటు ♦ పూనిన జన్నము బన్నమొందె ని
ష్ఠాహరి! యో విరించి! వినుఁ ♦ డొప్పుగ సర్వము నిర్వహిల్లఁగన్ 402

గీ. అధ్వరికి బస్తమస్తకం ♦ బమరు మిత్ర
చక్షువునఁ జూచు భగుఁడు పూ♦షయజమాన
దంతములచేత నమలుచుఁ ♦ దానుఁ బిష్ట
భుక్కగు భృగుం డజశ్మశ్రు♦వులనుజెందు. 403

—* దక్షుఁడు జీవించుట *—

వ. మఱియు ఋత్విక్కు లశ్వినీదేవతల బాహువులచేతను, బూషహస్తంబుల చేతను బాహుహస్తంబులఁ బడసి జీవింతు రట్లొనర్పుండన్న నయ్యాదిమదేవుని నుడుల కఖిలర్షి జనంబు లలరి సాధువాదంబుల ధన్యవాదంబులనొనర్చి ప్రమొక్క రంతఁ బుండరీకాక్షుండును విరించియుఁ బరమశివుని సవనంబునకు భక్తిమెయి నామంత్రణంబు సేయుడు. మహాదేవుండు హర్షించి నందీశ్వరాదులతో నందుఁ జని యట్లొనరింపఁ జేయుడు నవ్వారెల్ల హరుసంబుఁ జెంద దక్షుండు నిద్ర మేల్కొనినట్లు లేచి కూర్చుండి ప్రబోధంబుఁ జెంది ముందఱనున్న శివున్ జూచినయంతనె శరత్కాలంబు నందలి హ్రదంబుఁ బోలి యకల్మషచిత్తుండై పూర్వవైరంబు మఱచి శివస్తవంబుఁ జేయఁ బూనియు మృతిఁ జెందిన కూఁతుఁ దలఁచి దుఃఖంబున బాష్పపూరితనయనుఁడై యెద్దియుఁ బలుకఁ జాలకున్న నెట్లొ హృదయంబు బిగ్గపట్టి యిట్లు మహేశ్వరుఁ బ్రస్తుతించె.

—* దక్షుఁడు శివుని సన్నుతించుట *—

ఉ. పెక్కులు తిట్టినట్టి నను ♦ బిట్టుగ దండము చేసితద్ది దా
నెక్కు డనుగ్రహంబు గనె ♦ యేర్పడె నాయెడ వెన్నుఁ డీవు పెం
పెక్కఁగ బ్రహ్మబంధువుల ♦ నేనియు నన్నువ సేయఁ బూన రా
చక్క మహేశ! యెట్లు వ్రత ♦ చర్యలఁ బాయుదు వీవు పేర్మిమై. 405

ఉ. వేదము రక్షసేయుటకు • వెన్కనె యష్టా తపో వ్రతేద్ధ వి
ద్యాదులఁ జెన్నుమీఱు భ • దాస్యమునన్ సృజియించి విప్రులన్
గాదిలిప్రేమ నావులను • గట్టను జేకొని కాచు గొల్లఁ డ
ట్లేఁదుచునుందు వెల్లప్పుడు • నెంతయుఁ బాములఁ బాపి యీశ్వరా! 406

చ. నిను బరమాత్మ నారయక • నే నటు లెగ్గులు పల్కినన్ మనం
బున నవి లెక్కసేయకయె • పుణ్యవిగర్హణజాతపాతకం
బునఁ జెనుగొత గూలు నను • భూరికృపన్ బ్రతికించి తిట్టులన్
నినుఁ గొనియాడఁ జాలుదునె • నీదగు పుణ్యమె నిన్ను మెచ్చెడున్. 407

గీ. వరదునకు విశ్వపతి కార్త • బాంధవునకు
జ్ఞాననిధి కీశ్వరునకు స • నాతనునకు
సర్వదేవాధిపతికిఁ బ్ర • శాంతమతికి
సర్వకారణునకు నమ • స్కార మిదియె. 408

— * శివుఁడు దక్షునకు హితంబుఁ జెప్పుట *—

గీ. అనియిటుల వేడి మ్రొక్కిన • యట్టిదక్షుఁ
గని యనుగ్రహ మొంది యి • ట్లనియె దక్ష!
నినుప్రసన్నుఁడ నైతి నే • వేళ నేని
భక్తులకు లోఁగువాఁడ నేన్ • బ్రభుఁడ నైన. 409

వ. నన్నుఁ బూజించుభక్తు లార్తుఁడు జిజ్ఞాసు వర్థార్థియుజ్ఞానియు ననువారలై నాల్గు విధంబులుగ నన్నర్చింతు, రుత్తరోత్తరు లుత్తములందఱియందు జ్ఞాని నాకు ప్రియతరుం డతఁడు నారూపుగఁ దెలియుము, నేను జ్ఞానగమ్యుండను గాని తదితరంబులకు సాధ్యుండనుగాను. 410

గీ. వేదములచేత నీక్రతు • వితతిచేత
దానములచేతఁ దపసుచే • దక్ష! నన్నుఁ
బడయఁ జాలరు కర్మత • త్పరులు పుడమి
భక్తిచే జ్ఞానమునఁ బట్టు • పడుదు నెపుడు. 411

వ. నీవుభక్తిజ్ఞానంబులఁబాసి కేవల కర్మతత్పరుండవై యిట్లు బన్నంబు నొందితి విఁకమీఁద జ్ఞానమార్గంబు నాశ్రయింపుము. మఱియు వేఱొండు రహస్యంబు గల దది యెఱిఁగింతువినుము. 412

క. నేనును బ్రహ్మయు వెన్నుఁడు, పూనిజగంబులకు హేతు • భూతులమైనన్
నే నీశ్వరుఁడను సాక్షిని, నేను స్వయంభాసకుఁడను • నిత్యుఁడ వినుమా. 413

గీ. ఆత్మ మాయను గుణమయి • నందిజగముఁ
బొడముఁ జేయుచుఁ బ్రాకుము • బొలియఁజేయు
చును గిరియోచిత నామంబు • లొనరఁదాల్చు
చుండు నిఁక నిందు సందియం • బొదవ దెప్డు. 414

గీ. అట్టి పరమాత్మనయిన నాయందు బ్రహ్మ
విష్ణులను భూతకోటినిఁ • బిచ్చవాండ్రు
తెలిగి వేఱుగఁజూతురు • శిరసు మొకము
మున్నయినవాని వేఱుగ • నెన్నఁడెవఁడు. 415

క. సకలాత్ములమై నిచ్చలు, నొకరూపగు మా ముగురను • నొండుతెఱఁగు నెం
చక సేవించుసతండే, యకలంకంబైన శాంతి • నందికొను భువిన్. 416

వ. ఇఁక నట్లుగాక,

గీ. వెన్ను నొల్లక నన్ గొల్చు • చున్నవాఁడు
నన్నలిగి వెన్నునిన్ గొల్చు•చున్నవాఁడు
వీరలిద్దరు జముపీట • వేఁగుచుందు
రంబుజహితుండు జంద్రుఁ డు•న్నంతదనుక. 417

వ. మఱియును.

క. కమలజు భక్తిఁదొరంగిన, కమలాపతి భక్తి యెపుడు • గలుగదు వినుమా
కమలేశుభక్తి లేకయె, యమరదు నాయందు భక్తి • యబ్జజతనయా! 418

వ. కావున నీవిఁక భేదబుద్ధిఁ బాసి జ్ఞానివై యుపాసింపు మిఁక యాగంబుఁ బూర్తి యొనరింపుమన్న దక్షుం డలరి శివు నఖిలేశ్వరుండని తలంచి సకుటుంబముగా నర్చించి యజ్ఞంబు మరల ననుసంధానించి వేల్పులకెల్లరకు భాగంబు లొసంగి పూర్ణభాగంబు మహేశ్వరునకిచ్చి తదనుగ్రహంబుఁబడసి యజ్ఞంబు సమాప్తం బొనరించె నంతఁ బరమేశ్వరుండు కైలాసంబునకరిగె. బ్రహ్మవిష్ణులును నఖిల సురమునీంద్రులు సంతసంబునఁ బరమేశ్వరుయశశ్చరితంబు గానంబుసేయుచు నిజనివాసంబుల కరిగిరి. మహేశ్వరుం డట్లు నిజస్థానంబుఁ జేరియు సతీదేవిన్ దలఁచి పలుమాఱు సతీ చరితంబులు గణంబుల కెఱిఁగించుచుఁ బరమాత్మ

యయ్యును బ్రాపంచిక భంగి నభినయించుచు నిర్వికారుండై యుండె, పరమేశ్వరి యగు దాక్షాయణి యిట్లు పూర్వకళేబరంబుఁ బాసి దేవప్రార్థితయై దేవకార్యంబు కొఱకు మఱల హిమవద్గిరీంద్రపత్ని యగు మేనకయందు జన్మించి తపంబొంది మహేశ్వరున్ జేపట్టె నీ సతీ చరిత్రంబు నెవ్వరేనిఁ జదివిన వినిన నవ్వారు సకల సంపదలన్ బొదలుదు రనిన సూతునకు శౌనకాదులు మహాత్మా! దక్ష యజ్ఞంబం దిట్లు పుండరీకాక్షుండు శివు నరయక వచ్చి యవమతిన్ జెందుట కేమికతం బెఱుంగఁ జెప్పు మనుడు సూతుం డిట్లనియె.

—* క్షుప దధీచుల కలహ వృత్తాంతము *—

గీ. చ్యవనపుత్రుండు భృగువంశ • సంభవుఁడు ద
ధీచియనుఋషి శపియింప • నా చతుర్భు
జుఁడు పరాకొంది యట్లు ద • క్షుని మఖమునఁ
జేరి చిన్నతనంబొందెఁ • దేవమాలి. 420

క. అన నేటికి శపియించెను, ముని పురుషోత్తముని సకల • భూతశరణ్యున్
మునివర! యెఱింగింపు నా, ననఘుఁడు నుడువంగఁ దొడఁగె • నవ్వారికిటుల్

క. క్షుపుఁడను వైష్ణవుఁడగు నొక, నృపునకును దధీచిమునికి • నేస్తంబురువా
విపులేశుండొకపరి మహా, నిపతినిఁ గని యిట్లు తా న • నియె మత్తమతిన్ 422

చ. ఎనిమిదిదిక్కులోలి మెయి • నేలెడు వేల్పులమాత్రలొంది మే
దినిపయిఁ బొల్చు భూపతి మదిన్ దలపోయఁ ద్రివర్ణపఙ్క్తిలో
ఘనతను మించునల్లతఁడె • గౌరవభాజనుఁడన్న నంత న
మ్ముని విని వేదపుంబధముఁ • బూనని యన్నుఁడికల్గి యిట్లనెన్. 423

క. జనవినుత "బ్రాహ్మణో గురు", రను వచనముఁ దలఁపు మదిని • సఖలమునకు బ్రా
వనుఁడే గరీయుఁడును బ్రా, జనభాజనుఁ డిద్ది వేద • సమ్మత మనుడున్. 424

చ. నరవరుఁడాలకించి యటు • నచ్చికసేయక శ్రీమదంబునన్
బొరసిన బుద్ధి యిట్లనియె • భూవిభుఁడే కడుమేటి యాతఁడే
యురవగు దైవతంబిఁకను • నుర్వరఁ జెందిన విష్ణువాతఁడే
ధర నిఁక నగ్రపూజ్యుఁడగుఁ • దాపస! నీకటు లేను పూజ్యుఁడన్. 425

సీ. అనిన విని ముని క్రుద్ధుఁడై • యాత్మగౌర
వం బరసి నెడ్మపిడికిట • వసుమతీశు
నెత్తిపై మొత్తె నతఁడు గీ•న్కృత్తి వజ్ర
మేసి మునివరుఁ జీల్చెను • దోసమనక. 426

క. మునివజ్రహతినిఁ డాను, ర్విని బడి కులపతిని శుక్రు • వినయమ్మున వేఁ
డిన నతఁడు చేరవచ్చి ము, నిని సంజీవని కలన్ మ•నిచె నంతఁ గృపన్. 427

వ. వాత్సల్యంబుతోడ దధీచికి మృతసంజీవినీ విద్య నుపదేశించి, కుమారా! మృత్యుంజయుఁడగు నీశ్వరుని భజించుచు నీ మహామృత్యుంజయ మంత్రంబు నుపాసింపుము. దీన నీకు మృత్యుభయంబు దొలఁగి శ్రేయంబు చేకూరునని యి ట్లమ్మంత్రం బుపదేశించె. 428

— * మహా మృత్యుంజయ మంత్రము * —

ధ్యానం –

శ్లో॥ హస్తాంభోజ యుగస్థ కుంభయుగలాదుద్ధృత్యతోయం శిర
స్సించంతం కరయోర్యుగేన దధతం । స్వాంకే సకుంభౌ కరౌ
అక్షస్రజ్మృగహస్త మంబుజగతం । మూర్ధస్థ చంద్రస్రవ
త్పీయూషార్ద్ర తనుం భజే సగిరిజం । త్ర్యక్షంచ మృత్యుంజయం.

మనుః –

శ్లో॥ త్ర్యంబకం యజామహే । త్రైలోక్యపి తరం ప్రభుం । త్రిమండల స్యపి తరం
త్రిగుణస్య మహేశ్వరం । త్రితత్త్వస్య త్రివహ్నేశ్చ । త్రిధా భూతస్య సర్వతః।
త్రిదివస్య త్రిబాహోశ్చ । త్రిధా భూతస్య సర్వతః । త్రిదేవస్య మహాదేవం।
సుగంధిం పుష్టివర్ధనం । సర్వభూతేషు సర్వత్ర । త్రిగుణేషు కృతో యథా ।
ఇంద్రియేషు తదన్యేషు । దేవేషు చ గణేషు చ । పుష్పే సుగంధివత్సూర ।
సుగంధి మమ రేశ్వరః । పుష్టిశ్చ ప్రకృతేర్యస్మా । త్పురుషాద్వైద్విజోత్తమ।
మహదాది విశేషాంత । వికల్పశ్చాపి సువ్రత । విష్ణోః పితామహస్యాపి ।
మునీనాంచ మహామునే । ఇంద్రియస్య చ దేవానాం । తస్మాద్వై పుష్టి
వర్ధనః । తం దేవ మమృతం రుద్రం । కర్మణా తపసాపివా । స్వాధ్యాయేనచ
యోగేన । ధ్యానేన చ ప్రజాయతే । సత్యేనాన్యేన సూక్ష్మాయా । న్మృత్యు

పాశాద్భవః స్వయం । బంధమోక్షకరో యస్మా । దుర్వారుక మివ ప్రభుః ।
మృతసంజీవినీమంత్రో । మను సర్వోత్తమ స్స్మృతః॥

వ. ఈయదియె సర్వోత్తమంబగు మృతసంజీవినీ మహామంత్రం బీశ్వరుని బూజిం
పుచు నిద్దాని జపించుము. మఱియు నీయది జపంబున నభిషేకంబునను హో
మంబునను నిమ్మూడింటఁగూడ ఫలంబొసంగు శివసన్నిధిఁ జేరి యీమంత్రంబు
జపించినవానికి మృత్యుభయంబు లేదు. ఇఁక నిమ్మంత్రంబునను న్యాసాదుల నొన
ర్చి జపించుచు శివునిబూజించిన మఱియు విశేషఫలం బొందనగునని యిట్లు
సక్రమం బుపదేశించి శుక్రుండు స్వస్థానంబునకరిగి నంతదధీచి శివుని సంస్మ
రించి తపంబునకై వనంబున కరిగి యందు మహేశ్వరులఁ బూజించుచు
నమ్మహా మృత్యుంజయమంత్రంబు నేకనిష్ఠతో బెక్కుదినంబులు జపించి
నంత భక్తవత్సలుండైన శంకరుఁడు మునిఁదారసించి వరంబడుగు మిచ్చెద
ననుడు దధీచిముని కరంబుమురిసి యిట్లనియె. 429

—* శివుఁడు దధీచిమునికి వరమునిచ్చుట *—

గీ. దేవ! నాకిడు వజ్రాస్థి ♦ దివ్యతనువు
మఱియు నమృతత్వము నదీన ♦ మతియు ననుడు
శంకరుండట్ల యగునని ♦ సంయమికి వ
రం బొసఁగి వేగ నిజనివా ♦ సంబుఁ జేరె. 430

చ. మునియు వరంబుఁ జెంది క్షుప ♦ భూభుజుఁ జేరి పదంబుచే శిరం
బును వడిమోఁదె నాతఁడును ♦ భూరితరాగ్రహ మొంది వజ్రమున్
ముని యురమందు వేయ నది ♦ మున్పటి యట్టులఁగాక పూరిగాఁ
గనుపడ ఱేఁడు సూచి మది ♦ గాటపునక్కజ మొందియంత నే. 431

ఉ. కానకుఁ బోయి శ్రీపతినిఁ ♦ గంజదళాక్షుని భక్తవత్సలుం
బూనికతోడ నెంచి తప♦ముం బొనరింపఁగ దేవనాథుఁ డా
మానవనాథుఁ జేరి చను♦మానముతోడ నభీష్టమడ్గఁగా
నా నృపుఁ డర్సమొంది కమ♦లాక్షున కర్మిలి మ్రొక్కి యిట్లనెన్. 432

గీ. బాఁపఁడొక్కఁడు ననుఁ దలఁ ♦ బగులఁదన్నె
వజ్రమేసితి విఫలమయ్యె ♦ వరద! యతఁడు

శివునిఁ బూజించి వాంఛిత • సిద్ధులొందె
వానిపేరు దధీచి • యవ్వాని (గనుము. 433

వ. మఱియుఁ దనకును దధీచికి జరిగిన వాదంబు తెఱంగునంతయుఁ దెలిపినఁ బురుషోత్తముఁ డవ్విధంబెల్ల నారసి దధీచియెడ ననుచితంబు లేకున్నను క్షుపునికై తానద్దధీచినిఁ జెనకక తప్పమియును, దధీచిచేఁ దన కనర్థంబు రానుండుటయు నెఱింగియును భక్తవాత్సల్యంబుఁ ద్రోసివేయఁజాలక దధీచితోఁ బోరనెంచి క్షుపున కిట్లనియె. 434

గీ. బ్రాహ్మణు లజయ్యు లందును • బాశుపతులు
కడిఁది మగలట్టివారితోఁ • గడఁగ నగునె
యేమిసేయుదు నినుఁగూర్చి • యెట్లుగాని
పోరుసేతు దధీచితో • భూమిజాని! 435

—* విష్ణుమూర్తి దధీచితోఁ బోరవచ్చుట *—

క. అని వేగ దధీచి మునీం, ద్రుని డగ్గఱి బవరమడుగఁ దోయజనేత్రుఁ
గని ముని యనియెను కేశవ!, నిను నెఱుఁగుదు భక్తకార్య•నిష్ణాతునిగాన్.

గీ. ఐన వినుము మహేశ్వరా•ర్చానిరతుల
కెందు నలఁదురు టబ్బమి • యెంచువాఁడ
అట్లుగా కది యెదవుచో • నరసిపల్కు
కలను చేసెద నీతోడఁ • గంజనయన! 437

—* విష్ణు దధీచుల యుద్ధము *—

క. లేదలమట బెదరేమియు, లేదెందుఁ బరాజయంబు • లేనేలే దో
శ్రీదయిత! యనుడు గుపితుం,డై దానవహంత చక్ర•మారసి కనఁగా. 438

గీ. అదియుఁ జలనంబుమాలిన • నమ్మునీంద్రుఁ
డరసి నగి యిట్టులనె హరి! • యైశ మీసు
దర్శనము ననుఁ దెగటార్పఁ • దఱియ దన్య
సాధనములనుగొని వేయు • చలముమీఱి. 439

క. అని యుల్లసమాడిన య•మ్మునిపయి నందకము గదను • భూర్యస్త్రములన్
వనజాక్షుఁ డేసె సంక్రం,దనముఖులును దఱిసి మునిని • నానాస్త్రములన్.

సీ. పొదవ ముని యల్గి యొకకుశ ♦ ముష్టిఁ దెచ్చి
శివునిఁ స్మరియించి విడిచినఁ ♦ జెలఁగి యద్ది
ఘనమగు త్రిశూలమై వారి ♦ కఠినసాధ
నముల నస్త్రంబులను వేగ ♦ సమయఁజేసి. 441

వ. సకల నిలింపులతో జనార్దనుని మర్దింప నేతెంచుచుండుటన్ గాంచి.

గీ. అతుల మాయాన్వితుండగు ♦ నచ్యుతుండు
తన్నుఁబోలిన చక్రగ♦దాధరులను
నయుతమూర్తుల వెడలింప ♦ నడరి వారు
తాపసునిపైకి దుముకఁగఁ ♦ దలఁకకతఁడు. 442

క. వారందఱి శూలమునన్, జూరున్ బొనరించి యార్వఁ♦జూచి హరియుఁ దా
మీఱిన కినుకన్ ఘోరా,కారుండై విశ్వరూప♦గరిమన్ జూపెన్. 443

క. పదునెనిమిది లోకంబులు, నదీనదోదధులతోడ ♦ నగములతోడన్
బొదలెను భగవత్తనువున, నది గని ముని శివునిఁ దలఁచి♦యచ్చెరువొప్పన్.

గీ. హరికి నిట్లనె నిదియేమి ♦ యచ్చెరియము
కనుము నేఁ జూపెదనటంచు ♦ గరిమమెఱయ
చ్యావనియుఁ దనయందు బ్ర♦హ్మాండమెల్లఁ
జూప విస్మయమొందిరి ♦ సురలు హరియు. 445

క. అంతయెగాక జనార్దను, నెంతయు దహియించుచున్న♦ఋషిఁగని హరిబ
ల్వంతముతోఁ దలపడఁగని, చింతిలి పరమేష్ఠియటకుఁ♦జేరి రయమునన్ *446

చ. వలదు మహాత్మ! భక్తజన ♦ వత్సల! పద్మదళాక్షు! మానిపై
నలుకను మాను మీతఁడలి ♦ కాఖునిభక్తుఁడు ప్రోడయెంతయున్
గలుషము లేదు వీనియెడఁ ♦ గర్కశభావముఁ డింపు జేనికిన్
జెలిమిఘటింపు! మానియెడఁ ♦ జెల్లదు వేఱువిధంబు రూఢిగాన్. 447

వ. అని చెప్పుట యాలకించి క్షుపుండు పశ్చాత్తప్తుండై తనకోసరంబిట్లు రమాకాంతుండాఱడి నొందుటకెంతేని వందురి యథార్థంబెఱింగి వచ్చి దధీచి యంఘ్రులందుఁ బడి యిట్లు ప్రార్థించె. 448

సతీఖండే అష్టత్రింశోధ్యాయే — శ్లో॥ దదాహ విష్ణుం । దేవేశం దధీచి శ్శైవసత్తమః ॥

—* క్షుపుఁడు దధీచినర్థించి యుద్ధంబునుడుపుట *—

శా. మన్నింపన్ గదవయ్య! నాయఘములన్ ♦ మౌనీంద్రచూడామణీ!
మన్నింపన్ గదవయ్య! నా చెడుపనిన్ ♦ మాహేశ్వరగ్రామణీ!
మన్నింపన్ గదవయ్య! నామదము నా ♦ మ్నాయైక విద్వన్మణీ!
మన్నింపన్ గదవయ్య! వేగనను న ♦ స్మన్మిత్ర చింతామణీ! 449

వ. అనియిట్లు దీనుండై యనుగ్రహం బర్థించుచున్న క్షుపునకభయంబిచ్చి తన మదిని శివుని సంస్మరించి రమేశ్వరునితో నితర దేవతలన్ గాంచి యాగ్రహంబుతో. 450

గీ. తివిరి మధువైరి! నీవును ♦ దివిజులెల్ల
రుద్రకోపాగ్నిఁ బొగలుదు ♦ రు దురితమందె
యని శపించి క్షుపునిఁ జూచి ♦ యధిప! నృపుఁడు
పూజ్యుఁడేయైన బ్రాహ్మణుల్ ♦ పూజ్యతములు. 451

వ. అనిచెప్పి మునీంద్రుం డాత్మాశ్రమమునకేగె నంత విష్ణుండు చలంబు మాని సురలతో స్వలోకంబునకరిగె. క్షుపుండును మనఃకాలుష్యంబును బాసి నిజ గృహంబునకరిగె నీ సమరంబు పశ్చిమోత్తరంబందలి స్థానేశ్వరంబునునెడ జరుగుటన్‌జేసి యద్ది పుణ్యస్థలంబయ్యె. జను లియ్యది సేవించిన శివానుగ్రహంబు నొందుదు రిక్కతన విష్ణ్వాది సురలు మోహితులై దక్షాధ్వరంబునకేగి యట్లు భంగంబొంది రీక్షుపదధీచివాద చరిత్రంబు సంక్షేపంబుగ మీకెఱింగించితి నిద్దానిఁ జదివిన వినిన జనుల శపమృత్యుపీడా పరిహారంబగు రణంబునందెవ్వరేని దీనిఁ జదివిన మృత్యుభయంబుఁ దక్కి విజయంబుఁగాంతు రని సూతుండు శౌనకాదిమునులకుఁ జెప్పుటయు. 452

క. మంత్రారాధ్యసుతా! శివ, మంత్రజపాత్యంత కుశల ♦ మానసహంసా!
యంత్రిత సత్కార్యా! దు, స్తంత్రజనవ్యూహవిముఖ! ♦ ధార్మిక సముఖా!

గద్య – ఇది శ్రీ బుధజన విధేయ ముదిగొండ నాగవీరేశ్వర నామధేయ ప్రణీతంబైన శివపురాణం బందలి సతీఖండంబు సర్వంబును సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శివాభ్యాన్నమః

శ్రీ శివపురాణము

పార్వతీ ఖండము

ప్రథమాశ్వాసము

మదుమా శంకరపద
తామరసామోదభక్త తల్లజ సుకథా!
ప్రేమమతీ! లక్ష్మ్యంబా!
మామకజననీ! మనీషి మాన్యచరిత్రా!

వ. అవధరింపుము. శౌనకాదిమునులు సూతునిం గాంచి.

—* సూతుని శౌనకాదులు పార్వతీ జన్మ చరిత్రంబు జెప్పుమనుట *—

మ. మును దక్షాధ్వరమందు మేన్విడిన యంభోజాక్షి దాక్షాయణీ
వనితారత్నము దివ్యవర్యుల యదభ్రప్రార్థనన్ జేసి పా
వనుఁడౌ పర్వతరాజమౌళికిని భాస్వచ్ఛీలమేనాబ్జలో
చనకున్ బుట్టి హరున్ వరించెనని ప్రస్తావించి తీవెంతయున్. 2

గీ. అరసి యేపుణ్యమున జగదంబ ననుఁగు
సుతనుగాఁ గొని రద్రి దంపతులు గిరిజ
యేమి తప మొనరించి తాఁ గామహరుని
రాణియయ్యె వచింపు పురాణసూరి! 3

వ. అని యడిగిన మునులకు సూతుం డలరి యిట్లనియె.

మ. మును రాజీవభవుండు నారదున కా • మోదంబుతో నిచ్చరి
త్రను బుత్రాదృతిఁ జెప్పె నమ్ముని నితాం • త స్నేహభావంబునన్
ఘనుఁడౌ వ్యాసమహర్షికిన్ దెలిపె న • క్కారుణ్యవారాశి నా
కనురాగంబునఁ దెల్పె మీకిపుడు నే • నద్దాని బోధించెదన్. 4

చ. గురునకు వందనంబిడుదు • గోపతివాహను శీతశైలజన్
దిరముగ నాత్మలోఁ గొలుతు • దివ్యతపోనిధులార! మీరిఁకన్
బరమశివున్ మహేశ్వరిని • భావమునన్ గుదురొప్పనిల్పి భా
సురతర ధారుణన్ గనుఁడ • శ్లోకనిధానకథాసుధాంజలుల్. 5

—* కథా ప్రారంభము - హిమవద్గిరి వర్ణనము *—

ఉ. ఉత్తరదిక్కునందుఁ జెలు • వొందు హిమాలయ నామధేయ దీ
వ్యత్తర పర్వతేంద్రము మ • హామణి రత్ననిధాన మెల్ల సం
పత్తులకెల్ల ప్రాగపర • వార్ధులఁ దాఁకుచుఁ బృథ్విఁ గొల్చు లో
కోత్తర మానదండమన • నుజ్జ్వలకాంతుల నొప్పు గొప్పగన్. 6

సీ. అభ్రగంగా తరం • గాళి నుయ్యెలలూఁగు, రాజహంసవతంస • రాజి యెందు
హేమతామరసమా • లామండనము సేయుఁ, గమనీయగంధర్వ • గణము లెందు
బహుమహా సవనయూ • పస్తంభముల లెక్క, సేయు విద్యాధర • శ్రేణి యెందు
నిజబాణనిర్భిన్న • గజకుంభముల ముత్తి, యము లేరు భిల్లచ • యంబు లెందు

గీ. జగములన్నియు సల్పిన • చంద్రమౌళి
యడుగు దృఢభక్తి • వైభవంబమరఁ గొల్చి
యష్టసిద్ధులఁ గొని సుప • ర్వాళి మురియు
నెందు నట్టి శుభాఢ్యంబు • హిమనగంబు.

క. ఘనసారాద్రి యనన్ జం, దనశైలేంద్రంబనంగ • నవనీతనగం
బన రాజత పర్వతమనఁ, జను వలిగుబ్బలి లసద్వి • శదవిద్యుతులన్. 8

గీ. స్ఫాటికశిలోచ్చయంబనఁ • బరఁగుఁగాని
నీరసముగాదు శర్కరా • ధారుణీ ధ
రంబనఁగఁ జెల్లుఁగాని య • రయఁ బిపీలి
కాహృతముగాదు హిమవన్న • గము జగమున. 9

మ. కడుధావళ్యము నొప్పు మూర్తిరమచే • గంగాధునీధారలన్
వెడలన్ జిమ్ముశిరమ్ముచే మునిజనా • భీష్టాశ్రయత్వమ్ముచే
నడఁగన్బోని యనన్యసంచిత మహా • హైశ్వర్య సంపత్తిచేఁ
బుడమిన్ శంకరమూర్తిఁబోలు హిమ • వద్భూభృద్వరం బారయన్. 10

శా. నానాదివ్యసుగంధపుష్పలతలున్ • నానాఫలోర్వీజముల్
నానారత్నమయంపు గోనలును గం•ధర్వామర స్కంధముల్
మానీంద్రాశ్రమముల్ సరిత్తతులు భి•ల్లస్త్రీకనద్వేణు వీ
ణానాదంబులు చెన్నుమీఱు గిరికాం•తారంబులం దెల్లెడన్. 11

గీ. అమరఁ గేదారదేవుని • యండఁజేరఁ
గిన్నరతఁ గింపురుషత భం•గించునంచుఁ
గిన్నరులుఁ గింపురుషు లల్ల • గిరినిఁజేరి
నరులు పూరుషులై యల•రిరి యయారె! 12

వ. మఱియు నప్పర్వతరాజంబు.

గీ. పసిఁడి మొదలగు లోహాల • పంటచేను
మేటి యోషధులకు నెల్ల • మేల్మి పొలము
ఏనుఁగులు సింగములు వసి • యించు కోన
యగుచుఁ దగు మంచుఁగొండ పు•ణ్యాములకండ. 13

క. కేదారము మోక్షౌషధి, కేదారము బదరవన మొ•గిన్ శంకరు దా
మోదరుఁ గై వసముగఁగొని, శ్రీఁదనరుచు జగములందుఁ • జెలువుఁదనర్చెన్

క. ఒకచో గంగానది యిఁక, నొకచో యమునాధునియు మ•ఱొకచోనా గం
డకినిర్ఝరిణియునున్ వే,ఱొకచో నా బ్రహ్మపుత్రి • యుదయించె నటన్.

గీ. అలకనందాస్రవంతి శా•ఖ్యర్ణమాదు
నలరు రుద్రాక్ష తరువనం•బుల నఖండ
బిల్వమూలాశ్రయంబుఁ గా•వించి తపము
సిద్ధిఁగాంతురు మునులంద•చిరమునంద. 16

క. స్థావర జంగమ రూపము, లీవిశ్వోత్తరమహాద్రి • కెసఁగును తెంటన్
స్థావరమిది వేఱొకఁ డిల, దేవాకారుండు రుచిర • దేహుండలరున్. 17

గీ. దర్శనీయుఁడు పుణ్యాత♦త్పరుఁడు మంచి
వారలకునెల్లఁ బ్రియమైన ♦ వాఁడు కేశ
వాంశుఁ డుద్దామతేజస్వి ♦ యవికృతుండు
రాణఁ దనరొందుఁ బర్వత ♦ రాజరాజు. 18

ఉ. ఆ నగరాజవర్యుఁడు కు♦లాభ్యుదయంబును ధర్మవృద్ధి నెం
తేనియు దేవతాపితృహి♦తేచ్ఛయు నెంచి వివాహమాడఁగాఁ
బూనుడు దేవతాగ్రిణులు ♦ పొందుగ నాత్మహితప్రయోజనా
ధీనమనస్కులౌచుఁ బితృ♦దేవులపాలికిఁ జేరి కూరిమిన్. 19

ఉ. మీకును నాకవాసులకు ♦ మేదినికంతకు సౌఖ్యసంపదల్
చేకురఁజేయఁగాఁగడఁగి ♦ చెచ్చెర వచ్చితి మిందు నిత్యల
క్ష్మీకలితన్ భవత్సుతను ♦ మేనకకన్యను శైలరాజ సు
శ్లోకున కిచ్చి ధర్మవిధి ♦ చొప్పునఁ బెండ్లి యొనర్పఁ డిత్తఱిన్. 20

గీ. దాన సకలంబు ఫలియించుఁ ♦ గాన మీరు
సంశయింపకుఁ డిబ్బంగి ♦ సత్వరముగఁ
బెండ్లిఁ గూర్పుఁడు సురలకుఁ ♦ బ్రియముసేయు
వారలేనియు భూరి వి♦చారులార! 21

క. అనియిటు పలుకఁగ వారలువిని, తమకూఁతులకు సంభ ♦ వించిన శాపం
బును దెలిసియు సురవర్యుల, యనుశాసన మూరసియుఁ ద♦థాస్తనిరి తగన్.

—* మేనకా హిమవద్వివాహము *—

శా. అంతన్ వేగమె శైలరాజవరు నా ♦ హ్వానించి దేవవ్రజం
బెంతో సంతసమొంది యుత్సవములై ♦ స్నైభంగులన్ బన్నన
త్యంతామోదముతోడ నప్పితలు గ ♦ న్యాదానమున్ జేసి శ్రీ
మంతంపుంబసఁ బెండ్లి చేసిరి మునుల్ ♦ మన్నించి దీవించగన్. 23

క. హరియును బరమేష్ఠియునున్, హరిహయుఁడును లోనుగల్గు♦నమరులుమన్ శం
కరు మదిలోఁ దలఁచుచున, ప్పరిణయమునఁ జెందిరపుడు♦పరమ ప్రీతిన్. 24

గీ. దేవతలు మానులును బితృ ♦ దేవతలను
జాలఁగొనియాడి గిరిరాజు ♦ చనవుమెచ్చి

చనిరి తమ గేములకు హిమా • చలుఁడు సంత
సమున నిలుఁ జేరె మేనకా • సతినిఁ గూడి. 25

క. అనిపలికిన సూతునిఁ గనుఁగొని మేనకజన్మకథను • గొనకొని యమ్మా
నిని తోఁబుట్టుల చరితం, బును శాపవిధానమును జె • ప్పుఁడనిరి మౌనుల్. 26

—* మేనక మున్నగువారికి సనకాదుల శాపము *—

శా. సూతుం డిట్లనెఁ బద్మజాత్మజుఁడు ద • క్షుండనఁగ మునీంద్రుఁడుండు వి
ఖ్యాతుం డాతని కూఁతులజ్యమగు ర • క్యాంజాస్యలన్ గశ్యపా
ఖ్యాతుం డాదిగ నొప్పువారి కిడి క • ల్యాణంబు చేసెన్ స్వధన్
జేతోమోదము తోడ నందుఁ బితరుల్ • చేపట్టి రప్పట్టునన్. 27

గీ. వారలకు నాస్వధకుఁ బుట్టి • వన్నెఁ గాంచి
రాత్మజాతలు మూఁగురా • యతివలందు
మేన తొలిచూలు రెండవ • చాన ధన్య
చివర కాన్పు కలావతి • చిగురుఁబోణి. 28

క. ఈముగ్గుర యాఖ్యానములు, శ్రీమంగళదాయకములు • చింతాహరముల్
ప్రేమమునఁ దలఁచువారికిఁ, గామితములనిడు నవిఘ్న • కరములు ధరణిన్.

గీ. అట్టి ముగ్గురు కన్యక • లమలమతులు
ఘనతరజ్ఞాననిధులు యో • గినులు లోక
మాతలనఁ జెల్లువారుఁ సం • ప్రీతి నెల్ల
లోకముల సంచరింతురు • ఏకమెఱయ. 30

శా. శ్వేతద్వీప మొకప్పుడీ ముగురు ల • క్ష్మీనాథు దర్శింపఁగాఁ
బ్రీతిన్ జేరి రథాంగహస్తునకుఁ బే • ర్మిన్ మ్రొక్కి మేల్ ఫక్కులన్
జేతోమోదముగా నుతించి తగునా • సిన్ బొల్చు పీఠంబులన్
జాతామోదమునన్ వసించిరి సరో • జాతాక్షుకన్నన్నలన్. 31

గీ. బ్రహ్మమానసపుత్రులు • బ్రహ్మవేత్త
లఖిలలోకార్చితులు సన • కాది ఋషులు
నలువు రపు డటకేతెంచి • నలిననేత్రు
నాదరంబునఁ గాంచి సా • ష్టాంగపడిరి. 32

క. వారిన్గని యటనుండిన, వారెల్లరు గద్దియలను • వదలినిలిచి కై
వారములుచేసి మ్రొక్కిరి, సారెకు భయభక్తు లాత్మ • సంభాళింపన్. 33

క. హరియును మునితల్లజులను, బరమహామోదమునఁ గాంచి • బహుమణిగణ భా
స్వరపీఠము లెక్కొండన, నరుదుగ నాసీనులైరి • యమర్త్యనివహుల్. 34

గీ. అప్పు డటనున్న మేన ధ • న్యయుఁ గలావ
తియును దైవవిమోహిత • లయి ఋషులను
గాంచి గద్దియలందుండి • కదలకుండి
రకట! చెడుకాలమునఁ దెల్వి • యమర దెప్డు. 35

క. ఎదురుకొనక లేవక తమ, పదముల కెఱఁగక యొకింతఁ • బలుకక తగు న
మ్మదవతులఁ గాంచి సంయము, లెదఁ గినుకన్ గొనిరి జ్ఞాను • లేనైనఁ గడున్.

వ. అంత వారలలోన సనత్కుమారుండా చంచలాక్షుల నీక్షించి యిట్లు
శాపంబిచ్చె. 37

చ. గరువముఁ జెంది మీరు పితృ • కన్యకలై నను మానులన్ మమున్
బరిభవమొప్పఁ గాంచి యిటు • పల్కక లేవక మ్రొక్కకుంటి రి
క్కరణి సురాంగనోచితము • గాదిఁక నాకముఁ బాసి మీరు మా
గురు ధరకేగి మానిసుల • మన్ సతులౌదురుగాఁత యుగ్మలుల్! 38

గీ. ఎవ్వ రజ్ఞానమోహిత • హృదయు లగుచు
ననుచితము లాచరింతురో • యట్టివారు
గుడుతు రక్కార్యఫలములఁ • బుడమిలోనఁ
దప్ప దెప్పుడ దేలొఁటి • తద్జ్ఞులకును. 39

చ. అని శపియింపఁగా విని భ • యమ్మున నప్పితృకన్య లెంతయున్
మనములఁ బొక్కుచున్ దురభి • మానముఁ బాసి మునీశ్వరాంఘ్రులం
దునఁ దలలుంచి మ్రొక్కి విన • తుల్ బొనరించి మహాత్ములార! పా
వన మతులార! మాకయిన • పాపముఁ బాపి యనుగ్రహింపరే! 40

క. "దాసులతప్పులు దండము,తో సరి"యని యరసి యవులఁ • ద్రోయక మము వి
శ్వాసమున శాపమోక్షము, చేసి కటాక్షింపుఁడీ య • చింత్యప్రజ్ఞుల్! 41

క. ఇదియుఁ బ్రమాదవశంబున, నొదవిన తప్పిదముగాని • యుత్తముల మిమున్
మదమునఁ జుల్కనచేసిన, యదిగా దిఁక నరసి బ్రోవుఁ • డచ్చచరిత్రుల్! 42

గీ. అని యిటులు పెక్కుభంగుల • నంజలుల్ ఘ
టించి ప్రార్థించు నబలలఁ • గాంచి యంచి
తాదరమున క్షమించి న•యంబుగాఁ బ్రి
యంబుగ సనత్కుమారుఁ డి ట్లనియె మరల. 43

—* సనత్కుమారుఁడు మేనకాదుల ననుగ్రహించుట *—

ఉ. సంతసమయ్యె మానసము • చక్కవడెన్ పితృకన్యలార ! మీ
రెంతయు దైన్యమొంది యిటు • లెంతొ ప్రియంబుగ మమ్ము వేఁడుటన్
జింతఁదొలంగు డింక ధృతిఁ • జెందుఁడు పొందుఁడు శ్రేయ మెవ్వరేన్
వంత పొసంగినప్డు కద • వందురి ముందటి బాగెఱుంగుటల్. 44

వ. మీకొసంగిన శాపంబుఁగూడ శ్రేయంబై యొసంగు నద్దానిఁ దేటపఱచెద
వినుండు మీ మువ్వురిలో. 45

మ. హిమశైలేంద్రుఁడు మేనకన్ జనకరా•జేంద్రుండు ధన్యన్ వణి
క్షమనుండో వృషభానుఁ డంతిమను మో•చ్చల్ మీఱఁ బెండ్లాడ మీ
కుమయున్ సీతయు రాధయున్ గ్రమముగా • నుత్పన్నలై శర్వా న
ర్యమవంశ్యుండగు రాముఁ గృష్ణుని వివా•హంబాడు వారిమ్మహిన్, 46

వ. కృత త్రేతా ద్వాపర యుగంబులందుఁ గ్రమమ్మున మీరు మూఁగురును
గూఁతులవలన మిగుల గీర్తిన్ జెంది వారి యనుగ్రహంబునఁ గైలాస వైకుంఠ
గోలోకంబులకుఁ జనువారింక మీకు లగ్గయ్యెడునని దీవించి కేశవుని
యనుజ్ఞన్ గొని యమ్మును లంతర్ధానంబునొందిరి. పితృకన్యలును దెప్పరిల్లి
విష్ణుదేవుని వీడ్కొని తమ నెలవులకున్ బోయిరనిన సూతునకు శౌనకాదు
లిట్లనిరి. 47

గీ. మేనకాజన్మచరిత మ•మ్మేలఁత పెండ్లి
యును దెలిసికొంటి మద్రి రా • జోత్తమునకు
యఖిల జగదంబకూఁతురై • యవతరించు
టయును నీశ్వరుఁ బెండ్లాడు • టయును జెపుమ. 48

ఉ. నావుడు సూతుఁడిట్లనె మ • నఃప్రియమొప్ప నగాధిరాజు మే
నావనితన్ గ్రహించి సద • నంబున కేగి మనోజభోగసా

ఖ్యావళిఁ దేలుచుఁ గడఁది • హాయనముల్ గడపెన్ సహస్రవిం
శతిపుణోర్మి శీతలసు•దేశవిశాలవనీతలంబులన్. 49

— * విష్ణ్వాది దేవతలు హిమవంతునియొద్దకు వచ్చుట * —

గీ. అంతఁగొన్ని దినంబుల • కచ్యుత ప్ర
ముఖాఖిలలేఖు లేకమై • భూధరేంద్రు
కడకు నరుదేరఁగాఁ గాంచి • కడఁది భక్తి
వందనము చేసి పీఠముల్ • వరుసనొసఁగి. 50

గీ. అర్ఘ్యపాద్యంబులను జంద • నాక్షతాబ్జ
ములను బూజించి కల్పక • ఫలములిచ్చి
మృదుమధుర వాగ్విలాసంబు • మెఱయ వినయ
వినతుఁడై యిట్లుపల్కెఁ బృ • థ్వీధరుండు. 51

ఉ. నేఁడు ఫలంబుఁ జెందె జని • నేఁడు ఫలంబును జెందె నర్చయున్
నేఁడు ఫలంబుఁ జెందెసిరి • నేఁడు ఫలంబును జెందె జ్ఞానముల్
నేఁడు ఫలంబుఁ జెందిరి మ • నీషులు మెచ్చఁ బితాళ్ళు గుంపుగాఁ
గూడి మహాత్ములీరలిట • కున్ జనుదెంచుటచేత బ్రాఁతిగన్. 52

క. ధన్యుఁడనైతిని రాష్ట్రము, ధన్యంబయ్యెను గోలంబు • ధన్యంబయ్యెన్
ధన్యతఁ జెందెఁ గుటుంబము, ధన్యతఁ జెందెను గిరీమావి•ధానంబెల్లన్. 53

క. తమసేవకుఁడై తగు నీ, హిమభూధరుచేత నిప్పు•డేపనియేన్ జి
త్తమునందుఁ దలఁతురేనియుఁ, బ్రమోదమునఁ గరో త్తిఁ జెప్పుఁడు•పావనచరణుల్.

క. అని పల్కిన హిమవంతునిఁ, గని వనజాక్షాదు లాత్మ • కార్యమునకు సి
ద్ధిని నిశ్చయించి వేగమె, యనురాగముఁ గడ నిట్లు•లని రాతనితోన్. 55

గీ. వినుము గిరిరాజ! మేము నీ• వేశ్మమునకుఁ
గడు ముదమ్మున వచ్చిన • కారణమును
దెలియఁ జెప్పెద మది నీకు • దివిజరాజి
కఖిల లోకంబులకుఁ గుశ•లావహంబు. 56

—* విష్ణ్వాదులు మేనా హిమవంతులకు తపంబు సేయుమనుట *—

ఉ. ఆదిమశక్తి సర్వజగ ♦ దంబిక మున్నుల దక్షుకూఁతురై
యాదిమ దేవుఁడౌ శివున ♦ కాలయి యాలరిదక్షుఁ డీశునం
దాదరబుద్ధి మాని దుర ♦ హంకృతి సధ్వరమూన సేయుచున్
వేదనఁ జెంది దేహమును ♦ ఏపుల నందజెలుంగు జాడయే. 57

ఉ. ఆ జగదంబ యాసమధి ♦ కాతతసత్కరుణావలంబ దా
నా జగదీశుఁబాసి యటు ♦ లాత్మపదంబును జెంద నీశ్వరుం
డోజముఁ దక్కి భూవలయ ♦ మొంటిగఁ గ్రిమ్మరి విస్ఫురత్తపో
యోజన సేయుచుండె నిపు ♦ డొక్కట యోగులు చుట్టి కొల్వఁగన్. 58

గీ. అమ్మహాదేవి గ్రిమ్మఱ ♦ నవతరించి
యామహాదేవుఁ బెండ్లాడి ♦ నపుడు మరల
నందతికి లెస్సలయ్యెడు ♦ నంతదనుక
సుఖము సమకూర దెందు వి ♦ శుద్ధకీర్తి! 59

ఉ. కావున నీవు నీ సతియు ♦ గాటపుభక్తి వహించి యమ్మహా
దేవి గుఱించి తీవ్రతర ♦ దివ్యతపం బొనరింపుఁ డింపుమై
పావనులైన మీకు గుణ ♦ వల్లభ యాజగదంబ కూఁతురై
నీవనితోదరంబున జ ♦ నించును బెంచును మేటి శ్రేయముల్. 60

క. ఇది విధివిహితం బిత్తఱి, నద నెఱిఁగి భవద్గృహమున ♦ కరుదెంచితి మ
భ్యుదయ విధానముఁ దెల్పఁగ, నిదియదియని యనక సేయుఁ ♦ డిఁకమాపనువున్

వ. అని చెప్పిన నప్పర్వతసార్వభౌముఁ డందులకు వల్లే యనినంత సుపర్వాగ్రా మణు లాతనికిఁ దత్సతియగు మేనకకున్ దపశ్చర్యా ప్రకారం బుపదేశించి వారలఁ దపంబందు నియోగించి, యటనుండి వెడలి మార్గమధ్యంబున నొక్క పుణ్యారణ్యప్రదేశంబందు మహేశ్వరిన్ గూర్చి నమస్కరించి యిట్లు ధ్యానం బొనర్చిరి.

—* విష్ణ్వాదులు పరదేవతనుగూర్చి ధ్యానముసేయుట *—

మ. జగదంబా! యుమ! శంభులోక నిలయా! ♦ శర్వప్రియా! దుర్గ! యి
మ్ముగ నీయడ్గుల మ్రొక్కి కొల్చెదము వి ♦ స్ఫూర్జత్ప్రతాపాయతా!

త్రిగుణాతీత! గుణాంచితా! శ్రుతినుతా! • శ్రీశక్తి! యవ్యక్తమూ
ర్తి! గభస్తి స్ఫురితాకృతీ! బుజగతీ! దీవ్యచ్చరిత్రోన్నతీ! ౬౩

సీ. కమలజాండములందుఁ • గల జగజ్జీవుల, నుండి యంతమునఁదృప్తి • నొసఁగుదాని
భాస్కరమండల • వర్తినియగుచుఁ బ్ర, పంచప్రకాశమ్ముఁ • బెంచుదాని
నిద్రయన్ బేరితో • నిఖిలభూతములకు, మాయాపటంబున•మర్చుదాని
సంసారజాతవి • స్తారదుఃఖాబ్ధిని, స్తారతరణినాఁగఁ • దనరుదాని

గీ. యమము మున్నగు సర్వయో • గములపాల
నమునఁజాల వలంతియై • యమరుదాని
వింధ్యగిరివాసనిరతయై • వెలయుదానిఁ
బరమ శివురాణిఁగొల్తుమ • పారభక్తి. 64

ఉ. నీవె సమస్త వేదగత • నిశ్చితతత్త్వమ వంబరో! యిఁకన్
నీవె సమస్త దేవగణ • నిత్యనియామక వమ్మరో! యిఁకన్
నీవె సమస్త లోకముల • నేటుగ సాఁకెడు జాణవంబికా!
నీవె సమస్త దుర్గతుల • నెట్టనఁగొట్టెడు దిట్ట వీశ్వరీ! 65

క. పుష్టివినీవే సురలకుఁ, దుష్టివినీవే మునీంద్ర • ధూర్వహులకుఁజి
త్తేష్టరమ వీవె పుణ్యుల, కష్టమశని వీవె దుర్జ • నావళికెల్లన్. 66

గీ. వేదములకెల్లఁ దల్లియై • విశ్వమెల్ల
వెలయు గాయత్రి వీవె సా • విత్రి వీవె
ఆ సరస్వతి వీవె స•ర్వాగమార్థ
సారవస్తువ వగు దీవె • సత్య మిదె. 67

—* విష్ణ్వాదులకుఁ బరదేవత సాక్షాత్కరించుట *—

గీ. అని యిటుల్ వినుతించుచు • నంబికను గ, నంగ వాంఛించు దేవాధి•నాథవరుల
కట్టెదుర నగ్గలంబైన • కరుణ గదుర, నమ్మహాదేవియపుడు ప్ర•త్యక్షమయ్యె.

క. రత్నమయంబగు రథమున, నూత్నపు మృదులాస్తరణ మ•నోజ్ఞస్థలి స్త్రీ
రత్నమగు రాజభూషణు, పత్ని సురోత్తముల యత్న•ఫలమై యొప్పెన్.

సీ. కోటిసూర్యాధికంబైన • గురుతర, ప్రకాశ తేజఃప్రకరమునఁ•గరముదృష్టి
దుర్గమంబయి రంజిల్లు • దుర్గ ననుప, మాన దివ్యన్మహామాయఁ • గాన లేక,

వ. పదంపడి దివిజనాయకు లమ్మహాదేవికి వినతులై నుతిశతంబు లర్పించి దర్శనం
బపేక్షించియుండ. 71

సీ. చాపబాణాంకుశ • పటులపాశారవిందములొప్పు నాల్గు హ•స్తములతోడ
బాలేందురేఖా వి•భాసితంబగుచు నందంబుఁ జెందిన కిరీ•టంబుతోడ
పద్మరాగచ్ఛాయఁ • బరిభవించిన మనో,జ్ఞములైన మాల్యాంబ•రములతోడ
మందహాసపు కీవి•మానుగు ల్కెడు దయా,స్పదములై తగు కటా•క్షములతోడ

గీ. భవ్యకాశ్మీరగంధలే•పములతోడ
ముంగురులుమూఁగు కస్తూరి • బొట్టుతోడ
భువనములకెల్ల భ్రమసేయు • మూర్తితోడ
శంకరార్ధాంగలక్ష్మి సా•క్షాత్కరించె. 72

వ. అంత నిలింపు లత్యంతసంతోషితస్వాంతులై సాష్టాంగవందనంబు లాచరించి
యంబిక నిట్లు వినుతించిరి.

మ. శివ! కల్యాణి! భవాని! యీశ్వరి! జగ • త్సేవ్యా! సమస్తార్తిహృ
ద్వ్యవసాయా! నిగమంబు వాఙ్మనససం • వత్తిన్ భవచ్ఛక్తిసం
స్తవమున్ జేయఁగఁ దక్కకాదదియెదో • శక్యంబుగాదంచు విం
చువెఱన్గాంచి వచించెఁ దల్లి! యిఁకమా • సూక్తుల్ యథోక్తంబులే? 74

క. వినను నీభక్తులకే, మేనిభయంబింతలేక • యెట్లో భవదీ
యానూనమహిమ నెన్న భ, వానీ! దయ మెత్తువమ్మ! పరమప్రీతిన్. 75

—*విష్ణ్వాదులు పరదేవతను మరలజన్మంబునొంది శివునిఁ బెండ్లాడుమనుట*—

ఉ. దక్షుని కూఁతురై మును సుధాకరశేఖరుఁ బెండ్లియాడి బ
ల్పక్షు మహేశ్వరున్ దెగడు • దక్షుని రోసి యాత్మ దే
హ క్షయమున్ బొనర్చి యిటు • లాత్మపదంబును జెందితీవు ఫా
లాక్షుఁడు నీవియోగమున • నార్తివహించి కృశించె నెంతయున్. 76

గీ. తల్లి! లోఁగటి యవతార • దశను దేవ
కార్యసిద్ధి నొనర్పక • కడపితీవు
మునులు వేల్పులు మేమెల్ల • వనటఁగుంది
శరణుఁ జెందితి మమ్మ! నీ చరణములను. 77

ఉ. మరల ధరన్ జనింపు శశి•మండనుఁ బెండిలియాడి యా కృపా
కరుని మనం బలర్ప పద•కంజములన్ భజియించు మమ్ము వి
స్తరకరుణాతిరేకమున • సౌఖ్యములొందఁగఁజేయు విస్మయా
కరమగులీలఁ గూర్పుము జ•గంబులు మెచ్చ మహేశ్వరప్రియా! 78

గీ. అనుడు జగదేకమాతృక • యాలకించి
హేతు వెంచి మదిన్ హృద•యేశు నీశు
భక్తితోడ స్మరించి దే•వ్వరపుఁ గరుణ
నచ్యుతాదులఁ గాంచి యి•ట్లనుచుఁ బలికె. 79

—* పరదేవత దేవతలకు వరములిచ్చుట *—

ఉ. ఓ హరి! యో చతుర్ముఖుఁడ! • యో పురుహూత! వినుండు యుష్మదీ
యేహ నెఱింగితిన్ వరము • నిచ్చెద మెచ్చెద మీ ప్రపత్తులన్
మోహము నేనచేసితిని • మూర్ఖుఁడు దక్షుని కట్లు నాఁడు సం
దేహము లేక యిబ్బువి జ•నించెద మించెద శంభు రాణినై. 80

గీ. కలవు హేతువులిఁకఁ గొన్ని • కనికరమునఁ
జెప్పెద వినుండు మున్నల • శీతశైల
భర్త యాతనిసతి మేన • పరమసాధ్వి
నన్ను సేవించి రధిక ప్ర•పన్నులగుచు. 81

ఆ. ఇపుడుఁగూడ వార • లెంతో భక్తినిఁ జెంది
నన్ను సుతనుగా మ•నసునఁ గోరి
తపసుఁ బూనిరింకఁ • దథ్యంబుగా వారి
గర్భమందుఁ బుట్టుఁ • గాంచుదాన. 82

వ. మఱియును.

ఉ. అక్కట! నా మనోదయితుఁ • డా శివుఁ డెంతయు నావియుక్తిచే
వెక్కసమైన దుఃఖమున • వేమఱుఁ బొక్కుచు స్రుక్కుచున్ గడున్
జిక్కి దిగంబరుండయి య•శేషధరన్ దిరుగాడుచుండె నా
కక్కరుణాకరున్ దలఁప • నార్తియగున్ హృదయంబు నీరగున్. 84

సీ. ధరియించు నాతండు•తాపంబణఁప ఘోర, దర్వీకరముఁ బుష్ప•దామ మనుచు
చరియించు నాతండు • సంతసంబొప్ప శ్మ, శానవాటుల వన•స్థలములనుచు

కొలువుండు నాతండు ♦ మతుకంబుతోడఁ గు, ధరకూటముల సౌధ ♦ తలములనుచు
నలఁదు నాతండు శాం ♦ త్యర్థంబుగా నల్ల, కాటిభస్మంబు శ్రీ ♦ గంధమనుచు

గీ. ఏమనుచుఁ జెప్పుదాన నా ♦ యీవియోగ, దుఃఖభరమునఁ బొగులు రు ♦ ద్రుని చరిత్ర
మక్కటా! మిక్కుటంబగు ♦ నక్కటికము, సేయరే యెరికేని యో ♦ జింపుఁడీరు. 84

ఉ. నాదుశవంబు మూఁపున ఘ ♦ నవ్యథమోయుచుఁ గొన్ని నాళ్ళటుల్
రోదనముం బొనర్చు పతి ♦ రుద్రునిఁ గాంచి రమాకళత్ర! నీ
వాదర మొప్పఁ జక్రమున ♦ నాశవగాత్రముఁ ద్రుంచి వైచి యా
వేఁదుఱు మాన్పలేదె సర ♦ విన్ సురలెల్లరు సంతసింపఁగన్. 85

చ. "అరయక తండ్రి నాకటు ల ♦ నాదరమున్ బొనరింపఁ గుంది ని
ర్భరమగు రోసమొంది సతి ♦ ప్రాణముఁ బాసె నటుల్ పతివ్రతా
భరణమనాఁగ నింపెసఁగు ♦ భార్యను బాసి యెటుల్ భరింతు దు
ర్భరమగు దుఃఖమంచు" నిలుఁ ♦ బాసె గణంబులఁ బాసె భర్త దాన్. 86

గీ. ధీరుఁడయ్యును మాయకు ♦ దూరుఁడయ్యు
నే వికారంబు లేని మ ♦ హేశుఁడయ్యుఁ
బూర్ణుఁడై యొప్పునయ్యాది ♦ పురుషుఁడయ్యుఁ,
గాముకునిఁ బోలి పొగలె జ ♦ గంబునందు. 87

క. కావున నిట్టిమోహపుఁ, జీకాకుపడంగ నట్టి ♦ శివునక దేలా?
లౌకికుఁడు వోలెఁ దిరిగె న, లౌకికుఁడై ప్రకృతికెపుడ ♦ లక్ష్యంబైనన్. 88

గీ. నా వియోగంబు మొదలు నా ♦ నా విధోప
భోగములతో నుడిగెఁ గామ ♦ భోగమతఁడు
నేన యవతార మెత్తినఁ ♦ గాని మరలఁ
బెండ్లియాడఁడు వేఱొక్క ♦ వెలఁది నెందు. 89

ఉ. కావున నింక సత్వరము ♦ గా నవతారమొనర్తు శైలప
త్నీ విమలోదరంబున జ ♦ నింతు నఘాపహులైన తాపసుల్
భావములందుఁ బొంగఁగ న ♦ పారతపం బొనరించి యమ్మహా
దేవుని రాణి నౌదుఁగదుఁ ♦ దేఱువసాఁకుదు నాకవాసులన్. 90

ఉ. పొండిఁక మీగృహంబులకు ♦ భూతపతిన్ శివుఁ గొల్వుఁడాదయా
మండనుఁ డెల్లదుఃఖముల ♦ మాన్పి సుఖంబిడు నాసుమేరుకో

దండుని పత్నినొటఁగద ♦ తద్దయుధన్యతఁ జెంది యేను బ్ర
హ్మాండమునందు వంద్యనయి ♦ యుండఁగఁజూచుట దేవనాయకుల్! 91

గీ. అనియిటులఁబల్కి జగదంబ ♦ యాదితేయ
నాయకులు చూచుచుండఁగ ♦ నత్తటిల్ల
తవలె నిజధామమొందఁద్రి ♦ దశపతంసు
లంబఁ గొనియాడి తమయిండ్ల ♦ కరిగిరెలమి. 92

గీ. మునులు సూతునితో నిట్టు ♦ లనిరి దేవ
దేవి నిజధామమొందఁగా ♦ దివ్యవరులు
తమ గృహంబులకేగ భూ ♦ ధరుఁడు మేన
యెట్లు తపసానరించిరో ♦ యెఱుఁగఁజెపుము. 93

—* మేనకా హిమవత్తపో వర్ణనము *—

క. అనవుడు సూతుండిట్లనె, మునులార! వినుండు దేవ♦ముఖ్యులటులు బో
ధనమొనరించి చనన్ శీ,తనగేంద్రుఁడు మేనయును ని♦తాంతప్రేమన్. 94

చ. పరఁగఁ దపంబొనర్చి రన♦వద్యమహాద్యమకామధామ వి
స్ఫురదసమానమానసవి♦భూషితభక్తినియుక్తులై మహే
శ్వరసహితంబుగా నుమను♦జైత్రసితప్రతిపత్తు దొట్టగా
నిరువదియేడువారము ల♦హీనవిధానముగా భజింపుచున్. 95

గీ. పర్వతేంద్రుని రాణి సం♦బరముతోడ
నిరుపమానసుసంతాన ♦ నిరత యగుచు
గాంగసైకతమున మహా ♦ గౌరి విగ్ర
హమును బొనరించి పూజించు ♦ నహరహంబు. 96

గీ. తదియనాఁ డష్టమిని నితాం♦త ప్రపత్తి
తోడఁ బస్తుండి యమ్మఱు♦నాఁడు మోద
కాన్నముల గౌరిఁ బూజించి ♦ యవనిసురల
సాపడఁగఁజేసి దానముల్ ♦ చాలఁజేయు. 97

క. కొన్నిదినంబులు ఫలములు, గొన్నిదినంబులును వన్య ♦ కుసుమరసంబున్
గొన్నిదినంబులు జలమును, గొన్నిదినంబులును గాలిఁ ♦ గ్రోలి తపించెన్. 98

—* మేనకకుఁ బరదేవత ప్రత్యక్షమగుట *—

ఆ. సప్తవింశతి వారముల్ • జరుప నిట్లు
కడఁగి జగదేకమాత మే • ల్కరుణ యెసఁగ
సంతసంబున మేనకా • కాంత యెదుర
నిలిచి ప్రత్యక్షమయ్యెఁ గో • ర్కులను దీర్ప. 99

క. మెచ్చితి సాధ్వీ! నీ భా, స్వచ్చరితతపోవ్రతంబు • వరమడుగు మిఁకన్
హెచ్చుగ నెట్టిదియే నే, నిచ్చెదఁ దడఁబాటు లేక • హిమశైలసతీ! 100

గీ. అంబ వాల్లభ్యమలర ని • ట్లనుడు మేన, యంబఁ గని మ్రొక్కి విజ్ఞాన • మలమికొనఁగ
నంజలిఁ బొనర్చి మధురోక్తు • లమర నిట్లు, ధ్యానమొనరించెఁ దత్పదా • ధీనయగుచు

గీ. ఏ మహామాయ తనయందు • నీ జగంబుఁ
బొడమఁ జేసి ధరించు వి • స్ఫూర్తి గరిమ
నమ్మహాదేవి నా చండి • కాంబ నిష్ఠ
డెందమున గొల్చిఁ యొనరింతు • వందనములు. 102

సీ. ఎల్లలోకములకు • హేతువై తగుదాని, యోగనిద్రయనంగ • నొప్పుదాని
భక్తులవలవంతఁ • బాఱఁదోలెడుదాని, మంచిదాసుల మురి • పించుదాని
తల్లులకెల్లను • దల్లియై తగుదాని, నానందమున నెప్పు • డలరుదాని
నిర్జరీరత్నమై • నీటుమీఱెడుదానిఁ, దమ్మిపూదండలఁ • దాల్చుదాని
గీ. సర్వకార్యార్థములను నో • సంగుదానిఁ, బ్రాణులకు నెల్ల బుద్ధియై • పరఁగుదాని
యతులకెల్లర కేఱుకయై • యమరుదాని, సిద్ధమగుదానిఁ గొలుతుఁ ద్రి • శుద్ధిగాను.

చ. అనలునియందు నుగ్రకల • వై హరిదశ్వునియందు దాహకృ
ద్ఘనకలవై శశాంకునెడఁ • గాటపుసంతస మిచ్చు కాంతివై
దనుజ నిహంతయందు విత • తంబగు మాయవునై సుధాంశుమం
డనునెడఁ జిన్మయాకృతిఁ గ • నంబడు దీవె గదమ్మ శాంకరీ!

గీ. ఊర్ధ్వరేతస్కులై కడు • నొప్పు ఋషుల, కందఱకు బ్రహ్మవిద్యవై • యలరెదీవు
జగమునందలి సంసారి • జనమునకును, గోర్కెవై యొప్పుచుందువు • కూర్మిమీఱ

క. కష్టంబేమియుఁ గాంచక, సృష్టిస్థితి నాశములను • జేకూర్పుటకై
స్రష్టను హరిహరులను మహి, తేష్టమతిం గూర్చినట్టి • యేలిక వీవే. 106

సీ. తల్లి!నాబోటులేడ యు•ద్దాముమైన, నీప్రభావంబు నెలమి వ•ర్ణించుటేడ
శరణుఁ జేసెదనమ్మ! ప్రసన్న వగుము, యిష్టవరములనిమ్ము మ•హేశపత్ని!

క. ఇట్లు నుతించి భజించిన, గట్లలికసానిఁ గాంచి • కాళీసతి దా
నిట్లట్లనఁ జెల్లనిదయ. యట్లేర్పడఁ గౌఁగిలించి • యాదటఁ బలికెన్. 108

ఉ. కొండలఱేనిరాణి! యను•గుంజెలి వమ్మరో! నాకు నీవు నే
నిండగు గారవమ్మెసఁగ • నీదగుకోర్కుల నీయవచ్చితిన్
దండిగఁగోరు మొండనక • తప్పక యిచ్చెద నాకు నీయరా
కుండెడి దంచు నొక్కటియు • నుండదు ముజ్జగమందు నెందునున్. 100

గీ. అమృతధారలఁజిందు దు•ర్గాంబపలుకు, సంబరంబున విని గిరి • సార్వభౌమ
పత్ని దోయిలియొగ్గి యి•ప్పగిదిఁబలికెఁ, దల్లి!నే వర మొందఁగాఁ•దగినయెడల

మ. శతపుత్రుల్ నుతిపాత్రు లిష్ట తొలుతన్ • జైత్రుల్ చిరంజీవులున్
మతిమంతుల్ జనియింపఁగావలె నిఁకన్ • మన్నించి నీవింపుమై
సుతవై నాకు జనింపగాఁవలె సుర•స్తోమంబుకార్యంబు నా
ధృతిఁ గూర్పన్వలె వామదేవసతివై • తీర్పంగ వలెన్ లీలలన్.

—* పరదేవత మేనకకుఁ గోరిన వరంబులిచ్చుట *—

గీ. అనుడు మేనావరంబుల • నాలకించి, మందహాసమొనర్చి బా•లేందుమౌళి
కాళి యిట్లనె మేనకా•కాంత! నీవు, గనెదు నూర్గురుకొడుకుల•గరిమమెఱయ.

ఉ. అందును నుత్తమోత్తముఁ డ•హర్పతితేజుఁ డొకండు ముఖ్యుఁడై
ముందుగఁ బుట్టు నేనును న•మోఘతరాదర మొప్ప నుద్భవం
బందెద నీదు గర్భమున • నాత్మజనై యనిమేషకార్య మ
ర్థిం దగఁజేతు నీశ్వరు వ•రింతు నికం జను కంజలోచనా! 113

వ. అని యిట్లు వరంబిచ్చి యమ్మహాదేవి యంతర్ధానంబుఁజెంద నమ్మేనక యద్దిశాభాగంబునకుఁ బ్రణామమ్ము లొనర్చి యత్యంత సమ్మోదమ్మునఁ దపఃక్లేశమ్ముఁబోఁజిమ్మి జయశబ్దమ్ము లొక్కుమ్మడిఁ గావింపుచు నాత్మేశ్వరుఁ జేరనరిగి వరసిద్ధిన్ దెలిపిన గిరీశ్వరుండును సంతుష్టుండై యశోకామలాంగిన్ బెక్కుభంగులఁ గొనియాడి యక్కునన్ జేర్చి గారవించె. 114

— * మేనకకు నూర్గురు కొడుకులు పుట్టుట * —

గీ. అంత గిరిరాజదంపతు లతులరతుల, సౌఖ్యమొందఁగ మేనకా సాధ్వి చూలుఁ
దాల్చి మేలైన వేళలోఁ దనయుఁగనియె, ఘనుని మైనాకనాము న గణ్యబలుని.

క. పదఁపడి వరమహిమంబున, నుదయించిరి సుతులువారి కుది తార్క్ష్యనిభుల్
ముదమునఁ బుత్రోత్సవ మా, యదనున నొనరించె భూధ రాత్మధీశ్వరుఁడున్.

క. గిరివరుఁడొసఁగెను దానము, లురవుగ బ్రాహ్మణులకప్పు డొడ్లకును ధనం
బరుదొప్పనిచ్చె గౌరీ, పరమేశ్వరచరణకమల భక్తి నిగిడ్చెన్. 117

చ. హిమగిరి మేనయున్ జగద ధీశ్వరి పుట్టువుఁగోరి యాత్మచి
త్తమునఁ దలంప నాపెయును దా నిడినట్టి వరంబు నప్డు స
త్యము నొనరింపఁగాఁ గడఁగి దైవతకార్యభరంబు నెంచి పూ
ర్ణమయిన యంశతో హిమధ రాధరుచిత్తము నొందెఁ బొందుగన్. 118

—* పరదేవతాతేజంబు మేనకాగర్భంబునఁ జేరుట *—

క. ఆగట్టులఱేఁ డత్తఱిఁ, దా గౌరీతేజ మెలమిఁ దాల్చి మెఱయుచున్
బాగై యమరు ముహూర్తపు, భాగంబున నద్దిచేర్చె భార్యతనువునన్. 119

గీ. తనదు పెనిమిటియెడనుండి తన్నుఁ జేరి
నట్టి జగదంబ తేజంబు నంది మేన
గర్భమున్ దాల్చి నిర్భర కాంతిపుంజ
రంజితాకార యగుచుఁ గరంబు మెఱసె. 120

గీ. ఆరగింపున నరుచి మెండయ్యె నలఁత
నిద్దురయుఁ గడుఁ బొదలె మై నెగడునగలు
నగము మూలకుఁబడియె నెమ్మొగము లొధ్ర
కుసుమసమ మయ్యె గట్టురా కొమ్మ కపుడు. 121

గీ. మట్టితావులఁ జిమ్మెన మ్మగువమోము
కమ్మనలఁ జాలఁ గొనుచు నే కాంతమందుఁ
దనివిఁ గొనలేకయున్నను దారహర్ష
భరముఁ జెందె మహీధర ప్రవరుఁ డపుడు. 122

క. దోహదముఁదీర్పఁ దలఁకొని, యా హిమవంతుండు మేన • కాత్మస్పృహ నెం
తో హరువొప్ప నెఱింగి మ,హోహర్ష మెసంగఁ గూర్చె • నపు డద్దానిన్. 125

గీ. దేవతలపాలి కల్పల•తికను బోలు, నంబికను గర్భమునఁదాల్చి • యమరు సతిని
రత్నఖనిగర్భమైన యు•ర్వరను బోలెఁ, గాంచి మురిసె గిరీశ్వరా•గ్రణియు నంత.

గీ. అద్భుతంబగు నాకస•మట్లు ప్రసవ, సమయమొందిన సతికి ర•క్షకులనున్ జి
కిత్సకుల నేర్పఱచి గర్భ•గేహమందు, నునిచి యంబను దలఁచుచు•నుండె నతఁడు.

— * విష్ణ్వాదులువచ్చి మేనాగర్భస్థయగు పరదేవతను స్తుతించుట * —

ఉ. మేనక కడ్పులోనఁ దమ • మేలునకై పుడమిన్ జనింపఁగాఁ
బూనిన యంబికన్ మిగులఁ • బొంగఁగఁ జేయ సుపర్వనాయకుల్
మానులు దారసిల్లి యస•మానవచస్స్వనముల్ సెలంగఁగా
ధ్యానము చేసి రాగమని • దానవిధానపథానురోధులై. 126

ఆ. జయము జయము దుర్గ! • జయము మహేశ్వరి!
జయము జయము విజ్ఞ! • జయము కాళి!
జయము సత్యనిష్ఠ! • జయము సత్యవ్రత!
జయము సత్యరూప! • జయము శక్తి! 127

శా. తల్లీ! నీవలనన్ గదా జగము లా•తంకంబు లేకింతయే
నుల్లాసంబును జెంది పెంపెసఁగు నీ•వొక్కింత దవ్వొందినన్
ముల్లోకంబులు దెల్విఁదప్పి చెడు మే•మున్ మేటి నీసత్కృపా
వేల్లద్భాగ్యమునన్ సురక్షితులమై • పేర్గాంటి మంబా! యిటుల్. 128

క. పుడమి జనియించి యిఁకమా,యిడుములఁ గడ తేర్పుమమ్మ! • యెంతయుఁ బేర్మిన్
కడు నేడుగడగఁ గొని ని,న్నడపకఁ బూజించువారి • యెడఁగల కరుణన్.

గీ. మేనకాగర్భమందుఁ బే•ర్మిన్ దనర్చు, నఖిల లోకాంబ నిట్లుఁ గొని•యాడి వార
లెల్లఁ దమతమ నెలవుల•కేగిరంత, మేనకకు నిండె నెలలు దొ•మ్మిదియునపుడు.

వ. పదియవమాసంబున నొక్క శుభసమయంబున. 131

— * శ్రీ పరదేవతావతార ఘట్టము * —

సీ. ఆకసంబు ప్రసన్న•మయ్యెను గాంతన,క్షత్రమాలాగ్రహ • కలితమగుచు
గాడ్పు సుఖస్పర్శ • గలిగి వీచెను మేలి, కమ్మపుప్పొడులను • గ్రిమ్ముకొనుచు

సలిలంబు దనరెఁ ♦ గాసారసరోధునీ, వితతిన్ బ్రఫుల్లార ♦ విందమగుచు
వసుధయొప్పెను జన ♦ పదపట్టణారణ్య,ముల నెన్నఁదగు పండు ♦ గలనుగనుచు

గీ. అగ్నిహవ్యంబునొందె స ♦ వ్యార్చియగుచుఁ, జందురుఁడుపండువెన్నెలఁ ♦ జల్లెఁబెల్లు
పుష్పవర్షంబుగురిసె వి ♦ స్ఫూర్తి దిశలు, మెఱసె సజ్జనులెంతయు ♦ మురిసిరెలమి.

క. పాడిరి గంధర్వులు దివి, నాడిరి రంభోర్వశీము ♦ ఖాప్సరస లొగిన్
వీడిరి యలజడి వేల్పులు, వాడిరి బెగ్గడిలి వనటఁ ♦ బాపచరిత్రుల్. 133

గీ. వరఁగ శ్రీచైత్ర శుద్ధ న ♦ వమి నిశీథ, మందు మృగశీర్ష నక్షత్ర ♦ మందు క్షీర
సాగరమునుండి యిందిర ♦ చాడ్పు మేన, కాతరుణి గర్భమందు శ్రీ ♦ కాళిపొడమె.

క. శివ యవతారము సేయఁగ, శివుఁడానందించె నింగిఁ ♦ జెలఁగుచు భేరీ
రవ మొనరించిరి వేల్పులు, రవమున్ బొనరించె మేఘ ♦ రాజి యనువుగాన్.

ఆ. పుష్పవృష్టి యలరెఁ ♦ బొలుపుగాఁగమ్మనల్, గుప్పెగాడ్పు శీత ♦ కుధర నగరి
నుండు వారికెల్ల ♦ నూడె నుమ్మలికమ్ము, సాటిలేని సంత ♦ సం బెసంగె 136

—* విష్ణ్వాదిదేవతలు పరదేవతను దర్శించి స్తుతించుట *—

క. అనిమిషులు గడిఁదిహర్షం, బున నట కరుదెంచి నిఖిల ♦ భువనాంబను గ
న్గొని యిట్లు నుతిఁబొనర్చిరి, కనదసమానాభిరామ ♦ ఘనతరఫణితిన్. 137

ఉ. అంబరో! దేవకార్యమును ♦ నర్థిఘటింపఁ దలంపుచేసి జ
న్మంబును నొందినట్టి నిను ♦ నమ్మి భజించెదమమ్మ! యిప్డు పూ
ర్ణంబు నొనర్చి తీవు గిరి ♦ రాణ్మఘునోరు మనోరథంబు సి
ద్ధిం బొనరింపు వేగ మిఁక ♦ దివ్యులకార్య మవక్రవిక్రమా! 138

ఆ. విష్ణు ముఖ్యదేవ ♦ విభులిట్లు జగదంబి, కను నుతించి మ్రొక్కి ♦ కడుముదమునఁ
దమదు ధామములకుఁ ♦ దరలిరి జగదీశ్వ, రీ దయఁ బొగడుచు ♦ నాదరమున.

క. నీలోత్పల దళకాంతులఁ, బోలినతనుకాంతి మిగులఁ ♦ బొంగిపొరలు న
క్కాళికదివ్యాకారము, శైలేశ్వరి గాంచి మించు ♦ సంతసమొసఁగన్. 140

చ. ఓపరమేశ్వరీ! త్రిభువ ♦ నోన్నత పూతచరిత్ర! సత్కృపా
దీపవతీ! సతీ! సకల ♦ దేవనుతా! శివధర్మపత్ని! నీ
వీపగిదిన్ గృపన్సలుపు ♦ టెంతయు సంతసమమ్మ! మైన నీ
రూపముమార్చి నాసుతగ ♦ రూపము మైకొనుమమ్మ శాంకరీ! 141

క. ఇటు లాడిన మేనకనుడి, నిటలాక్షునిరాణి విని వి • సిద్ర ప్రేమన్
గుటిలత యొకింతలేకయె, యిటు వల్కె సుధారసంపు • టిమీఁదిక యమరన్. 142

ఉ. మేనక! మున్ను నీతపసు • మెచ్చివరంబిటులిచ్చి యిప్పుడ
ద్దాని ఘటించితిన్ గుఱుతు • దట్టుటకై యిటునా స్వరూపమున్
బూనితి నిప్డు దీనివిడి • పుత్రికయాకృతిఁ జెందుదాన సం
తానముదంబు నొందుఁడగ • తల్లజమాళియుఁ బుణ్యవీపునున్. 143

గీ. దేవతలకార్యభర మిఁకఁ • దీర్చుదానఁ
బరఁగఁదరుణేందుధరుఁ జెట్ట • వట్టుదాన
దుర్మతులయాస లడుగంటఁ • దునుముదానఁ
జెనుచుదాన శుభంబులఁ • బేర్మిమీకు. 144

క. నాయందు దుహితృభావము, సేయుఁడు ననుఁబెంచి పెండ్లి • సేయుఁడు ప్రేమన్
రాయుఁడు పాపచయంబుల, వేయుఁడు నిర్వాణసౌఖ్య•విజయధ్వజమున్. 145

వ. ఇట్లుచెప్పి యప్పరదేవత తక్షణంబున నాత్మమాయా విశేషంబున బాలికా
కృతిన్ దనరి రోదనంబుచేసిన మేనకయును దత్సంగతాళీజనంబులును ననన్య
సామాన్యంబగు నబ్బాలికాతేజంబున కక్కజంబొంది కడున్గడు సంతసంబొంది
రాసమయంబున. 146

గీ. పుఱుటి పానుపునందు వి•స్ఫురితగతులఁ
బరఁగు బాలాతనుప్రభా•పటలి నర్ధ
రాత్రమున వెల్గు దీపముల్ • రహినిఁ దక్కి
చిత్రగత దీపములఁబోలి • చెలఁగె నపుడు. 147

—* హిమవంతుఁడు పుత్రీ జననోత్సవము సేయుట *—

క. పుత్రీ జననోదంతము, మాత్రముగా వచ్చి చెప్పి • నట్టి జనుల కే
మాత్రము గొంకక శ్వేతచ్ఛత్రము వెలిగానొసఁగె న•చలుఁడఖిలంబున్.

గీ. హితులగు మహీసురులఁ బురో•హితులఁగూడి
శైలపతి పుఱుటింటికిఁ • జని కుమారిఁ
గనియెఁ గాంతుల గృహమెల్లఁ • గప్పుదాని
వల్లకలువల డాలు వెన్నాడుదాని. 149

చ. కని ఘనమైన సంతసము ♦ గ్రమ్ముకొనంగ నగేంద్రుఁ డాత్మజా
జనన మహోత్సవంబెసఁగ ♦ సల్పె ననల్పములైన వాద్యని
స్వనములు వారసుందరుల ♦ చాతురి మీఱెడు నాటపాటలన్
గొనబుఁదనర్చ బ్రాహ్మణులకున్ దగు దానములిచ్చె హెచ్చఁగన్. 150

—* నామకరణము *—

గీ. జాతకర్మంబు లొనరించి ♦ శైలరాజు
మునులతో మంచి సుముహూర్త ♦ మునను సుతకు
నామకరణంబు చేసినా ♦ నాధనములఁ
బంచిపెట్టెను యాచక ♦ ప్రతతి కపుడు. 151

గీ. కాళి! కామేశ్వరీ! శివ! ♦ కామసుంద
రీ! లలిత! ఆర్య! చండిక! ♦ బాల! యనుచుఁ
పేరులను బెట్టి యెంతయుఁ ♦ బ్రియము మెఱయఁ
బిలిచిరా బాలికను నింపు ♦ పెంపుగదుర. 152

క. పర్వతపతియా హిమవ, త్పర్వతమున కెలమి నిడు న ♦ పత్యంబగుటన్
బార్వతి యనుపేరునునీ, యుర్వీన్ గైసేసె నాపె ♦ యుచితవిధముగాఁ. 153

*గీ. అఖిల జగదంబయై సము ♦ దారకరుణ
జగములన్ గాచుచుండుటఁ ♦ జక్క నుమ య
టంచుఁ పేరును దాల్చె నీ ♦ యవనియందుఁ
బరఁగు నెల్లర మదులకు ♦ మురుపు నిడుచు. 154

క. నానావిధ గానంబుల, నానగతికి గాయకాగ్ర ♦ ణులు సల్పిరి సు
శ్రీనిధి గిరిపతి వారికిఁ, గానక కానక చయంబుఁ ♦ గానుకలొసఁగెన్ 155

గీ. అంత హిమవంతుఁ డెంతయు ♦ సంతసంబె
సంగ నుత్సవమిబ్బంగి ♦ సంతరించి
కూఁతుఁ బలుమఱుఁ గాంచుచుఁ ♦ జేతమందుఁ
బొంగెఁ బెల్లిదముగ బహు ♦ పుత్రుఁడైన. 156

* అవతీత్యుమా = రక్షించునట్టిది-అవ రక్షణే

చ. వలిమల కూఁతురెంతయును ♦ వార్షికకాలమునాఁటి గంగయ
ట్టుల శరదిందుచంద్రికయ♦టుల్ కమనీయతరాంగియై దినం
బుల వరుసన్ గడున్ బొదలెఁ ♦ బొందుగ బంధుజనంబులెల్ల న
చ్చెలువముఁగాంచి యచ్చెరువుఁ♦జెంది ముదంబును జెంది రింపునన్. 157

క. పలువురు నందనులొప్పఁగఁ, గలవారైనను గుమారి ♦ కనుఁగనుచు హిమా
చలుఁడున్ దత్పత్నియు ని,మ్ములఁ దృప్తిన్ జెందరైరి ♦ మురియుచు నెపుడున్.

చ. కలిమిగ ద్రుమాళులెల్ల నన♦కారు నెడన్ జిగిరించి పూచి తా
వుల విలసిల్లుచున్నను ద♦వుల్కొనుఁ జాతిసుమంబునందుఁ దేఁ
టులు కులశైలవల్లభుఁడ♦టుల్ గొడుకుల్ గడు నెక్కుడున్న ని
చ్చలు సుతనే కనుంగొనుచు ♦ సంతసమొంది చెలంగు నెంతయున్. 159

సీ. సంస్కారవంతమా ♦ చక్కనివాక్కనఁ, దేజంబునొందిన ♦ ధీరుపోల్కి
మహనీయతరకాంతి ♦ మండితంబగు శిఖ, భాస్వరంబైన దీ♦పంబు పగిది
విమలోదకంబున ♦ వెలయు గంగాఝురిఁ, గమనీయమైన యా♦కసముమాడ్కి
సరసకవీంద్ర వి♦స్ఫురితమై తగుగోష్ఠి, జానొందినట్టి రా♦జన్యుఁ డట్లు

గీ. అఖిల జగముల కంబిక♦యైన యార్య
చేత నిఁక సర్వపర్వత♦శేఖరుండు
పూతుఁడును భూషితుండయి ♦ పొలుపుమీఱి
పుడమియందెల్లఁ గీర్తి వి♦స్ఫూర్తిఁబడసె. 160

—* శ్రీ పార్వతీ బాల్యక్రీడాభివర్ణనము *—

గీ. ప్రబలసింహంబులను గొంతుఁ ♦ బట్టి లాగి,
తెచ్చి యెక్కి వనంబెల్లఁ ♦ దిరుగుఁగాళి
గున్నయేనుఁగుఁ గొనివచ్చి ♦ కొమరుఁ డనుచు
నెత్తికొని ముద్దిడును బ్రియం♦బెసక మెసఁగ. 161

వ. మఱియు నప్పర్వతరాజకుమారి బాల్యక్రీడావినోదంబులఁ దవిలి తోడిపడుచులఁ
గూడికొని చదలేటి యిసుకతిన్నెలందుఁ జేరి

సీ. జననినే నిఁకనాదు ♦ సంతాన మీరని, పండ్లోగిరంబులు ♦ పంచిపెట్టు
జగములేలెడు దొర♦సానినే నీరలు, ప్రజలంచుఁ బరువొప్పఁ ♦ బనులు సెప్పు

కామధేనువు నేను♦గడమసురభులీర, టంచుఁ గోర్కులను యో♦జించి తీర్చు
కల్పవల్లిని నేను ♦ స్వల్పలతలు మీర, లని నిజౌన్నత్యంబు ♦ నమరఁ జూపు

గీ. గురుగు లమరించు బ్రహ్మాండ♦గోళములని
బొమ్మలను గూర్చు హరిపద్మ♦భువు లనుచును
బంతులాడును రవిహిమ ♦ భానులనుచు
శైలరాజకుమారి శై♦శవముగూరి. 164

ఉ. శారదవేళ హంసములు ♦ జాహ్నవిఁ జేరెడునట్లు రేయి వి
స్తారరుచుల్ మహౌషధులఁ ♦ జక్కఁగఁ జెందెడుమాడ్కి నదిజన్
జేరెఁ దమంతఁ బూర్వజని♦సిద్ధములై తగువిద్యలెల్ల నం
భోరుహనేత్ర దా గురుల ♦ పొంతఁ బఠింపుచునుండ వింతగాన్. 165

సీ. శివయని పిలువఁగాఁ♦ జెలువ పల్కునుగాని, యన్యాహ్వయంబుల♦కలఁతిసేయు
ఇందుశేఖరము బి♦ట్టెలమిఁ దాల్చునుగాని, తలఁదాల్పదెన్నండు ♦ తక్కునగల
గజరిపుబుషభత♦ల్లజముల నెక్కును, గాని యెక్కదులాఁతి♦కరుల హరుల
భర్మారవిందసం ♦ భవపరాగవిభూతు, లలఁదు గాని యలంద ♦ దన్యలేప

గీ. ములను నిచ్చలుసామగీ ♦ తుల నెగాయ
నముసలుపుఁగాని యితరగీ ♦ తములఁ గనదు
శరధను శ్శూలములనె హ ♦ స్తములఁ దాల్చుఁ
గాని యల్పాయుధములఁ దాఁ ♦ కందలఁపదు. 166

వ. మఱియును.

సీ. బాల విపంచికా♦వాదనంబొనరించుఁ, బరమేష్ఠిరాణిసం♦బరముఁ జెంద
కాళి గాత్రమున రా♦గముల నాలాపించు, నిందిరహృదయంబు♦డిందుపడఁగ
లలిత నర్తనకౌశ♦లంబుఁ జూపించున, వ్విద్యాధరాంగనల్ ♦వెఱఁగుఁ జెంద
శివచిత్రము లిఖించుఁ♦జెలువుగా వలరాజు, రాణిధైర్యంబు గ♦రంబు సడల

గీ. అనుపమానమనోజ్ఞ కా ♦ వ్యంబు లల్లు
నల్ల గురుకావ్యదేవులు ♦ డిల్ల వడఁగ
బరమకళ్యాణి గిరివరే ♦ శ్వరకుమారి
లీలలేమని లెక్కింపఁ ♦ బోలుఁ బుడమి. 168

—* నారదాగమనము *—

ఉ. నారదమౌని యొక్కసుది • నంబునఁ గొండలఱేని వీటికిన్
భూరితరప్రమోదమునఁ • బోయి గిరీంద్రునిఁ బారసించినన్
గూరిమి పేర్మి నాతఁడును • గొబ్బున లేచి నమస్కరించి దై
వాఱెడు వేడ్కఁ బీఠమిడి • పాద్యము నర్ఘ్యమునిచ్చి మెచ్చుగన్ 169

గీ. తనదు కూఁతును రప్పించి • వినయమెసఁగ
మునిపదంబుల కెఱఁగించి • ముఖ్యకార్య
మిదియని తలంచి వినతుఁడై • యింపుగదుర
నంజలి రచించి యిట్లని • యడిగెఁ బ్రీతి. 170

హిమవంతుఁడు నారదునకుఁ బార్వతి హస్తంబుఁజూపి ఫలంబులఁ దెల్పుమనుట

ఉ. ఓ మహనీయ దివ్యకరు•ణోదధి! యో పరమేష్ఠిపుత్రిక
గాత్రమణి! మత్సుతాకరముఁ • గాంచి గుణాగుణముల్ గ్రహించి యీ
కోమలగాత్రి యెవ్వనిక•గున్ దొరసాని మఱెట్టి సౌఖ్యముల్
దా మహిఁజెందునో చెపుఁడు • తథ్యము మీవచనంబు ధారుణిన్. 171

గీ. ఇట్టులడిగిన గిరిపతి • యిచ్చనెఱిఁగి, దేవముని కాళిహస్తంబుఁ • దేఱిచూచి
అఖిల శుభలక్షణంబుల • నరసిమురిసి, యిట్లుపల్కెను భూమిధ•రేంద్రుతోడ.

శా. శైలేంద్రా! విను శారదేందుకలనా • సారొంది వర్ధిల్లు నీ
బాలారత్నము నీదుకూఁతు రఖిల•భ్రాజిష్ణు రేఖాఢ్య గో
త్రాలంకారముసేయు మీకుఁ బతి కు•ద్యత్సౌఖ్యమున్ గూర్చు వా
ణీలక్ష్మల్ పొగడంగ నొప్పు సిరి రా•ణింపంగ సొంపుంగనున్. 173

వ. వెండియు నజ్జడదారి యెలనగవుతో వాగ్విలాసంబు మెఱయ గిరివరున కిట్లనియె. 174

—* నారదుఁడు పార్వతికి దిగంబరజటిలుఁడు మగఁడగు ననుట *—

గీ. అద్రిరాజన్య! నీకూఁతు • హస్తమందు, రేఖలెల్ల సులక్షణ• రేఖలైన
నొక్కరేఖ విలక్షణం•బున్నకతన, దానిఫలమెఱిఁగింతు నం•తయునువినుము.

గీ. యోగి, నగ్నుండు, కడిఁది బై•రాగి, గుణము
లేనివాఁడును దలిదండ్రి • లేనివాఁడు

అశివవేషధరుం డొకం * డనభిమాని
నీదు కూఁతును బెండ్లాడు * నిజము వినుము. 176

వ. అనినంత

మత్తకోకిల. కాళి నారదమౌని పల్కులఁ * గ్రాలుభావమొఱింగి య
క్కాలకాలుఁడె యాత్మనాథుఁడు * గాఁగలండని యెంచి లోఁ
జాల సంతసమొంది చిత్తము * శంకరాంఘ్రులఁ జేర్చి తా
నాలకింపుచునుండె వారి ప్రియాతురోక్తుల నెంతయున్. 177

క. నారదముని పల్కుల విని, భూరివ్యసనమునఁ గుంది * భూధరుఁడును మే
నారమణి యెట్టకేలకు, సైరణఁగొని యిట్టులనిరి * చనవున మునితోన్. 178

చ. అలమటఁ జెందె డెందము మహాత్మ! భవద్వచనం బమోఘ మీ
యలజడి కెట్టులోర్తు మకటా! పలునోములు నోఁచి కన్న యీ
లలితకుమారికిన్ బతి విలక్షణుఁ డేర్పడ మాదు జీవితం
బులు చెడు దీని మార్పఁగల * పొంకము గల్గినఁ దెల్పుఁడీ దయన్. 179

—* గిరిరాజుతో నారదుఁడు పార్వతి శివపత్నియగుననుట *—

ఉ. నావుడు నారదుండనె మనఃప్రియమొప్ప నగాధిరాజ! మీ
రీవిధి కించనొందఁదగు * నే? విధి చేయ్దము దిద్దఁబోలునే?
భావమునందు నేనొక యుపాయము నారసి చెప్పెదన్ వినుం
డీ వగపెల్లఁబాసి సుఖమే సమకూరెడుభంగిగా నిఁకన్

గీ. వినుఁడు శివునందు నేనన్నవిధము లెల్లఁ, జెల్లుఁగావున నతని కీఁజేడె నిచ్చి
పెండ్లిఁగావింపుఁ డట్లైనఁ * బేర్మియలరు, నెల్లదోషంబు లొక్కట * నింకిపోవు.

గీ. ప్రభులయెడ దోసమొక్కింత * వంతనిడదు
లాఁతియందు దదియే దుఃఖహేతువగును
స్వర్ణదీపావకార్కుల * చంద మిందు
నరయు మెచ్చోటనేని యహార్యతిలక! 182

క. కావున నీప్రియసుత యగు, నీశివ నాశివునకొసఁగి * యింపుగ బెండ్లిన్
గావింపుము కులమలరఁగ, నీవెత యంతయును దొలఁగు * నెగడుసుఖంబుల్.

ఉ. శివుఁ డఖిలేశ్వరేశ్వరుఁడు ♦ శిష్టజనావనబద్ధకంకణుం
డవికృతుఁ డప్రమేయుఁ డఖి♦లామరపూజితపాదపద్ముఁ డు
ద్భవనిధనంబులన్ గనని ♦ బల్లిదుఁ డిద్ధతపోధనాగ్రియై
భవుఁడు సమర్థుఁ డెందు నిఁకఁ ♦ బర్వతరాజవరేణ్య! యారయన్. 184

వ. ఇవ్విధంబునఁ జెప్పి యమ్మునిప్రవరుండు వెండియు నిండువేడుకన్ గొండల
దొరతో నిశ్చితంబుగ నిట్లనియె. 185

చ. కులగిరిరాజ! నీయనుఁగు ♦ కూఁతురు రూఢిగ రాజమౌళినే
వలచి వివాహమాడు నిది ♦ వాస్తవమెంతయు వీరలొండొరుల్
బలితపుఁ బ్రేమబంధమునఁ ♦ బాయని తీయని చెల్మికల్మిసొం
పెలయఁగ సర్వసౌఖ్యముల ♦ నెప్డు రహింతురు గాంతురెన్నికన్. 186

మ. మఱియున్ నీదుకుమారి సాధ్వియు నిలిం ♦ పగ్రామణీభామినీ
శ్వరియై యీశ్వరుఁ బ్రీతుఁ జేయుచుఁ దప ♦ శ్చర్యన్ హిరణ్యాభయై
ధర గారీప్రథఁ జెందుఁ గారుణికచే ♦ తస్స్ఫూర్తి రాణింప ని
ర్జరకార్యంబు ఫలింపఁ జేయు సురలా ♦ శాసించి భాసించగన్. 187

గీ. దేవదేవునిఁ జేపట్టి ♦ దేవులైన, హరివిరించి ప్రముఖులచే ♦ నర్చలొంది
అఖిలభువనంబులకుఁ దాన ♦ యధికయగుచుఁ, బరఁగునీపుత్రి నీహార ♦ పర్వతేంద్ర!

గీ. పరమవైరాగ్యభావవి ♦ స్ఫారహృదయుఁ, డైనరుద్రునిఁ జెందియు ♦ నార్య తనదు
మేలిగొనములకలిమిన ♦ మేయతపము, బలిమిశంకరదేహార్ధ ♦ భాగమొందు. 189

క. ఈ కన్నెను దక్క శివుం, డేకాంతను బెండ్లియాడఁ ♦ డిది నిక్కం బ
త్లేకాంతముగాఁ జెప్పితి, నీ కో నగరాజతిలక! ♦ నిలుపు మిది మదిన్. 190

క. కావున నీ కన్నియ నీ, వే వేళనుగాని యొడ్ల ♦ కీయఁగ మదిలో
భావింపకు మీమె మహా, దేవుని సొత్తనుచు మిగులఁ ♦ దెలియు మగవరా!

గీ. ఇట్లు నారదముని యన ♦ హిమనగేంద్రుఁ
డిట్లనియె విన్నమాని వ ♦ రేంద్ర! యొక్క
మనవి శివుని గుఱించి నే ♦ వినినయట్లు
నీదు సన్నిధిఁ జెప్పికో ♦ నియెద నిపుడు, 192

సీ. దాక్షాయణీసతి • తనువుఁ బాసిననాఁట, నుండి విరాగియై • యుండెననియు
సంగంబువిడిచి ని•ర్జరగోచరముఁగాని, ఘనతపంబొనరింప•గడఁగెననియు
నక్షయంబై శివం•బై పరబ్రహ్మమై, యలరుస్వాత్మమున నె•ప్పలరు ననియు
నిర్వికారంబగు•నిజరూపమునయుండి, మానసంబును దింపఁ•బూనఁడనియు
గీ. మున్ను సతితోడ వేఱొక•కన్నె నెపుడు, పెండ్లియాడను నేనని•ప్రియమెసంగ
బాసఁగావించెననియుఁ గై•లాసభర్త, కిన్నరులు వచ్చి చెప్పుదు•రిన్నగమున.
క. అట్టిశివుండు మునీశ్వర! బిట్టుగ వేఱొక్కసతినిఁ • బెండ్లాడఁగ ని
ప్పట్టునఁ దలంచు టెట్లని, గట్టులఱేఁ డూరకున్నఁ • గనిముని యనియెన్. 194
చ. గొనకొని దక్షపుత్రి ప్రతి • కూలతనొందినతండ్రిమీఁదియా
సునఁ దనమూర్తిఁ బాసి త్రిద • శుల్ మొఱపెట్టిన మీఁద మీఁదునం
దనయయి పుట్టెఁ గాళికగ • దక్షజ కీమెకు లేదు భేద మీ
శునిసతియై కరంబలరుఁ • జన్మలుమాను ధరాధరాగ్రణీ! 195
గీ. తన కుమారిక పూర్వవృ•త్తంబు సర్వ
మును మునీంద్రునితో హిమ • భూధరుఁడు వ
ధూసుతుల కట్టెదుట విని • పాసె సంది
యంబు నెల్లను దన హృద•యంబునందు. 196
గీ. కాళి తన పూర్వజన్మంబు • కథనమును ది
టంబుగా నీశుఁ జేపట్టు • టయును నార
దు నుడివిని సిగ్గుచేత న•ధోముఖయును
సస్మితాస్యయునైయుండ • జనకుఁడంత. 191
చ. కని తనపీఠమం దుమను • గ్రిచ్చఱఁ జేర్చి కవుంగలించి మో
మునఁ దనమోముఁ జేర్చి శిర•మున్ వెస ముద్దిడి చెక్కులం గరం
బున నరుదొప్పఁగాఁ బుణికి • పొందుగ హర్షముఁ జెందియుండ న
మ్మునిని గిరిరాజుఁ దత్సతిసిఁ • బూర్తిగఁ బ్రీతులఁ జేయ నిట్లనున్. 198
ఉ. పర్వతరాజ! నీతనయ • పన్నుగఁ గొన్నిదినాలమీఁద సౌ
పర్వణ బృందకల్పిత స•పర్యల నొందుచు నాదిమూర్తియున్
సర్వజగత్ప్రభుండు నగు • శర్వుని యంకతలంబు నెక్కి యీ
యుర్విఁ దలంప రాని కను•లొందని వైభవమొందుఁ బొందుగన్. 199

గీ. అని ప్రియంబుగ వారల♦యంతరంగ,ములను సంతోషభరమునఁ♦బొంగఁజేసి
అమరమౌని యథేచ్ఛగ♦నరుగుటయును, వారలంత గృహంబులో♦పలికిఁజనిరి.

గీ. కొంత కాలంబుచనినంతఁ♦ గుధరవరుని, రాణి మేనక తనమనో♦రమణు సన్ని
ధానమున కేగి వేగఁబా♦దములకెఱఁగి,యిట్టులడిగెఁ బ్రియోక్తుల♦నింపుగదుర.

—* హిమవంతునితోఁ మేనక పార్వతికిఁ బెండ్లి సేయు మనుట *—

ఉ. నారదుఁ డట్లు మీాయెదుర♦ నాఁడు వచించిన జాడయేమొ? నే
నారయలేకయుంటిని య♦థార్థము స్త్రీజనచాపలంబునన్
గూరిమిపుత్రి కిప్పు డను♦కూలముగా వరుఁగూర్చి పెండ్లి వి
స్తారతరప్రమోదమున♦ సల్పుఁడు మల్పుఁడు నాథ! నావ్యథన్.

క. ధనమును బ్రాయము చక్కఁ, దనమును దావ్యివివేక♦ దాక్ష్యంబులు పా
వనమైన వంగడము గ,ల్గిన నరునకుఁ గన్నె నిడవ♦లెన్ సుత యలరన్. 203

ఉ. సుందరరూపమున్నను వ♦చోగరిమంబది సున్న యద్దియు
న్నం దగుభాగ్య మబ్బదు ఘ♦నంబది గల్గిన నీడుజోడునున్
బొందికఁ గాంచ వచ్చియును♦ బొల్పెసలారినఁ బావనాన్వయం
బందికఁ జెందదొక్కయెడ♦ నన్నియుఁ గూడు టలభ్యమేరికిన్. 204

వ. ఐనను

క. ఏలాఁటివానికైనను, బాలిక నీయంగఁ దలఁప♦ వచ్చునె? తమ క
న్యాలావణ్య గుణంబులఁ,బోలిక నరయంగవలదె♦ పురుషవరేణ్యా!

చ. అలరుల సెజ్జయందు లలి♦ తాంగిక జాఁ బవళించి నిద్ర నొ
త్తిలి పొరలంగఁ గెంపడరి♦ దేహము గందెడుఁ గుందకోరకం
బుల నెపుడేని నెచ్చెలుల♦ పోటికినై చిదుపంగఁ గల్గ వ్రే
ళులఁ గఱగట్టు నెత్తు రిల♦ లోఁగని నామొకొ యిట్టి కన్నెలన్. 206

గీ. అనుచుఁ గన్నీరు దొఱఁగన♦గాధిరాజ,రమణి నాథునిపదముల♦వ్రాలియున్న
నన్నగోత్తముఁడుత్తన్వి♦నాదరమునఁ,గౌగిటన్ జేర్చియిట్లనె♦గారవమున. 207

చ. వినుమికఁ దేవి! దేవముని♦ విజ్ఞశిరోమణి చెప్పినట్టి పా
వనవచనంబు బొంకగునె?♦ వద్దిఁక వేఱుతలంపు లింపుమై

దనయను శంభుఁ గూరిచి యు • దారతపం బొనరింపు మంచు బో
ధను బొనరించి పంపు నియ • తంబుగ దాన శుభంబు సేకుఱున్. 208

క. అగుణములన్నియు శివునెడ, సగుణములై పరఁగువినుము • సుందరి! యిఁక నా
యగణిత తపోనిధానుని, డగజను పొండ్లాడుఁ దపము • నర్మిలి సేయన్. 209

వ. అనుచుఁ బలికి యాసీమంతినీలలామంబు పెనిమిటి పలుకుల కలరి కూఁతున్ దప
శ్చరణంబునకై శిక్షణ్ బొనర్చు పొంటె నా పెనమీపంబునకున్ జని యనన్య
సామాన్యంబగు నబ్బాలిక సౌకుమార్యధుర్యతన్ గని తపోవ్రతం బుపదేశింప
నోడి కన్నీరుమున్నీరుగాఁ గార్చుచున్నఁగాంచి యన్నగరాజకుమారి నిజ
జననీమనోగతం బెఱింగి తగుభంగి నూరడించి యిట్లనియె. 210

—* పార్వతి స్వప్నవృత్తాంతము *—

శా. అమ్మా! స్వప్నముఁ గంటిఁ జెప్పెదను వి • న్మా! నేఁటి ప్రత్యూష పూ
ర్వమ్మం దొక్క తపస్వి విప్రుఁ డనుకం • పన్ శంకరానుగ్రహా
ర్థమ్మై నన్నుఁ దపంబుఁ జేయుమని హా • ర్దంబొప్పఁగా శైవమం
త్రమ్మున్ జెప్పి చనెన్ విచిత్రమగు వృ • త్తం బిద్ది యోజింపుమా! 211

చ. కలయనరాదు నిక్కవము • గా శివమంత్రముఁ జెప్పిపోయెఁ దాఁ
గల యది కాదనందగదు • కన్నులు మున్నగు వాని తెల్వి యే
మలరదు తల్లి! దానఁ గడు • నక్కజమౌ మదికంచుఁ జెప్పఁగా
వలిమలరాణి బిట్టలరి • వల్లభు నల్లనఁ బిల్చి పేర్మిమై. 212

గీ. తనయఁ గాంచిన కలఁ గల • తత్త్వమంతఁ
గాంతునకుఁ దెల్ప నాతండు • గరము మురిసి
తాను గాంచిన కలతీరుఁ • దన వధూటి
కిట్లు చెప్పెను సంతోస • మినుమడింప. 213

—* హిమవంతుని స్వప్నవృత్తాంతము *—

ఉ. నాకల నొక్క దివ్యఋషి • నాథుఁడు నారద బోధితాంగకుం
డీ కుధరోపకంఠమున • కింపు మెయిన్ జనుదెంచి సంయమ
శ్రీకులు మాను లెన్నఁగ గ • రిష్ఠ తపోవ్రతమున్ బొనర్పఁగా
వీఁకఁ గడంగ నే సుతను • వేగొని యా ఘనుపాలికేగితిన్. 214

గీ. పోయి కనుఁగొని నేనల్ల • పురుషవరుని
నారదోక్తవరునిగాఁగ • నమ్మి మ్రొక్కి
సేవకై యుంతు నాకూఁతు • నెలవొసంగు
మంచుఁ బ్రార్థింపఁగా నిషేధించె నతఁడు. 215

గీ. అంత నాకూఁతునకు వారి • కపుడు చాల
సాంఖ్య వేదాంతరీతుల • జరిగె వాద
మప్పు డాస్వామి నెనరొంది • యాజ్ఞనొసఁగ
నుంచితిని వారికడఁ గూఁతు • మించుఁబోఁడి. 216

ఉ. కూఁతురు యోగివర్యునకుఁ • గూరిమి పేరిమి సేవఁజేయుచున్
జేతము సంతసంబలరఁ • జేయుచునుండె నటంచు స్వప్నమున్
రాతిరి దెల్లవాఱుతఱి • రాణిరొ! కంటిని తత్ఫలంబిఁకన్
జాతము కొద్దికాల మిది • శోభనసూచనమంచుఁ దోఁచెడున్. 217

క. అని యిట్లు శైలకులపతి, తన గేహినితోడఁజెప్పి • తా స్వప్నఫలం
బునుగను పూనిక నుండెను, మనసున శివచింతనంబు • మల్లడిగొనఁగన్.

మత్తకోకిల : సూతుఁ డిట్లు వచింపఁగా విని • చోద్యమంది మునీశ్వరుల్
సూతు సద్గుణపూతు నాదృతిఁ • జూచి యిట్లని రింపుమై
భూతభర్త శివుండు రాజత • భూధరంబున నిప్డు తాఁ
జేతమం దిరవొంది యెయ్యది • సేయుచుండెనొ చెప్పఁడీ. 219

క. అని మునులన సూతుండిట్లనె వినుఁ డనఘాత్మలార! • యభవుఁడు దాఁ బ
త్నినిఁబాసిన యది మొదలుగ, ఘనతర తాపానలమునఁ • గ్రాఁగి వెగడునన్.

చ. తిరిగి ధరిత్రినెల్లెడ న • దేవరుసన్ మరులొంది జీవితే
శ్వరిని మనంబునన్ మఱవఁ • జాలక తద్గుణజాల వైభవం
బరుదుగఁ గింకరోత్తముల • యాత్మలు దల్లడమొందఁ జెప్పుచున్
దిరుగ నిజాద్రిఁ జేరెనది • ధీరతఁజేకొని యెట్టకేలకున్. 221

చ. త్రిగుణములన్ దొలంగి వికృ • తిన్ గొననట్టి నిజస్వరూప మి
మ్ముగఁ గనుచున్ జిరం బిటుల • భూరితరాతులితప్రమోద పూ
రగతమనస్కుఁడై కడు వి • రాజిలె నస్మని రాజులెల్లఁజ
క్కఁగ నిఁకయోగమర్మములఁ • గర్మఠులై తనయొద్ద నేర్వఁగన్. 222

—* శివుని లలాటఘర్మజలమునుండి కుజుఁడుపుట్టుట *—

ఆ. అట్లు చాలకాల ♦ మరిగిన వెంబడిఁ, జిత్ర మొక్కనాఁడు ♦ శివునినొసటి
ఘర్మవారికణము ♦ గ్రక్కునఁ బుడమిపైఁ, జింద బాలుఁడగుచుఁ ♦ జెలువుమిగిలె

సీ. ఆజానులంబబా ♦ హాచతుష్కమువానిఁ, బద్మరాగారుణ ♦ ప్రభలవాని
నందంబుఁ జిందు మే ♦ లగు మోముగలవాని, రాణించు వెడఁదయు ♦ రంబువానిఁ
గమనీయమైన ♦ యాకారంబు గలవానిఁ, బరులకసాధ్యుఁడై ♦ పరఁగు వాని
దివ్యతేజంబులఁ ♦ దెలివిమించెడువాని, గంభీరదృష్టులఁ ♦ గాంచువాని

గీ. జననమును జెందియున్నత ♦ స్స్వనమెసంగ, రోదనము సేయువాని న ♦ త్యాదరమున
నెత్తికొనివచ్చియప్పుమ ♦ హేశు నెదుట, నిలిచియుండెను దాధర ♦ ణీవధూటి. 225

గీ. సుతునిఁ గని తెచ్చి నిలిచిన ♦ సుందరీల, లామ క్షమఁ బరికించి కై ♦ లాసభర్త
మందహాసంబు చింద నా ♦ నందసాంద్ర, వచనముల నిట్లు పలికె న ♦ వ్వసుధతోడ.

చ. ధరణివధూటి! నీవు గడు ♦ ధన్యవు నాదు శ్రమాంబుజన్ముఁడై
యరుదుగ నీయెడన్ బొడమి ♦ నట్టి తనూజుని వీనిఁ బెంపు మా
దరమున నిక్కుమారుఁడు త్రి ♦ తాపవిహీనుఁడు సద్గుణాకరుం
డురుసుఖదాత నీకగు మ ♦ దుక్తి గ్రహించి గ్రహింపు మర్భకున్. 226

ఉ. భూమియు నట్లకాకయని ♦ పుత్త్రునిఁ దోడ్కొని పోయి పెంపఁగా
భౌముఁడటంచుఁ బేరుఁగొని ♦ బాలుఁడు వృద్ధినిఁ జెంది కాశికా
ధామముఁ జేరి యందు హిమ ♦ ధామశిరోమణిఁ గూర్చి నిష్ఠను
ద్దామతపంబుఁ జేసి మహి ♦ తంబగు శంభు ననుగ్రహంబునన్. 227

క. గ్రహములలో నొకబలవ, ద్గ్రహమై భార్గవుని పదము ♦ కన్నను మీఁదన్
బహుతరవిభవాస్పదమై, రహిమీఱెడు మండలమున ♦ రాజయ్యెఁ దగన్. 228

—* శివుఁడు హిమాద్రికి వచ్చి తపంబు సేయుట *—

గీ. జగదధీశ్వరుఁ డంతట ♦ శైలరాజ, పుత్త్రియై జగదీశ్వరి ♦ పుట్టుటయును
నెనిమిదేండ్లవయస్సువ ♦ హించుటయును, నాత్మయందు నెఱింగియా ♦ హ్లాదమొందె.

వ. అంతఁ గొంతకాలంబు చనుడు.

శా. గంగాభంగతరంగరంగదురుశృం ♦ గవ్రాతశీతాచలో
త్తుంగాధిత్యకయందు డెంద మలరన్ ♦ దుర్దాంతభంగిన్ దపం

బుం గావింపఁగడంగి భృంగిరిటుఁడున్ ♦ మున్నౌ గణేంద్రాళితో
డం గాలాంతకమూర్తి శేఖర గిరిరా♦ట్ప్రస్థంబు నాస్థోన్నతిన్. 230

ఆ. బ్రహ్మపురమునుండి ♦ పరమపావనియైన, గంగ యవతరించెఁ♦గడఁగి యెచట
నటవసించి తపసు ♦ నారంభ మొనరించె, మానులలరఁ జంద్ర ♦ మౌళియపుడు.

మ. నిరపాయంబయి నిర్వికారమును నై ♦ నిత్యంబునై యాశ్రయాం
తరశూన్యంబయి జ్యోతిరూపమయి య♦ద్వైతంబునై సంవిదా
కరమై సర్వజగన్మయంబునయి మే♦ల్గన్పట్టు స్వాత్మంబునం
దు రహిన్ ధారణఁ జెందియుండె గణనాథు♦ల్ గొంద ఱట్లుండఁగన్. 232

ఉ. నందియు భృంగి మున్నగు గ♦ణప్రవరుల్ మఱికొందఱందుఁ బా
లేందుకిరీటుఁ జిత్తవిహి♦తేష్ట సపర్యలఁ గొల్చుచుండిరిం
కం దమ మొప్ప ధ్యానవిధి ♦ గాంచి వసించిరి కొందఱింకనుం
గొందఱు ద్వారదేశమునఁ ♦ గోలలఁ దాల్చి వసించిరిమ్మగన్. 233

— * హిమవంతుఁడు శివుని సందర్శించుట * —

గీ. హిమగిరీశ్వరుఁ డంత స♦ర్వేశ్వరుండు, ప్రమథనాథులతోడఁ ద♦పంబుఁ జేయ
నోషధిప్రస్థభూమిఁ జా♦నొందెననుచు, విని పరిజనంబుతో వచ్చి♦ వేగిరముగ.

సీ. విరియఁబూసిన మల్లె♦విరుల ముత్తెమ్ముల, చందమొప్పెడు మేని♦ చాయవాని
గందపుంబొడికన్నఁ ♦ గరము ధావళ్యంపు, పసమీఱు భసితలే♦పంబువాని
నెలదేఁటిదాఁటుల♦ చెలువుఁ గలంచు నై, ల్యము మీఱు నఱుతభా♦గ్యంబువానిఁ
గెందమ్మి మొగ్గల ♦ యందంపు పెంపు నై, రింపని యడుగుల ♦ సొంపువాని

గీ. నమరు నలమోడ్పు కనుదోయి ♦ నలరువానిఁ
బ్రౌఢ నాసాగ్రదృష్టియై ♦ పరఁగువాని
నొనరఁ బద్మాసనమునఁ గూ♦ర్చున్నవాని
నఖిలలోకేశ్వరునిఁ గాంచి ♦ హర్షమునను. 235

ఉ. సాఁగిలి మ్రొక్కి గంధ సుమ♦సారముఁ బాద్యము నర్ఘ్యమిచ్చి ని
ష్ఠాగరిమన్ మనోజ్ఞహరి ♦ చందనపుష్పఫలార్చనంబులన్
వేగ నొనర్చి యచ్ఛమగు ♦ వేడ్క భయంబును భక్తియున్ మదిన్
లోఁగఁగఁ జేయ నమ్రతను ♦ లోఁగొని యంజలిఁ బూని యిట్లనెన్. 236

క. దేవాదిదేవ! శంకర!, నీవెకదా? సకలభువన • నికరమునకు ర
క్షావహుఁడ వారయ మహా, దేవ! కపర్ది! గరిష్ఠ • దివ్యమూర్తీ!

సీ. నిర్గుణుం డైనను • నిత్యంబు భక్తుల, నారయఁగ సగుణుఁడౌ • చతురుఁ డెవఁడు
సర్వలోకనివాస • చతురుఁడైనను వెండి, కొండయందుండు నా•థుం డెవండు
దేవరాజికి నెల్ల • దేవుండు తానయ్యు, యోగిరూపొప్పుచేఁ • రాగియెవఁడు
ఏకాంతు లెఱుఁగని • యీశ్వరుండైన భ, క్తప్రీతిఁ గాంక్షించు • ధన్యుఁ డెవఁడు.

గీ. త్రిగుణములకును నా ప్రకృ•తికిని నీశుఁ, డై విరాజిల్లునప్పర • మాత్ముఁ డెవఁడు
హరివిరించుల యాడిగ•మందు నెవ్వఁ, డట్టి నీకు నమస్కార • మాదిమూర్తి!

క. వాగీశరమేశులకు, వాగీశరమేశ్వరత్వ • వైభవము నిలుక
బాగొప్ప నిడిన దాతవు, యోగీశ్వర! నీవకాదె • యుచితతరకరుణన్. 239

ఉ. నీదుచరిత్ర మెన్న రజ•నీకరశేఖర! శక్యమా నె దా
మోదరకాంచనోదరము•ఖోత్తమ నిర్జరపాళికెల్ల నా
మోద మెసంగ భక్తజన•పుంగవకోటికిఁ జెల్లునద్ది నీ
వాదర బుద్ధివారల ర•యంబునఁ జేరుట లోకనాయకా! 240

ఉ. భాగ్యముగాదె నీవిటఁ గృ • పానిధి! యాప్రమథాళితోడ వై
రాగ్య మతిన్ దపోవ్రత భ•రంబు వహింపఁగఁ జేరుటెల్ల నన్
యోగ్యునిఁ జేసి తిప్పుకుల • మున్నతిఁ గాంచె వరించె నల్ల సౌ
భాగ్యరమామనోజ్ఞ పరి•భాసితచారుకటాక్షమాలికల్. 241

ఉ. ఇఁకను మహేశ! సేవకున • కెద్దియునేని పనిన్ ఘటించి తా
వకపరిచారకవ్రజము • వంక ననున్ గొని యాదరింపు మే
నకలుష చిత్తవృత్తి ముద • మంది యొనర్చెద నీదుసేవ మా
మకహితపుత్రబాంధవ స • మాజముతోడ దయామయాత్మకా! 242

గీ. ఇట్లు గిరిరాజు పలికిన • నీశ్వరుండు
విని కనులువిప్పి పర్వత • విభుని పాసి
గణమునుఁ గూడఁ దాఁ బోడఁ • గాంచి యపుడు
మందహాసం బెసంగ ని•మ్మాడ్కిఁ బలికె. 243

చ. వినుము ధరాధరేశ్వర! పవిత్రినిగా నిను నెంచి నీదు పా
వనశిఖరప్రదేశమున బాఢతపం బొనరింప వచ్చితిన్
మునులకు నిర్జరేంద్రుల కమోఘతపస్వుల కిష్టభూమియై
యొనరు మరున్నదీసురుచిరోదకపూతము నీతటం బిలన్. 244

ఉ. చేయుదు నిందు నేఁ దపము శీతమహీధర! కొన్నినాళ్ళు నీ
వీయెడ కిష్టారుల్ దిరుగ నీయకు నాదు తపోంతరాయముల్
సేయఁగనీయ కీయదియె సేవయగున్ బరమోత్తమంబుగాఁ
జేయుము తత్ప్రియత్నమిఁకఁ జేరుము నీదు గృహంబు నింబుగన్. 245

గీ. ఇట్లు జగదీశ్వరుండు గిరీశ్వరునకు, జెప్ప విని గట్లతేఁడప్పు డొప్పమీఱు
చనవుతోడుత నిట్లనె సంతసం బె, సంగ దేవాధినాథుని సముఖమందు. 246

క. ఏమని సెప్పుదు మీతోఁ, బ్రేముడి నాపత్రికమునకు విచ్చేసి మహా
త్మా! మధురోక్తుల నిట్లనఁ, గా ముదమగ్గలముగాఁగఁ గడలుకొనె మదిన్.

ఉ. వెగ్గలమైన నిష్ఠఁగొని వేలుపు లుగ్రతపంబుఁ జేసి ని
న్నగ్గలికన్ గనన్ గడఁగ నందకయుందువు వారికట్లు నా
నిగ్గగు భాగధేయమున నీవ యిటుల్ గరుణామయుండవై
దగ్గఱఁ జేరినాఁడ విటు తాపములింకె మహాత్మ! నాకిఁకన్. 248

శా. నాకన్నన్ ఘనుఁడొక్కఁ డీ జగములోనన్ లేఁడు లెక్కింపఁగా
నాకీడైన నరుండునుం గలుగఁడెన్నన్ నాదు ప్రస్థంబునన్
లోకాధీశ్వర! నీవుచేరి తపసున్ యోజించుటన్ జేసి య
న్నాకాధీశునికన్న మిన్నయగుదున్ నాగేంద్రచర్మాంబరా! 249

చ. పరఁగఁ దపంబుఁ జేయుము సుపర్వశిరోమణి! యంతరాయముల్
దొరయునె నీతపంబునకుఁ దోరపుఁగూరిమి పేర్మి నీదు నౌ
కరు గిరిరాజవర్యుఁ డొడికమ్మగ సేవయొనర్చు నింక సు
స్థిరమతితో స్వతంత్రతను జేకొని కైకొను నాదుసేవలన్. 250

క. అని వినయమ్మున యమదమ,మునితో నగరాజు ప్రియపు నుడికారముచొ
ప్పునఁబలికి తనదు గేహం,బున కేగి వచించె సర్వమును దన ప్రియకున్.

చ. అనుచరవర్గమున్ బిలిచి యాతఁడ నెన్ వినుఁడింకమీఁద స్వ
ర్ధుని దిగునట్టిచోటి కెవరుం జనఁగూడదు పోయిరేని శి

తను బొనరింతు వారలను ♦ ఘాతుకరీతి నిజంబు నాముశా
సనమిదియంచుఁ బ్రస్థమునఁ ♦ జాటుఁడు నెల్లరెఱుంగునట్లుగాన్. 252

వ. అని పనిచిన నవ్వారలు.

క. గంగావతరణమున కే, గంగాఁదగదెవరుఁ గొంత ♦ కాలంబిటు లా
గంగావలె తేఁడేపడ, గంగా శిక్షించు నాజ్ఞఁ ♦ గడచినవారిన్. 253

—* హిమవంతుఁడు పార్వతీ పరిచర్యలఁ గొలుచుండుమని శివు నర్థించుట *—

ఆ. ఇట్లు సాటుటయును ♦ హిమవంతుఁ డెంతయు, సంతసమున నీశు ♦ సన్నిధాన
మునకుఁ బోయె దివ్య ♦ పుష్పఫలంబులఁ, గొనియుఁ దనదుసుతను ♦ గొనియు మఱియు

క. చని ధ్యానతత్పరుండగు, నసఘుని లోకాధినాథు ♦ నాదటఁగని వం
దనమొప్పఁ జేసి పూల్ పండ్లను నొసఁగి సుతనునిలిపి యొ ♦ డయనికెదురుగాన్,

ఉ. ఓ కరుణాపయోనిధి! మ ♦ హోన్నత పూతచరిత్ర! నీదు సే
వాకుతుకమ్ముతో నిటకు ♦ వచ్చె మదాత్మజ దీనిసేవలన్
జేకొనుమయ్య! ప్రత్యహము ♦ సేవయొనర్చు సఖీసమేతయై
తేఁకువతోడ నా యెడ వి ♦ ధించిన మేటియనుగ్రహంబునన్. 256

—* శివుఁడు పార్వతీదేవినిఁ జూచుట *—

వ. అని యభ్యర్థించిన మహేశ్వరుండాలకించి.

సీ. కనివిని యెఱుఁగని ♦ ఘనతరసౌందర్య, ధుర్యయం చాత్మకుఁ ♦ దోఁచుదాని
దక్షకన్యకకన్నఁ ♦ దద్దయుఁ జక్కఁదనముగల్గి శోభల ♦ నమరుదాని
ఘనయోగులకునైనఁ ♦ గందర్పవికృతి స, ల్పంజాలినట్టి రూ ♦ పంబుదానిఁ
గాననంతయునుం బ్ర ♦ కాశింపఁ జేయు ది, వ్యంబైన కాంతిపుం ♦ జంబుదాని

తే. నభినవంబైన జవ్వనం ♦ బమరుదానిఁ, నమరుకస్తూరికాఘుమ ♦ ఘుమలదాని
నఖిలలోకంబులకు మూల ♦ మైనదాని, బర్వతేంద్రకుమారియై ♦ పరఁగుదానిఁ

సీ. కలువ తేకుల మించఁ ♦ గలకనుంగవదానిఁ, జంద్రమండలనిభా ♦ స్యంబుదాని
గండుతుమ్మెదలట్టి ♦ కఱికురుల్ గలదానిఁ, గంబునిభంబైన ♦ గళముదాని
దమ్మితూడులఁ బోల్పఁ ♦ దగు బుజంబులదానిఁ, రమ్యమైతగు వళి ♦ త్రయముదానిఁ
గమలకుట్మలపీన ♦ ఘనకుచంబులదానిఁ, గడుసన్నమైన నె ♦ న్నడుముదాని

గీ. మెట్టదామరలన్ బోలి ♦ మేల్మిఁగోమ, లంబు మీఱిన పాదయు ♦ గంబుదాని
ధ్యానులకు మోహనాస్త్రమై ♦ తనరుదాని, నవనిరమణీ శిరోమణి♦యైనదాని

ఉ. చూచి తదంగ సౌష్ఠవపు ♦ సొంపులు నింపు జనింప నంతతో
లోచనముల్ మొగిడ్చి యవి ♦ లోలము నుత్తమమైనయాత్మయం
దే చరియించుచున్న సక ♦ లేశ్వరుఁగాంచి గిరీశ్వరుండు సం
కోచముతోఁదగుల్గొనిన ♦ కుందున జోతయొనర్చి యిట్లనెన్. 259

ఉ. దేవ! మహానుభావ! శివ! ♦ దివ్యకృపాకర! శర్వ! శంకరా!
నీవె చరాచరంబులకు ♦ నిత్యముహర్షము నిచ్చుదాత వీ
నీ విభవంబెఱుంగుటకు ♦ నేరక వేదచయంబు శాస్త్ర మెం
తో వెరపొప్పఁ జెప్పవలఁతుల్ ♦ పరులెవ్వరిఁకన్ మహేశ్వరా! 260

క. వినను బరమేశ్వర! యీ, దీనుని హిమవంతుఁగనులు♦దెఱచి ఘనదయన్
బూని భవదీయ దాసునిఁ, గా నేర్పడఁజూడుమా జ♦గన్నుత చరితా!

చ. అనుదినముగ్ మహేశ్వర! మ♦దాత్మజతోఁ జనుదెంచి నీదు ద
ర్శన మొనరించి పోయెదఁ బ్ర♦సన్నమతిన్ సెలవిమ్మటన్న న
య్యనఘుని పల్కులన్ విని ♦ రయమ్మునఁ గన్నులు విప్పి చూచి యి
ట్లనె జగదీశ్వరుం డపుడు ♦ ధ్యాన మొకించుక మాని మానుగన్. 262

క. నాయొద్దకు నీవొక్కఁడ, వే యనుదిన మేగుదెంచు♦మీ! నీ తనయన్
నీయింట నునిచి రమ్మటు, సేయనిచో నన్నుఁగనుట చేకుఱదు సుమీ! 263

గీ. అని వినిశ్చితముగఁబల్కు♦నమ్మహేశు, నకు గిరీశ్వరుఁడిట్లనె♦ నాథ! యేమి
కారణంబున నిందురాఁ♦గాదు నాదు, తనయ కది నీదుసేవకుఁ♦దగదొ యేమొ!

క. అని యడిగిన హిమవంతున, కనియెను లోకాధినాథుఁ ♦ డాహ్లాదముతో
డను లోకాచారంబులు, గనఁజేయుచు నితర యతుల ♦ గతులఁదెలుపుచున్.

శా. మాయారూపిణులంచుఁ జేడియల నా♦మ్నాయంబు బోధించు వి
న్నా! యందున్ యువతుల్ విశేషమిఁకఁ దా♦మవ్వారిలో సుందరుల్
బాయన్ జేయుదు రెందుఁ జిత్తనియతిన్ ♦ బాటించి మోహాబ్ధతిన్
డాయన్ జేయుదు రందుచేఁ దపము వి♦ఘ్నంబౌను సత్యంబుగా. 266

క. బిత్తరుల గుత్తపుం జను, గుత్తులనున్ జిగిరుమోవి • గ్రొందీవెలఁబోల్
మొత్తని మేనులఁ గాంచినఁ, దత్తఱపడరొక్కొ యెట్టి • తపసులు పుడమిన్.

ఉ. అందును నీదుపుత్రి రుచి • రాంగి. నవీనవయోవిలాస, పూ
ర్ణేందునిభోజ్జ్వలానన క • రీంద్రవరేణ్యసమానయాన నే
నిందుఁ దపోవ్రతుండను ని • రీహుఁడ యోగికులుండ నాకు నీ
నందనతోడ నేమిపని • నాగకులేంద్ర! తలంచి చూడుమా! 268

ఉ. నీవును దాపసేంద్రుల న • నేకుల నేలెదు వేదవాగమాం
తావగతప్రబోధుఁడవు • న్యాయ్యమెఱుంగవివాదవొక్కొ యీ
భావము మాను మీపగిదిఁ • బల్కుటమింక నగాధిరాజ! యో
షావళియేడ? యోగుల స • మాజము లేడ? యెడందఁ గాంచుమా! 269

గీ. అనుచు నిష్ఠురముగ నిస్పృ • హంబుగాఁగఁ
బలికి విరమించియున్న య • ప్పరమపురుషుఁ
గాంచి భయకంపితుండయి • గట్లఱేఁడు
మిన్నకుండె వికాసంబు • తెన్నుదక్క. 270

క. హరుని వచనంబు విని గిరి, వరుచకితాకృతినిఁ జూచి • పార్వతి దా శం
కరునకు నమస్కరించి మృ, ధురఫణితుల నిట్టులనెఁ జ • తురతరమతితోన్.

గీ. దేవ! నాతండ్రికిత్తఱి నీవు చెప్పి, నట్టి యంశంబునకు సరి • యైన యుత్త
రంబు నేఁజెప్పుదానఁ గ • రంబుగ నిక, రంబమర నాలకింపు హ • ర్షంబుతోడ.

—* పార్వతీ పరమేశ్వరుల సాంఖ్యవేదాంతపథ వివాదము *—

ఉ. తాపసశక్తితోఁ దగిలి • దండితపం బొనరించుచుంటి వే
తాపసశక్తితోడనె యు • దారతపంబున నిచ్చగల్గె నీ
తాపసశక్తియే ప్రకృతి • దా నఖిలంబు రచించుఁ బెంచు నా
టోపమణంగఁ ద్రుంచెడు న • టుల్ గనుమేదొ యదీవెవండవో. 273

ఆ. ప్రకృతియొకటిఁ బాసి • పశుపతి! లింగరూ, పమున నొప్ప నీవు • వసుధవంద్యుఁ
డవును బూజనీయుఁ • డవును ధ్యానార్హుండ, వగుదువయ్య యెట్టు • లరసి చెపుమ!

వ. అనినంత.

క. పర్వతరాజసుతోక్తుల, సర్వస్వం బరసి తనదు • శాసనమును దా
నిర్వాహం బొనరించుచు, శర్వుండిట్లనియె క్రొ సుప్ర • సన్నాత్ముండై

చ. పరమతపంబునన్ బ్రకృతిఁ • బట్టి యడంచెద శుద్ధమూర్తినై
పరఁగెద నేను సత్యముగఁ • బ్రాజ్ఞులకీ ప్రకృతి శ్రయంబు నె
వ్వరునునఁ జెల్ల దేవికృతి • పాల్పడకెందును లోకవృత్తముల్
బొరయకయుండఁ జెల్లునిది • పోచ్చెముగాదు మహీధరాత్మజా! 276

క. అనవేగనె నగిక్రమ్మఱ, ననియెను గాళికయు శశిక • లాభరణునితో
ఘనతరచరితా నీనుడి, యును బ్రకృతివశంబుగాక • యెుండొకఁడగునే 277

క. అందీవెక్కటమునఁ బ్రకృ, తిందాఁటినవాఁడవైతి • తెలుపు మఖిలమున్
సందియము లేక బద్ధము, గుం దానన్ గాదనంగఁ • గూడునె యనఘా! 278

గీ. వచన మాదానగమనముల్ • వదలుటయును
సుఖము నొందుట వినుటయుఁ • జూచుటయును
స్పర్శ మాఘ్రాణమును రస • జ్ఞతయుఁ బ్రకృతి
కృతము లివిగాదనుట యెట్లు • వితథ వచన! 279

గీ. ప్రకృదాటినవాఁడవేన్ • భవ్యచరిత!, తపము దేటికి నీకిందుఁ • దత్త్వమెఱిఁగి
నట్టివానికిఁ దపసున • నవసరంబు, లేదు వాగ్వాదమున నేమి • లేదు లబ్ధి. 280

వ. ప్రత్యక్షసిద్ధియం దనుమాన ప్రమాణంబు నెవ్వ రంగీకరింతురు ? నీ వప్రకృ
తుండ వగుట యెట్లు? లోకమందు దేహు లెంతవఱ కింద్రియజన్య జ్ఞానాను
భవంబు గలిగియుందు రంతదనుక ప్రాకృతులౌట స్పష్టంబు.

ఉ. మాటలు వేయునేల విను • మా యనుమానము మాని సర్వమున్
దేటయొనర్చెదన్ బ్రకృతి • నేన్ బురుషుండవు నీవు సుంతయేన్
బూటక మేదిటన్ సగుణ • మూర్తివి నాదయనొందు మీవు నా
కూటమిఁ బాసి సుంతయునఁ • గూర్పఁగఁ లాడవె నిర్గుణుండవై. 282

ఆ. నన్నుఁ జేరి కాదె • నాథ! నీవెల్ల క, ర్మములఁ జేయుటరయ • మహిని నెపుడు
అట్లుగాక ప్రకృతి • కవ్వల నీవున్న, భయముఁ బాసి నా స • పర్యఁ గొనుము.

ఆ. ఇట్లు సాంఖ్యసరణి • హిమగిరికన్య దాఁ, జెప్పినట్టి నుడుల • నొప్పు మెఱయ
విని శివుండు పలికె • వేదాంతమతమార్గ, గామియగుచు నిటులఁ • గాళితోడ.

—* శివుఁడు పార్వతీ పరిచర్యలఁ గొనుట కంగీకరించుట *—

మ. గిరిజా! నీవిటు సాంఖ్యవాదినివి కాం♦క్షింపన్ నిషేధింప ని
ష్ఠురమా, నట్టులెచేయు ప్రత్యహము ని♦చ్చో నాకు శుశ్రూష నేఁ
బరమేశానుఁడ నేని మాయకు దురా♦పస్థానభూతుండ నేన్
దరమే? నన్నుఁ జలింపఁజేయుటకుఁ గాం♦తాలోకచూడామణీ! 285

గీ. ఇట్లు గాళికిఁ జెప్పి శై♦లేంద్రుతోడఁ, బలికె భక్తానురంజన♦పరుఁడు హరుఁడు
నీదుప్రస్థంబునన్ దపో♦నిష్ఠుండై,దను స్వరూపంబు నానంద♦ఘనముఁగనుచు.

క. సెలవొసఁగు నాకుఁ దపసిట, సలుపుటకై తావకాను♦శాసనమును ని
మ్ములఁగనక తపముసేయఁగ, నలవియె యిట నేరికేని ♦ నగరాజవరా!

వ. అనిన విని హిమవంతుఁ డత్యంతవిధేయుండై ప్రణమిల్లి శివునకిట్లనియె. 288

గీ. దేవదైతేయమానుషా♦ధిష్ఠితంబు, లీ జగంబులకెల్లను ♦ నీవె యీశ్వ
రుండవై యుండ దేవ! తు♦చ్ఛుండనైన, యే నెటుల నేమిసెప్పుదు♦నిందుఁగడఁగి.

క. అనవిని హిమవంతునితో, ననుకంపదనర్పఁగా మ♦హాదేవుం డి
ట్లనియె గిరిరాజ! వేశ్మం♦బునకేగుండన్న మరిసి♦పోయిరి వారల్. 290

—* పార్వతి చెలులతోఁ బ్రతిదినము శివునకుఁ బరిచర్యసేయుట *—

చ. ప్రతిదినమున్ గిరీశ్వరుఁడు ♦ పార్వతిఁ దోడ్కొనిపోయి శంకరున్
గుతుకముతోడఁ గొల్చి చను ♦ గోత్రవరేణ్యుఁడు రాకయున్న నం
చితమతితో సఖిద్వయము ♦ చేరికఁదాశివుఁ జేరి భూమి భృ
త్సుత పరిచర్య సేయుఁ బ్రమ♦థుల్ శివునానతి నాఁపరాసతిన్. 291

ఉ. పర్వతరాజసూక్తి యెడ ♦ భర్గుఁడు గౌరవభావముంచి య
ప్పార్వతితోడ నిట్టులనె ♦ బాలిక! నీవిఁక నీసఖిద్వయిన్
హర్వఁగ దోడుగాఁ గొనిమ ♦ దంతికభూమికి వచ్చిభక్తిమేల్
బర్వఁగ సేవఁజేసి చను ♦ ప్రత్యహమున్ వెఱపొంద కింతయున్.

ఆ. ఇట్లుచెప్పి శివుఁడు ♦ హిమగిరి కన్యకా, సేవనిర్వికార ♦ చిత్తుఁడగుచుఁ
జేకొనుచు వసించెఁ♦జిత్రమౌ విఘ్నంబు, తెరవుఁజెందియట్టి♦ తెరవుఁజొరఁడు.

క. కొండలదొర డెందంబున, నిండగు మోదంబుఁజెంది ♦ నిలయంబునఁ దా
నుండెఁ బ్రియంబున జగదీ,శుండట స్వాత్మమును గనుచు ♦ శోభిలెమిగులన్.

ఉ. కాళి సఖిద్వయిన్ జతగఁ గైకొని నిత్యము చంద్రశేఖరుకా
వేళకుఁ జేరి తత్పదవనేజము లభ్రధునీజలంబులన్
క్షాళనచేసి యర్ఘ్యనరసంబును గ్రోలు విశుద్ధవిస్ఫుర
చ్ఛేలముతోఁ దడిన్ దుడుచుఁ జెన్నుగఁ బూజలొనర్చు సద్విధిన్.

ఆ. మరల మరల మ్రొక్కి మానుగ నిత్యమి,బ్భంగి ధీరుఁడై తపంబుసేయు
శంకరుని భజించి శైలేంద్రకన్యక, మగుడఁ జేరుఁ దండ్రి మందిరంబు. 296

వ. ఇట్లు చిరకాలంబు గడచినంత నగ్గిరిరాజకుమారి శివునిఁ జేరి.

సీ. ఒకనాఁడు కాళిక సకియలతో గాన, మొనరించెఁ గామవర్ధనముగాఁగ
ఒకనాఁడు కుశసమిద్వికచసుమంబుల, స్వయముగాఁ దెచ్చి యర్పణముచేసె
ఒకనాఁడు పుష్పమాలికల నాశ్రమమెల్లఁ, బొంకంబుగాఁ దా నలంకరించె
ఒకనాఁడు శివునిఁదా నొంటిమై తెప్ప వేయక చూచి కడువిస్మయంబుఁ జెందె

గీ. అంత శివుఁడును నొంటిమైనపుడు తనదు
మ్రోలనున్నట్టి యాజగన్మోహనాంగిఁ
గనియు భూతతనువున నొప్పినదటంచు
దారగా గ్రహియింపఁగఁ దలఁపకుండె. 297

వ. మరలఁ గొన్నినాళ్ళ కమ్మహాదేవుఁడు.

గీ. సంయతేంద్రియుఁడైయు తన చరణసేవ,నంబె మదిఁబూనియున్న నన్నగకులేంద్ర
పుత్రినారసి కడుకృపాపూర్ణమతిఁ ద,లంచె నెమ్మనమందు నీలాగుగాను.

క. ఎపుడు గరువంబుఁ బోవిడి, తపమున్ సలుపంగఁ బొడఁగు తన్వీమణి దా
నపు డేనును దడయక లో,లుపమతిఁ బెండ్లాడువాఁడ లోలాక్షినిటన్. 299

ఉ. ఇప్పగిదిన్ దలంచి జగదీశ్వరుఁడంత నె ధ్యానయోగ మ
ల్లొప్పటియట్టులొంది మది నెట్టివిచారము నొంద కెంతయున్
దప్పక సేవఁ జేయు వసుధాధరరాజవరేణ్యకన్యఁ దా
నెప్పుడు చూచుచుండియు నదే మొకొ చూడనియట్టులుండెడుకా. 300

క. గిరిజ యనుదినము శివునకుఁ, బరిచర్య నొనర్చుచుండి బాగుగ నతిభా
స్వరమైన శివునిరూపం, బుఱివుగఁ జూచుచు మనమున నువ్విళులూరున్.

వ. అంతఁ గొంతకాలం బిట్లు చనినంతఁ దారకాసుర బాధితులైన సురలు పర మేష్ఠి యనుమతంబునఁ బార్వతీ పరమేశ్వర సమ్మేళనంబునకై పచ్చవిలుతుం బుత్తెంచ నతండు పరమేశ్వరు కంటిమంటన్ గరంగుటన్ గాంచి పార్వతి గర్వంబు దొఱంగి ఘోరంబగు తపం బొనరించినంత శివుండు సంతుష్టుండై వివాహం బాడె ననిన విని సూతునకు శౌనకాదు లిట్లనిరి. 307

గీ. తారకాసురుఁ డెవ్వఁ డు•దారబలము, వాని కెట్లులభించె ! సు•పర్వులెట్టు
లంతకాంతకు మీఁదికి • నలరువిల్తుఁ, బంపి రెట్టుల నాతండు•పయనమయ్యె.
క. ఎఱిఁగింపుము చక్కఁగ నిఁక, నఱమఱ యొక్కింతలేక • యనఘాత్మక! మా
యుఱవగు దగయడఁగఁగఁ గ్రగ, చ్చఱ ఘనమకరందమధుర•చాతురగవిన్
వ. అనుటయు

శా. శ్రీరాజద్వరవర్ణినీసముదయ•శ్రేణీప్రకర్షాఢ్య! వి
స్తారౌదార్యదయారసార్ద్రహృదయా!•శైలేంద్రజా శంకరా
ర్చారాజన్మధురాశయా! పతిహిత•ప్రారంభసంరంభ! కా
శీరామేశ్వరముఖ్యతీర్థ గమన•శ్రీభోగభాగ్యోదయా! 308

గద్య. ఇది శ్రీ బుధజనవిధేయ ముదిగొండ నాగవీరేశ్వర నామధేయ
ప్రణీతంబైన శివపురాణంబందలి పార్వతీఖండంబునఁ
బ్రథమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శివాభ్యాన్నమః

శ్రీ శివపురాణము

పార్వతీ ఖండము

ద్వితీయాశ్వాసము

మల్లికాంబికాతను
జా! మృదుమధుర ప్రసంగ ♦ షట్కాలశివా
ర్చామోదమానసాబ్జ! స
భామాన్యా! యనఘ! వీర♦భద్రారాధ్యా!

వ. అవధరింపు మక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునీంద్రుల కిట్లనియె. 2

—* సూతుఁడు శౌనకాదులకుఁ దారకాసురోదంతంబుఁ జెప్పుట *—

ఉ. సారసగర్భపౌత్రుఁ డధి ♦ శక్తి మరీచికుమారుఁ డాస్వయం
భూరుచి కశ్యపుండు పద ♦ మూఁగుర దక్షుని యాత్మజాతలన్
బేరిమిఁ బెండ్లియాడ నటఁ ♦ బెద్దదియైన దితీభయాన కా
భూరిబలుల్ హిరణ్యకశి ♦ పుండు హిరణ్యవిలోచనుండునున్. 3

ఆ. తనయులై జనించి ♦ ధాత్రియందెల్లెడ, దుఃఖకరులుగాఁగఁ ♦ దొడరనపుడు
హరి నృసింహసూక ♦ రాకారముల వారిఁ, బట్టిచంపె విబుధ♦పఙ్క్తులలర. 4

చ. దితియును ఘోరదుఃఖమున ♦ దీనతఁజెంది నిజాత్మనాథు నం
చితమతిఁ గొల్చి చూలుఁగొన ♦ జిష్ణుఁడెఱింగి తదీయగర్భము
ద్ధతిఁ గులిశప్రయోగమున ♦ సంతనె వ్రయ్యలు చేసినన్ మహా
న్నతమగు శాక్యపాంశ మది ♦ నాశముగాక తనర్చె నెంతయున్. 5

గీ. నిదురఁబోవుచునున్న య•న్నెలఁతకొక్క, నాఁడుదై వికయోగంబు•నన్ మరుత్తు
లనెడు పేరునఁ బెక్కురు•తనయు లుద్భ, వించి నాకముఁ జేరి సే•వించిరింద్రు. 6

క. అందింద్రుని యనుమతితో, డం దిరముగ వారలుండు • టనుజూచి కడుఁ
వందురి దితిసుందరి దిరు, గం దనవిభుఁజేరిచెప్పి • కలవిధమెల్లన్. 7

గీ. మరల గర్భంబుఁగోరి య•మ్మగువ మగని
వేఁడఁగా నతఁడిట్లను • వెలఁది! వినుము
పదియు వేలేండ్లు రాజీవ • భవునిఁగూర్చి
పావనాత్మకవై చేయు • పరమతపము. 8

క. ఆరీతి సల్పఁగా సుతుఁ,డో రమణీ! నీకుఁ బొడము • నుజ్జ్వలగాత్రుం
డారూఢవిక్రముఁడు జగ, దారాధ్యచరిత్రుఁ డొకరుఁ•డపుడు హితముగాన్.

—* వజ్రాంగుని యుత్పత్తి *—

ఆ. ఇట్లు కణపి పంప • నిందీవరాక్షి దా
నత్తెఱంగు తపము • నాచరించి
వచ్చి విభునిఁగొల్చి • వరుస వేఁకటిదాల్చి
సుతునిఁ గనియె నొకని • సురుచిరాంగు. 10

క. ఆతఁడు వజ్రాంగుండని, ఖ్యాతిన్గొనె నాహ్వయంబు • సార్థకమొప్పన్
జేతోమోదముఁగనె దితి, యాతంకముఁజెంది కుంది•రమరులు వెలుచన్. 11

వ. ఇట్లు దినదినప్రవర్ధమానుండై యతండు నిజజననీశాసనంబునన్ జేసి యొక్కనాఁ
డేకరథమ్ముతో నాకమ్మున కేగి. 12

—* వజ్రాంగుని విజయము *—

చ. కదసి మహేంద్రు నాహవము•ఖమ్మునఁబట్టి సురల్ గలంగఁ దో
ర్మదమెడలించి బిట్టలుక•మైకొని బెట్టిదమైనశిక్షఁ బెం
పొదవఁగఁజేసి నిర్జరస•మూహముతోఁ జెరవెట్టి యార్చె న
య్యదనున వాసవవ్యసన•మారసి యాదితి చెందె మోదమున్. 13

గీ. దేవతలు చాలదీనులై • తీవ్రదుఃఖ, భరముఁ జెందిరి తత్సుతుల్ •బహులశోక
సాగరంబున మునిఁగిరా•చందమెఱిఁగి, కమలజుఁడు కశ్యపునితోడఁ•గదలివచ్చి.

క. సామోక్తుల వజ్రాంగుని, తో మానసమలరఁ బల్కి • ద్రుహిణుండల సు
త్రాముని దివిషచ్చక్రము, తో మగుడన్ విడువఁజేసెఁ • దోరంపుదయన్. 15

వ. అంత శివభక్తాగ్రగణ్యుండును బరిశుద్ధాంతరంగుండును నిర్వికారుండును నిత్య సంతుష్టుండును నగు వజ్రాంగుం డట్లు ధాత యనుమతిఁ బురుహూతాది సకలాదితేయులన్ విడిచిపుచ్చి యత్తాత కిట్లనియె. 16

మ. పరమేష్ఠీ! విను మీ బిడౌజుఁడు మహాపాపిష్ఠుఁ డెట్లీతనిన్
గరుణన్ గాంచితి వస్మదీయజననీ • గర్భస్థతేజంబుఁ డెం
పరియై వ్రయ్యలుచేసె స్వార్థపరుఁడై • మాతల్లి యుల్లంబు వం
దురఁ జేసెన్ బలుమార్లు నద్ది గుడిపెన్ • దుఃఖంబు నిక్కం బిటుల్. 17

మ. తనరాజ్యంబును నేలుఁగాక యిఁక నీతండిష్టు లోకేశ! మ
జ్జననీ శాసనమొంది యివ్విధము శిక్షన్ జేసితిన్ నీవు నా
జనకుండున్ జనుదెంచి యివ్విధము యాచ్నన్ సల్పఁగా దందునే
ధనలోభంబునఁ జేయతే దిటాలఁ దార్థ్యం బిద్ది భావింపుమా! 18

ఉ. ఒల్లను దారహారముల • నొల్లను రత్నవిభూషణంబు లే
నొల్లను వాహనప్రకర • మొల్లను రాజ్యము భోగవైభవం
బొల్లను దేవ! తత్త్వమది • యొక్కటిఁ గోరెదఁ జెప్పుమయ్య! తా
నెల్ల సమస్తదుఃఖముల • నేపునఁ బాపి సుఖం బొసంగునో. 19

చ. అదివిని పద్మజుండు హృద • యంబున నూరటఁ జెంది సత్త్వసం
పదరహిఁ జెందె నీతఁడిఁక • భామిని వీనికి నే సృజింతు నం
చెదను దలంచి యట్లు సృజి • యించి వరాంగి యనాఁగ నుగ్మలిన్
ముదమున నిచ్చి యద్దితిజ • ముఖ్యుని పెండిలి చేసె నాసిగన్. 20

వ. అనంతరం బకాంచనగర్భుండును గశ్యపుండునుఁ దమనివాసంబుల కరిగి రట వజ్రాంగుడును దామసభావంబు లేక సాత్వికాంతఃకరణుండై యెల్లరతో నిర్వైరంబుగ సుఖంబుండె, వరాంగి వల్లభునితోడఁ గూడియుండియు సాత్త్విక భావంబునొందక సకామయై వివిధోపచారంబులఁ బెనిమిటి నారాధించుచుండె.

గీ. అంతవజ్రాంగుఁ డెంతయుఁ • గాంతసేయు
సేవలన్ గడుప్రీతుఁడై • చెలువఁ గాంచి

పలికె నాతోఁడఁ దెల్పుశ్రీ ♦ పాలతాంగి!
నీ మనోరథ మూఁడేస్తు ♦ నిక్క మగను. 22

మ. అనవు నీగ సుబాగి దావిపి మత ♦ హ్లాదంబుతో మ్రొక్కి యి
ట్లనె దేవా! సంతోషి దేవిఁ దనయున్ ♦ బ్రాంచుప్పంతా బాకశా
సనాదులపిత్రిమ లోక జిత్వరుఁ బ్రశ స్తశ్రీయు నాశిద్భునన్
జనియింప నే మానసుప్రసుట్లయిన నే ♦ సంతోసమున్ జెందెదన్.23

క. అపనపఁగఁ బ్రియా ర్యం, బాసుపని యుక్కజముఁ జెంది ♦ పుసుమ శ్రేష్ఠుం
డును జ్ఞానిముఁ నచండ్రి ట్లని కొనినొక మహాపసంబు ♦ నం బాకులుఁడై.

ఉ. కోరుము నీకు వాంఛితము ♦ కోమలి! నే కొడఁగూర్తు నంచుఁ ద
ద్వారము కేమబల్కితి నశిరాంగి సురావళితో విరోధమున్
గోరివచించె నట్టులైన గూర్చిన శోకము లార్తిఁ జెందునే
నేంక తెచ్చుకొంటి జనితోసితుఁడనై యిటుఁ బాపహేతువున్. 25

ఉ. కాదని యిప్పు మీఱుటది ♦ కర్జము దోసముగాదె యెక్కడన్
బోము నెటుల్ పొనర్తు నెటుఁ ♦ బోయిన ధర్మవిరుద్ధమార్గ మిం
దేది హితేతరంబు హిత ♦ మెయ్యదియంచు విచారసాగరం
బీదుచుఁ గొన్నినాళ్ళిటుల ♦ నే కడపెన్ గడు భీతచిత్తుఁడై. 26

గీ. అంతఁ బరమేశ్వరేచ్ఛచే ♦ నతఁడు దార
హితము నే చేయఁదలఁచి భూరిముష్టతపము
నజునిఁగోరి యొనర్ప న ♦ య్యబ్జభుఁ డెదుర
నిలిచి నీ యాప్సితంబెద్ది ♦ తెలుపుమనిన. 27

శా. ఆవజ్రాంగుఁడు పద్మజున్గని యుహా ♦ హర్షంబునన్ మ్రొక్కి నా
నా వేదోక్తుల సన్నుతుల్ సలిపి వాగ్జ్నాథా! యుదీయాంగనా
భావారాధ్యునిఁ బుత్రునిమ్ము త్రిజగ ♦ త్ప్రఖ్యాతవిక్రాంతుఁ దే
జోవిద్యోతితదిగ్వితాను సుతప ♦ స్తోమాభిరామాత్మకున్. 28

గీ. ఇట్లుగోరిన విని పర ♦ మేష్ఠియట్లు, లగుసుగాకని పలికి ని ♦ జాత్మయందుఁ
దలఁపుఁగొని శివు నెంతయుఁ ♦ దలఁచికొలిచి, చనియె వేగంబుగా నిజ ♦ సదనమునకు.

—* తారకాసురుఁడు పుట్టుట *—

ఉత్సాహవృత్తము. అంతఁ దా వరాంగి గర్భ ♦ మంది సంతసమున భా
స్వంతమైన తేజమొంది ♦ చాలకాలమేగ రా
త్ర్యంతమందు నర్కుఁబోలె ♦ నతిశుభంపువేళన
క్కాంతగనెఁ దితి లోకశూరుఁ ♦ గాఁ గుమారు నుజ్జ్వలున్, 30

వ. అయ్యవసరంబున.

సీ. వసుమతి వణఁకెఁ బర్వతవనంబుల తోడ, దిశలందు జ్వాలలెం ♦ తేనిఁ దనరె
తోయదప్రకరంబు ♦ పూయవర్షము నించె, నుప్పెనల్ చెలరేఁగె ♦ నుదధులందు
సుడిగాడ్పు రేఁగియె ♦ క్కుడు రజంబులఁ గుప్పె, గొప్పమానులు పెల్లు ♦ గూలెఁ బుడమి
పరివేషములు ప్రభా ♦ కరచంద్రులను జుట్టె, నిర్ఘాతపాతముల్ ♦ నెగడె మిగుల

గీ. ఘనశకునముల్ దలలెత్తి రో ♦ దనము చేసె
గుడ్లగూబలు నక్కలు ♦ గూసెఁ జనులు
కారణం బించుకేని తే ♦ కయె రయమున
వదలె మూత్రపురీషముల్ ♦ బెదరి బెదరి. 31

కం. ఇటుల మహోత్పాతములు, త్కటముగ నపుడుప్పతిల్ల ♦ గని మూఢజనుల్
పటుతర విప్లవమేదో, ఘటిల్లెనని మనసులందుఁ ♦ గాంచిరి కలఁతన్. 32

గీ. అపుడు కశ్యపసహితుఁడై ♦ యబ్జభవుఁడు
వచ్చి తారకుఁ డనుచు నా ♦ హ్వాయమొనర్చె
బాలునకు; బాలుఁడట మీఁద ♦ వయసతోడఁ
గొండవలె దృఢకాయుఁడై ♦ గొప్పఁజెందె. 33

వ. అంతఁ గొంతకాలంబు చనినంత.

గీ. తారకాసురుఁ డపుడు శాశ్వతవిజయంబుఁ
బడయఁ దపసానరింపఁగాఁ ♦ గడఁగి తల్లి
సెలవుఁ గొని మధువనమ్మునఁ ♦ జేరి భూరి
తపముఁ జేయఁగఁ దొడఁగె ఘా ♦ తను ఘటించి. 34

—* తారకాసురతపోవర్ణనము *—

సీ. ఒకయంఘ్రి నిలిచి బాహువులూర్ధ్వమై కెత్తి, నేత్రముల్ గన్నోను నూ ♦ ఱేండ్లు గడపి
పూనిపాదాంగుష్ఠ ♦ మున నే నిలిచి యట్లె, యినునిఁ గన్గొనుచు నూ ♦ ఱేండ్లు గడపి

ఒకచేతనే నేల • నొంది తాఁ దలక్రిందు, లెగసి దర్పమున నూ • ఱేండ్లుగడపి
ద్రుమశాఖఁ బాదద్వ • యమున నాలంబన, మెసఁగఁ గావించి నూ • ఱేండ్లుగడపి

గీ. ఇల ననలమధ్యమందు నూ • ఱేండ్లుగడపి
యొలమి జలమధ్యమందు నూ • ఱేండ్లుగడపి
యనువుగా దృఢచిత్తుఁడై • యనిలభక్ష
ణంబు సేయుచు నతఁడు త • పంబు సలిపె. 35

ఉ. ఉగ్రతపంబు నిట్లు నియ • మోద్ధతిఁ జేయఁగ నప్డు వాని శీ
ర్షాగ్రమునుండి యగ్నులు ర • యంబున వెల్వడి చుట్టి మేదురో
దగ్రతరార్చులన్ భువన • దాహముచేయఁగడంగఁగా నిలిం
పాగ్రణులెల్లఁ జేరిరి భ • యాతురులై పరమేష్ఠిలోకమున్. 36

చ. చని విధిఁగాంచి మ్రొక్కి కడు • సంస్తుతులన్ బొనరించి దైత్యవ
ర్యుని ఘనతాపసవ్రతమ • హోన్నతిఁ దెల్పి తదీయ తాపవే
దన భువనంబు లన్నియును • దగ్ధము కాఁగలవంచుఁ జెప్పి గో
బ్బునఁ గరుణించి ప్రోవుమని • ప్రోవుగ బల్కిరి యుల్కనన్ సురల్. 37

గీ. అనిన విని పద్మసంభవుం • డాదరమున
దైవతారి యుదంతమం • తయును మంత
నమునఁ జింతించి వేలుపు • గములఁ బంచి
యసుర యున్నెడ కరుదెంచి • యనియె నిట్లు. 38

—* బ్రహ్మదేవుఁడు తారకాసురునకు వరంబు లిచ్చుట *—

ఉ. తారక! నీతపోవ్రత ము • దారతరం బది మెచ్చి నీకిటుల్
గోరిక లీయ వచ్చితిని • కోరఁగ రానివటంచు లేవు నీ
వారసి తెల్పు మీప్సితము • లన్ని యొసంగెద నన్న ధాతతో
భూరిముదంబునన్ దనుజ • పుంగవుఁ డప్పుడు మ్రొక్కి యిట్లనెన్. 39

తరల. సకలలోకవిధాత! నీవు ప్ర • సన్నభావముఁ జెంద వే
ఱొకటి దక్కవయుండునే వర • మొంద నేఁ దగియున్నచో
సకలనిర్జరరాజిఁ గెల్వఁగ • శక్తినిమ్ము పురారి శ
ర్భభవుఁడు గల్గినఁ జంపుఁగాక దు • రంబునం దతఁడేఁచినన్. 40

వ. అనుగ్రహించి నాకీ రెండు వరంబు లీయుమని యడిగినఁ బితామహుండు తథా స్తని యొసంగి నిజధామంబున కరిగె - తారకుండును నిజపట్టణంబగు శోణిత పురంబుఁ బ్రవేశించి దైత్యగురుండగు భార్గవుని యనుమతితో సుముహూ ర్తంబునందుఁ ద్రిలోకరాజ్య పట్టాభిషేకంబుఁ జెందె. 41

— * తారక దిగ్విజయము * —

శా. అంతన్ దానవభర్త సర్వవిజయం ♦ బాసించి నాకంబు వి
క్రాంతిన్ జేరి పురందరున్ గడిఁది సం♦గ్రామంబునన్ గెల్చి దు
ర్దాంతస్ఫూర్తి సమస్తనిర్జరుల శౌ♦ర్యం బూడ్చి నిర్జించి ని
శ్చింతన్ వారలచే నుపాయనములన్ ♦జెందెన్ మహోత్సాహియై. 42

సీ. ఐరావతంబిచ్చె ♦ హరిహయుం డడలున, నవనిధు లొసఁగెఁ గి♦న్నరులఱేఁడు
వరుణుండు దివ్యాశ్వ♦వర్గంబు లిచ్చెను, నుచ్చైశ్రవంబుఁ బ్రో♦ద్దిచ్చెఁదలఁకి
కామధేనువు నార్ష♦గణము సమర్పించెఁ,దొగలవిందమృతమి♦మ్మగ నొసంగె
వసుమతియొసఁగె సు♦వర్ణసస్యంబుల, రత్నంబులిచ్చె సం♦ద్రములరాజు

గీ. ఇప్పగిది నెల్ల రలుకున ♦ నిచ్చునట్టి, వస్తువాహనములఁగొని ♦ వైభవమున
సకలలోకము లేలెఁ గౌ♦శలము మెఱయఁ, దారకుండు సురశ్రీ వి♦దారకుండు.

మ. ఒకనాఁ డచ్యుతుఁ గెల్వఁగాఁదలఁచి పే♦రుత్సాహ మొప్పంగ సై
నికవర్గంబులతో వడిన్ జని ఘనా♦నీకంబునన్ దీవ్రసా
యకజాలంబులఁ గేశవున్ బొదవఁ బ♦ద్మాక్షుండు రుష్టాత్ముఁడై
ప్రకటోదగ్రకఠోరధారమగు చ♦క్రం బేసి యార్చెన్ గడున్.

క. చక్రం బబ్లేసిన ని, ర్వక్రంబుగ నేగి దాన♦వప్రభునఱుతన్
విక్రమముదక్కి సుమహా, రక్రియఁ జెలువొందె దైత్య ♦ రాజి యలరఁగాన్.

గీ. అంత శ్రీకాంతుఁ డక్కజ ♦ మంది వైరి
జయము మదినెంచి తత్కాల ♦ సముచితముగఁ
దారకునకు విధేయుఁడై ♦ తగులమొసఁగఁ
బలికి నిజపురి కనిపెను ♦ పాయమునను. 46

— * దేవతా పీడనము * —

గీ. తారకాసురుఁ డవుడు శా ♦ త్రవజయంబుఁ
బూర్తిగా నొంది వేల్పుల ♦ నార్తిపెట్టి

యెల్ల జగములఁ దనయాజ్ఞ • చెల్లునట్లు
చేసి భోగంబులను బెల్లు • చెందుచుండె. 47

వ. అంత దేవతలందఱు పరాజితులై తారకాసురుని దాస్యంబుఁ జెంది యెల్ల
వేళలవ్వానిఁ గొలుచుచుండిరి, 48

సీ. మారుతుం డిల్లిల్లు • మార్జనం బొనరించుఁ, గలయంపిఁ జల్లును • గాండభర్త
వైశ్వానరుండు మేల్ • వంటకం బొనరించు, రక్షకభటుఁడై ప • రంగు జముఁడు
అశ్వినేయులు గొల్తు • రమరిక వెజ్జులై, బొక్కసంబులఁ బెంచు • జక్కులదొర
తుంబురుం డొనరించుఁ • దోరంపు గానంబు, నాట్య మచ్చరలు పొ • నర్తురరసి

గీ. అనుదినం బినుఁడర్హమౌ • నట్టు లెండ, గాయు రేఱేఁడు నట్టులే • కర్జమెఱిఁగి
వెన్నెలలు నించు నిం(దుండు • విధముఁ దెలిసి, వానఁ గుఱిపించునై తేయ • వరుణకదిరి

—* దేవతలు బ్రహ్మదేవునకు తమమొఱ్ఱఁ జెప్పికొనుట *—

సుగంధి. చాల కాలమిట్లుఁ సేవ • సల్పి వేల్పులెల్లరున్
జాలినొంది డీలుఁ జెంది • సత్యలోకమేగి యం
దోలగంబునందుఁ గాంచ • నోదరుఁ బ్రపన్నులై
చాలభక్తిఁ జేరి మ్రొక్కి • సంస్తుతించి రెంతయున్. 50

చ. నలినజుఁ డప్డు వారల మ • నస్స్థితి నారసి గారవంపు పెం
పలరఁగ నిట్లుఁ బల్కె హృద • యంబుల నివ్వగఁ జెందియున్న య
ట్టుల మదిఁ దోఁచెఁ దాఁచక యి • టుల్ చెపుఁడయ్య నిలింపులార! మీ
యలుకఁ దొలంగఁ జేయు విత • మారసెదన్ జుఁడీ యెల్లభంగులన్. 51

గీ. అనిన దేవతలనిరి మ • హాత్మ! నీకు, గోచరం బెట్లు గాదొకో • గురుతరవ్య
థావిపన్నుల మగు మా యు • దంతమంత, యకట! తారక హేతుకం • బై యలంప.

ఉ. తారకుఁడట్లు నీకడ సు • దారవరంబులఁ జెంది వీరల
క్ష్మీరమణీయ వైభవవి • శేషవిజృంభితదివ్యశక్తి బృం
దారకబృందమున్ గెలిచి • నాకము మున్నగు చోట్లనెల్ల ది
వ్యారుల ధీరులన్ నిలిపి • యార్తులఁ జేయుచునుండె మమ్మిటుల్. 53

ఉ. ఏమని చెప్పువారమిఁక • నేవము లేకల వాఁడు సేయు న
బ్బాములు పద్మసంభవ! సు • పర్వులమెల్లర మొగ్గమూలి మా

దీమసమెల్లఁ గోలుపడి ♦ దేబెలమై కడు తుచ్ఛపుం బనుల్
మే మొనరింపుచుంటిమి య♦మిత్రున కుల్కున రాతిరింబవల్. 54

చ. కటకట యెట్టులోర్తు మొడి♦కమ్మున సేవ లొనర్చుచున్న న
క్కుటిలుఁ డిఁకెద్దియేని యొక ♦ కూడనికార్యము సెప్పి గొప్ప సి
ల్గట నొడఁగూర్చె నందయిన ♦ నందకపోవుదమన్న గుండెలే
దెటుల నొనర్తు మెందుఁ జరి♦యింతుము చెప్పుము లోకనాయకా! 55

ఉ. ముప్పదిమూడుకోట్ల సుర♦పుంగవు లర్వదికోటు లచ్చరల్
గొప్పమునీశ్వరుల్ నరులు ♦ ఘోరఫణాధరశేఖరుల్ నెఱిన్
దప్పక తారకాసురుని ♦ దాస్యముసేయుచు భీతచిత్తులై
యెప్పటికప్పుడే గడుప ♦ నెంతురు కాలము కంజసంభవా! 56

ఉ. లేవు ధరిత్రి జన్నములు ♦ లేవు వ్రతంబులునున్ దపంబులున్
లేవు నవగ్రహార్చనలు ♦ లేవు యథోచిత దానధర్మముల్
లేవు సుఖప్రసంగములు ♦ లేవు శుభక్రియ లెందు నేనియున్
లేవిటుఁ గావలుండగు ని♦లింపవిరోధి కతమ్మునన్ విభూ! 57

ఉ. ఇందఱ మిట్లు సర్వభువ♦నేశ్వర! తారకపావకార్చులన్
డిందికడున్ బొకారుచును ♦ నీదరిఁ జేరితి మిప్పు డీ వుపే
క్షం దలపెట్టి చంపెదవొ ♦ క్రన్నన జాలిఁ దలంచి మన్పెదో
వందనముల్ ప్రభూ! సురల♦వైళము గట్టులఁ జేర్పు మెట్టులేన్. 58

సీ. సకలరాక్షసలోక శి♦క్షాచణంబు, నిఖిల సుర ముని సజ్జన ♦ నికరరక్ష
కంబునై యొప్పువిష్ణుచ♦క్రంబు తార, కాసురునికంఠమునఁ బుష్ప♦హారమయ్యె.

క. ఆ పాపాత్ముని మంత్రులు, పాపతములు క్రౌంచముఖులు ♦ పటుబాహుబలా
టోపమునఁ గూర్చునాపద, లోపఁగ వశమా నె కాంచ♦నోదర! మాకున్. 60

క. మించిన దయామతిన్ బో, షించిన నీవే దురంత ♦ చింతాజలధిన్
ముంచిన నీవే దిక్కని, కొంచక వచ్చితిమి నెనరుఁ♦గూర్పుము తండ్రీ! 61

గీ. సన్నిపాతమహావ్యాధి ♦ సంప్రకోప
మందు మందులు వమ్మగు ♦ మాడ్కి నస్మ
దీయయత్నంబులెల్ల దై♦తేయవిభుని
యందు వితలయ్యె నకట! యే♦మందు మనఘ! 62

ఉ. కన్నుల బాష్పముల్ దొరఁగఁ♦గా నమరోత్తములెల్ల నిట్టులా
పన్నతఁ బొక్కుచుం దమ వి♦పన్నతఁ దెల్ప ననల్పదుఃఖసం
పన్నమనంబుతో నజుఁడు ♦ వారల గోడపుడాలకించి యా
పన్నతకంధరుండయి వి♦చారముచూపి యొకింతసేపటుల్. 64

సీ. వేల్పులనుజూచి మీరిట్లు♦ వెఱవఁదగునె, కాల మొకరీతిగానుండఁ♦గలదె యెందుఁ
గడఁగిచీఁకటి గొన్నాళ్ళు♦ గానుపింప, వెన్నెలవెలుంగు వెనువెంట♦ వేగిరముగ.

ఉ. నేన యొసంగినాఁడ రజ♦నీచరనాథునకవ్వరంబు న
ద్దానవుఁడేచి మీకిటులఁ ♦ దాపముసేయుటఁ జూడఁగాఁ గడున్
మానసమెంతొ నొచ్చె యిది ♦ మంచిదె? సాధులఘోష పాటిగా
వానికిఁ జేటుదెచ్చు నిఁక ♦ వందురుఁ జెందకుఁడిం దకల్మషుల్! 65

ఉ. వానితపంబు లోకము ల ♦ వారణరీతి దహించుచుండఁగా
నేనటులీయకొంటిఁ బర♦మేశ్వరుఁ డాత్మజుఁ గాంచె నేని య
ద్దానవు నుగ్రయుద్ధమునఁ ♦ దాఁకి వధించు నతండు గాక య
వ్వాని జయింప లేరొరులు ♦ వారిజలోచనుఁడేని శర్వుఁడేఁ. 66

—* బ్రహ్మదేవుఁడు కుమారజన్మార్థమై యుపాయంబు జెప్పుట *—

సీ. మున్ను దక్షాధ్వరంబున ♦ మూర్తిఁబాసి, సతి జగదంబ దా నిపు ♦ డద్రిరాజ
దారగర్భంబునన్ బుట్టి♦ తనరె శివుఁడు, తపముసేయఁగ హిమగిరీం♦ద్రమును జేరె

చ. శివునకు సేవఁజేయుటకు ♦ శీతగిరీశ్వరుఁ డాత్మపుత్రియా
శివను విధించె నాపెయును ♦ సేవయొనర్చుచునుండె నిత్యమా
భవునకుఁ బర్వతాత్మజను ♦ బన్నుగఁగూర్చినచోఁ గుమారుఁడు
ద్భవమగు దాన మీ వెతలు ♦ వాయు సుఖం బొనఁగూడు రూఢిగన్. 68

ఆ. ఇదియె చక్కనైన స♦హితమార్గ మొండిఁక, లేదు వేఱు తెరువు♦ లేఖులార!
కడఁగి మీరలట్టి♦ కార్యంబుఁ గూర్పఁగాఁ, బూని రేని మీకుఁ♦ బొసఁగు శుభము. 69

గీ. తారకునకేను మేలట్లు ♦ దనరఁ జేసి, యిపుడు నేఁ గీడుసలుపుట ♦ హితముగాదు
విసపుమ్రాఁకైన నను బెంచి ♦ విఱుగఁ గొట్టఁ, దగదు మూర్ఖునకేనియు ♦ దారులార!

ఉ. ఇంకను నేను దారకున♦కెంతయు మంచి తెఱంగుఁ జెప్పి యా
వంకరలెల్లమాని త్రిది♦వంబు సుపర్వులకిచ్చి భూమిపై

హంకృతి లేకయుండుమని • యారసి బుద్ధులు సెప్పివచ్చెదన్
బొంకము మీఱ మీఱకను • బోయి యొనర్పుఁడు తత్ప్రయత్నమున్. 71

చ. అని యిటు వేల్పులన్ బనిచి • యాతఁడు తారకుపాలికేగి మ
న్ననలను వానిచేఁ బడసి • నాకము లేఖులకిచ్చి సంతసం
బొనరఁగ శోణితాఖ్యపురి • నుండి జగంబుల నేలు మట్టుశే
వనయము నీకు శ్రేయమగు • నాయమరోత్కరమొందు నూఱటన్. 72

క. స్వారాజ్యంబేలుట నీ, కోరిన యదిగాదు నీవు • గోరిన వరమున్
మీఱక యిచ్చితి జబ్బన, జూరఁగ నిఁకఁ దనివిఁ బొందు మ • సురవర! దీనన్.

గీ. ఇట్లు వాడంబడఁ జెప్పి తా • నేగె నజుఁడు, స్వర్గమా యసురేంద్రుఁ • డప్పటికి విడిచి
శోణితపురంబుఁ జేరి య • చ్చోటనుండి, సర్వలోకంబు లేలె ని • ష్కంటకముగ.

—* ఇంద్రుఁడు మన్మథుని రప్పించుట *—

మ. సుర లొక్కించుకఁ దెప్పరిల్లి సురరా • జున్ జేరఁ బోయి యా
దరమొప్పన్ బరమేష్ఠి సెప్పిన యుదం • తంబంతయున్ జెప్పి ముం
దటి కార్యంబునకై త్వరన్ సలుప సు • త్రాముండు వాచస్పతి
త్వరితాదేశమునన్ దలంచె మదిఁ గం • దర్పున్ గడున్ బ్రీతితోన్. 75

చ. తలఁచినతోడఁ బచ్చవిలుదంట • గరంబు ముదంబుతో సుధుక్
బిలిచి రథంబు నాయితముఁ • బెట్టఁగఁ బంచి రతీసమేతుఁడై
చిలుకలు గోరువంకలును • సింహనదంబులొనర్ప వైభవం
బలరఁగఁ దేరు నెక్కి త్రిద • శాలయభూమికి వచ్చి మెచ్చఁగన్. 76

క. ధార్మికనిలయంబైన సు, ధర్మకు దగఁ జేరి దేవ • తలతోఁ ద్రిజగ
చ్ఛర్మంబు నరయు నింద్రుని, నిర్మలమతిఁ జేరి మ్రొక్కి • పిలిచి యిటులనెన్.

గీ. ఏల నన్ దలఁచితివి మ • హేంద్ర! యేమి, పనిపొనంగెను నాతోడఁ • బలుకు నీదు
సెలవు శిరమునఁ దాల్చి నే • జేయువాఁడ, నీదు కార్యంబుఁ దడయక • నిక్కముగను

—* ఇంద్రుఁడు మన్మథునకు దేవకార్యంబుఁ దెల్పుట *—

మ. అనఁ గందర్పునివాక్యమున్ విని మహా • హ్లాదం బెదన్ జెంది య
ఘునుఁ బ్రీతిన్ గని నిర్జరేంద్రుఁడనియెన్ • గ్రాహధ్వజా! మేలు మే

లనిశం బాప్తులకార్య మీవు నిజకార్యంబట్లు భావింతు వెం
దును నీయట్టి సఖుండుగల్గునె? దిశాస్తోమంబు గాలించినన్. 79

గీ. పుష్పసాయక! నీవు దంభోళియును మ, దీయ జయసాధకంబు లెం తేనియశని
కుంఠితంబగు నపుడప్డు కొదవలేక, నీ వమోఘ తేజస్వివై నెగడె దెపుడు. 80

ఉ. అక్కటతనర్ రమాసుత! మదాత్మసఖుండవు నీవు మాకిటుల్
వెక్కసమైన దుఃఖ మది వేఁపుచునున్నది నీసహాయమున్
గ్రక్కునఁజెంది యిక్కడిఁది కాఁటియఁబాయవలెన్ గడంగి నీ
వెక్కువ మక్కువర్ గొని సుహృద్వ్యసనంబు హరింపఁగావలెన్. 81

శా. నీకన్నన్ బరుఁ డొక్కఁడిప్పుడని దా నిర్వాహమున్ జేయఁగా
లేకుంటర్ భవదీయ విక్రమముఁ జెల్మిన్ గోరి రావించితిన్
మ్మా కీ యాపదయందు నేడుగడవై మన్పంగ నీభారమో
శ్రీకాంతానన! పద్మభాస్కర! మహా శృంగారవీరాగ్రణీ! 82

శా. ఆపత్కాలమునందు నెచ్చెలిని ఘోరాజిన్ భటశ్రేష్ఠు రో
గాపన్నుండగునప్డు పెండ్లమును నత్యంతోరు దుర్భిక్షమం
దో పేర్గొన్న వదాన్యశేఖరుని సత్యోక్తిన్ మహాసంకటా
టోపంబందుఁ బరీక్ష సేయఁదగు నట్టుల్ దల్తు రార్యోత్తముల్. 83

గీ. ఇప్పు డనివార్యమై మమ్ము నేఁచుచున్న
యీ మహాపదయందుఁ బరీక్ష నీకు
గాఁగలదు కాఁగలదు చెలికాఁడ! జయము
సందియములేదు సౌందర్య శౌర్యధుర్య! 84

గీ. అనిన నింద్రుని వచనంబు లాలకించి, పంచబాణుఁడు ప్రేమానుబంధపూర్వ
కముగ మొగమున లేనగ వమరనిట్టు, లనియె న త్రిజేఁ బృధ్వీధ రారితోడ. 85

ఉ. ఏల యిటుల్ వచించెద వహీనపరాక్రమ! దీనికుత్తరం
బేల? యొనర్చుకార్య మదియే దెలుపున్ విశదంబుగాఁగ డ
చ్చీలనుగొట్టి కార్యమునఁ జేవయొకింతయుఁ జూపకున్న న
ప్పాలసుమెచ్చునే? జగము పల్మఱు మాటలఁ కేల నీకడన్. 86

క. ఐన నొకించుక విను నా, చేనగు కార్యంబు నీకుఁ జెప్పెదఁ బురుహూ
తా! నీపదపూర్క్రమణముఁ, బూన నెవం డుగ్రతపముఁబూ నెనొ వానిన్. 87

క. క్షణమాత్రంబున మహిళే, క్షణ శృంఖలఁ గట్టివేసి • గాసి యొనర్తున్
రణరంగ రిపువిదారణ, చణమగు కులిశంబదేల • స్వల్పంబునకై. 88

చ. సురగరుడోరగప్రథిత • శూరుల నేనియు సిద్ధసాధ్యకి
న్నరనరయక్షరాక్షసక • నద్ఘనశౌర్యులనేని శారదే
శ్వరకమలేశ్వరేశ్వరుల • నైతము నాకవిలాసినీమదో
ద్ధురకుచశైలదుర్గముల • దూఱఁగఁజేసెద వాసిఁగాంచెదన్. 89

క. సామాన్యుల లెక్కింపఁగ నేమి ఘన మిఁకన్ జగత్త్ర • యీనాయక! యు
ద్దామమతి నాకుఁ జెప్పుము, నీమనమం దెవ్వఁ డడలు • నెక్కొనఁజేసెన్ 90

వ. అనిన సూనశరునకు సునాసీరుం డిట్లనియె.

చ. సరవిగఁ జెప్పెదన్ గుసుమ • సాయక! విన్మిఁకఁ దారకాసురుం
డురుతప మొంది బ్రహ్మవర • మొందె నిలింపులకెం దజేయుఁడై
గిరిశకుమారుతోడ ననిఁ • గీడ్పడునట్లుగ; వానితోడనా
హారియును నేనునున్ దివిజు • లందఱు మోడితి మేమి సెప్పుదున్ 91

ఆ.వె. ఇట్లుగెలిచి మమ్ము • నేవంపుపనులందుఁ, బాదుకొల్పి యట్టి • పనులు గొనుచు
నస్మదీయ వైభ • వాతిశయంబెల్లఁ, గొల్లగొట్టి మిగుల • నుల్లసిల్లె 92

ఉ. అంతియెకాదు నిర్జరుల • కాతఁ డనేకవిధంబులన్ గడున్
వంతలఁ గూర్చుచుండు గరు • వంబున వాఁడొనరించు చెట్టలిం
తింతలటంచు నాత్మ గణి • యింపఁ దరంబె రతీశ! యిట్టి మా
చింతలనెల్లఁ బాపఁగల • చేవగలట్టి వలంతివీవెకా! 93

ఉ. శంకరుఁ డిప్డు హైమగిరి • సానువునందు నుదారమౌ తపం
బంకిలిలేక చేసెడు హి • మాచలకన్యక శర్వుసేవకై
పొంకముమీఱ సన్నిధికిఁ • బోయి యుపాసనచేయు నిచ్చ లా
టంకములేక నీవిఁక న • టకే జని వారలఁగూర్చు నేర్పునన్. 94

క. శక్తి శివుల కట్టుల సం,యుక్తిన్ బొసఁగించితేని • యురువిక్రమ సు
వ్యక్తబలుండు కుమారుఁడు, శక్తిధరుం డుద్భవిల్లి • చంపు నసురునిన్. 95

ఉ. కావున నెల్లదివ్యులకుఁ • గంటకుఁడై చరియించు తారకున్
జేవయడంచి చంపుటకుఁ • జిత్తమునందుఁ దలంచి చెల్మిమై

విపు డాడినట్టి నుడి ♦ నే స్మరియించి యొనర్పు మిప్పనిన్
విశదోరుకీర్తు లవ ♦ నిన్ జెలువొందఁగ నెల్లకాలమున్. 96

ఐన లతాంతచాపుఁడు భ ♦ యంపడి సుంతయుఁదోఁచ కాత్మలో
రుచు నిట్లువల్కె సుర ♦ వల్లభ! యంతకహంత యేడ ? యీ
రుహబాణుఁ డేడ? యని ♦ వార్యతపం బది యేడ? యందు మో
నకలయేడ ? సర్వము మ ♦ హా విపరీతవిధాన మారయన్. 97

టలవెంబడిఁ బల్కితి, నీటున నిటలాక్షు నేని ♦ నేఁ గెల్చెదనం
టున్ బాటున్ గాంచక, చేటున్ గొని తెచ్చుకొంటి ♦ సిద్ధం బరయన్. 98

డిన రాలిపోవు సుమ ♦ వర్గము కాండచయంబు హుష్షనా
కొపాటు పుల్లు లొక ♦ యేవపు తారువముల్ స్వరూపమే
నులేని తెమ్మెరలు ♦ చచ్చువజీరులు దోడుకుందురే
డబలల్ బలంబులు స ♦ రే యిఁక రుద్రునితోడఁ బోరుటల్. 99

న నాపయిఁ గరుణించి ♦ మాని యీ వు
ూద్యమము నిప్డు వేఁడొక్క ♦ యూహనెంచ
దగును మీకు దేవేంద్ర! ♦ కష్టమిద్ది
డనెత్తి తలన్ దాల్చు ♦ కొనఁ దరంబె ? 100

పల్కిన మరునకుఁ దా, ననిమిషనాథుండు మిత్ర ♦ మా! యిట్లనఁగా
వే? శివునకు వెఱవఁగ, ననుచితమేమున్న దిందు ♦ నరయుము మనిలోన్.

క్కల్లలాడి ♦ యొక్కయిల్లును నిల్పఁ, జెల్లునంద్రు జనులు ♦ చూమ్మకాఁడ!
తేంద్రసుతను ♦ బశుపతికిన్ గూర్ప, మంచిపనియె గాన ♦ కింపడకు.

నాల్గు భువనములకీ, యదను మహావ్యసనజనక ♦ మై యున్నది దు
మఁడగు నసురకతమ్మునఁ, బడపడి నీవలన మేలుఁ ♦ బడయఁగవలయున్ 103

ము పల్వురు గడగండ్ల ♦ వేఁగుచున్న
పుడు నా సాయమొనరింప ♦ నర్హుఁడయ్యు
నర్పక యుండిన ♦ నఘముఁ జెందు
మొనరించినన్ జెందు ♦ సంపదలను. 104

దనని వాగ్దానముఁ, జేసితి తొలుదొల్త నిపుడు ♦ సేయకయున్నన్
చెలంగునె? నీకున్, దోసము గాదొక్కొ వాకుఁ ♦ ద్రోయఁగనాడన్ 105

క. నిన్నొక్కనిఁ బంపఁగ మే, మున్నెఱిఁగఁ దలంతుమే య • మోఘవచన! నీ
వెన్నంటి వచ్చెదము నీ, కున్నత జయ మొదవునట్టు•లొప్పఁ బలుకుచున్ 106

గీ. అనిన విని తాను మున్నాడి • నట్టినుడినిఁ
దలఁచి దైవేచ్ఛతో నిజా•త్మమును దిటము
చేసి యింద్రునితో నట్లె • సేయువాఁడ
నని సెలవుఁ జెంది హిమగిరి • కరిగె మరుఁడు 107

—* మన్మథుఁడు రతివసంతులతో హిమాద్రి కరుగుట *—

వ. అంత

ఉ. ఎచ్చట మిన్నువాఁక దిగి • యేపుమెయిన్ బ్రవహించు మించుగా
నెచ్చట బిల్వవృక్షముల•యింపగు గుంపులు సొంపుమీఱుఁ దా
వచ్చటఁ జేసి ఘోరతప • మందు విరాజిలు శర్వుఁ జేరఁగా
వచ్చె రతిన్ వసంతుఁ బరి • వారముగాఁ గొని మారుఁడత్తఱిన్ 108

—* వసంతోదయ వర్ణనము *—

ఉ. అంత వసంతసంగతవ•నాంతరభూమి నితాంతసౌరభ
భ్రాంతమిళిందబృందసుమ•రాజివిరాజితమై దిగంతవి
క్రాంతతరస్ఫురన్నదవి•కర్షితఘర్షితవానిమానసో
దంతశకుంతపూర్ణమయి • తద్దయు భాసిలె దృష్టికాంతమై. 109

ఉ. కన్నులపండువై మదికి • గాటపు హర్షము నిచ్చె చందురుం
డెన్నికమీఱఁ గాయు కడు • నింపగు వెన్నెలపేరిదూతి య
త్యున్నతిఁ గొమ్మలన్ మగల • నొక్కటఁ దార్చుచు నొప్పుమీఱెఁ దా
నన్నువగాడ్పు వారలప్ర•యాసలఁ బాపుచు నుండె నెంతయున్. 110

సీ. అట్టితఱి వనవాటిక•యందు మ్రోళ్ళు, గూడఁ జిగిరించిపూచి తే•కువయొసంగఁ
జేతనములకె కాక య•చేతనముల, రక్తి ముంచెడు మన్మథ•శక్తిఁ దెలిపె. 111

ఉ. ఇవ్విధి నెల్లజంతువుల•కెంతయు సంతసమున్ బొనర్చుచుం
బువ్వులు కానిచేతలకుఁ • బూనికఁ యొసంగుచున్న యామనిన్
జివ్వనఁ జూచి యీశ్వరుఁడు • చిత్రము! కాలముగానికాలమం
దివ్విధ మెట్టులయ్యె నని • హెచ్చుగ నచ్చెరు వొందె నాత్మలోన్. 112

నసుంతయున్ వికృతి • మల్లడినొందక ధీరచిత్తుఁడై
పటిమట్లు గాఢతప • మున్ బొనరింపుచు నున్న యీశ్వరున్
పదనుంచు సారసహ • కారశరంబును వింటఁగూర్చి ప్ర
నిలుచుండెఁ దోడగుచుఁ • గాంతయు నెంతయు నింపుఁగూర్పఁగన్.
గారంబును హావభావములతో • నెంతే రతిన్ మన్మథా
టంబగుపూన్కిఁ దద్విపిన దేశం బింపుమైఁ జేరఁ దా
ంధర్వులు రేఁచి కామినుల డెందంబూరఁ గందర్పకే
థానుపమోపభోగముల నోలిన్ దేలి రత్యున్నతిన్. 114
ంతులతో వల • రాజు తనదు,బలఁగములనెల్లఁదోడ్కొని • బాణహస్తుఁ
ప్రంభింపఁగా నెవ్వఁడతనుతాప,మునకుఁబాల్పడకుండుని • ప్పుడమియందు.
వి క్రాంతి యిటుల్ దనర్చనను రం • గ్ర ధం బించుకేన్ భూతనా
పం దేర్పడకున్నఁ జూచి కుసుమా • స్త్రుం డాత్మలోనన్ భయం
జెందెన్ దరమే లలాటతట వి • స్ఫూర్జద్బృహద్భానునా
దీవ్యత్సుతపోగభీరు హరు నొం • దంగోరి యుంకించఁగన్. 116

—* పార్వతి పరిచర్యకై శివునియొద్దకు వచ్చుట *—

నగాధిరాజసుత • యాత్మసఖిద్వయితోడ నీశ్వరా
శభూమిఁ జేరి శివు • నర్చనసేయఁగ వేఁచియుండెఁ గా
కుఁ దాక్షిణంబున నె • ధ్యానముమానె లతాంతనాయకుం
టిరంధ్ర మారసి ప్ర • హర్షణబాణము నొంది పొందికన్. 117
ం యత్నంబునకు దృఢా • ధారమైన
కా గమనంబును • గాంచిమించి
చువిలు లాఁగి మది సంత • సించునటులఁ
హరుని మీఁద వేసెను • బుష్ప శరము. 118

మన్మథాస్త్ర చోదితుండగు శివుండు పార్వతిఁజూచి వర్ణించుట *—

వతియుఁ మహేశ్వరుకుఁ • బన్నుగఁ జేరి నమస్కరించి మేల్
డు వేడ్కమైఁగొలిచి • ప్రక్కన నిల్చి సముల్లసద్వయో
విలాస దీప్తిఁజను • గట్టుల నొక్కట నిక్కఁజేయుచున్
నెగాడిగఁ గని మ • నంబొకయింత చలింప నీశుఁడున్ 119

క. ఈకాళిక చక్కందనన, మేకోమలి కేనిఁ గల్గ దిది నిక్కంబా
నీకాంత బళిర లావ, ణ్యాకర మో మరుని మోహ నాస్త్రము యరయన్ 120

ఉ. తమ్మిరయొ? ముద్దుమోమొ? కుము దమ్ములజంటయొ? కన్నుదోయియో!
యమ్మరువిండ్లొ? కన్బొమలొ! యభ్రములో? కురులొక్కొ? పక్వబిం
బమ్మొకొ? మోవియో? తిలసు మంబొకొ? నాసికయొక్కొ? మేటిచొ
క్కమ్మగురత్న వేదికయొ! కల్కిపిఱుందొ? నభంబొ! కౌనొకో ?

మ. స్వరమో! కోయిల యెల్గొ? లేనగవొకో! చాంద్రాతపంబో! రసో
ద్ధురమౌవీక్షణమాలయో! స్మరశర స్తోమప్రకారంబొ? సం
చరణంబో? యసకృద్గద్గగలు మించ న్ మించుక్రొమ్మించుసొం
పొ? రహిన్ గూర్చెడునిద్ది తాపసులకేఁ బూవిల్తుచేవేటులన్

సీ. ఇక్కల్కి నెమ్మేని చక్కదనంబెన్నఁ, గారాదు పెక్కెండ్లు కష్టపడిన
ఇచ్చెల్వ గట్టిన యీవల్వలెంతయు, సింగారమొందె వాసిన్ జెంగు
ఈభామ గైసేయ నింపగు సీవృష్ట, వామంబులొసఁగు నెంతో ముదంబు
ఈరుచిరాంగిఁ దా నే తపస్సునుజేసి, కనినాఁడొ ధన్యుఁడీ గట్టుఱేఁడు

గీ. అందమంతయు నీ సుందరాంగి యగుచు
నవని జన్మించెఁగాఁబోలు నద్దిరయ్య!
ఇది యనన్యసమాకార యిదియె ధన్య
ఇదియె సర్వాంగసుందరి యిదియె రమణి. 123

చ. అని యిటులద్రిజాసురుచి రాంగకదివ్యమనోజ్ఞరేఖలన్
మనమునఁ బెక్కుతీరులఁ జమత్కృతిగాఁ దలపోసి యక్కజం
బునఁగను దేవదేవుఁగని భూధరరాజవరేణ్యకన్య ల
జ్జనుగొని దవ్వులక్జని నిజస్ఫురదంగములన్ మొగుడ్చుచున్. 124

గీ. మాటిమాటికి శివునిపై మధురహాస, భాసురేక్షణ కువలయ వ్రజ్కిఁగుఱియు
కాళి శృంగారచేష్టలఁ గాంచిశివుఁడు, కామమున నిటులాత్మఁ దర్కంబొనర్చెఁ.

చ. కలికిసిఁ జూచినంతనె సుఖమ్మధికమ్ముగఁ గల్గుచుండె నీ
చెలి బలితంపు కౌఁగిలియె చేకుఱెనేనియుఁ దానఁగల్గు వె
గ్గలమగు సౌఖ్యపుం బదవిఁ గాంచుట యెట్టి తపఃఫలంబొ యీ
చెలువను బెండ్లియాడఁగల చెల్వుఁడిఁకెంతటి భాగ్యశాలియో ? 126

—* శివుఁడు పశ్చాత్తాపంబునొందుట *—

చ. పలుమఱు చిత్తమం దిటుల ♦ భావన చేసి మహీశుఁ డంతఃకో
పల మదిఁ ద్రిప్పి బోధనము ♦ బాగుగఁ జెంది విరాగియైతగన్
లలితను గారవించి భవ♦నంబున కేగ విధించి యాత్మఁదాఁ
గలుషతఁ జెందినందులకు ♦ గాటముగా మదినొచ్చి క్రచ్చఱన్

చ. సకలజగత్ప్రభుండనయి ♦ సర్వ మెఱింగి యుసీ! రతీశసా
యకవికృతిన్ గిరీంద్ర తన♦యన్ గని మోహము నేన చెందితిన్
సుకరమె యింక నన్యులకు ♦ సుందరులౌ జవరాండ్రఁ గాంచి వే
ఱొక తెఱఁ గొందకుండఁగ ని ♦ జోన్నతచిత్తముఁ గావుసేయఁగన్

ఉ. కూడని తెర్వునన్ జనితిఁ ♦ గోమలిపై నటు లాసఁ జేసితిన్
గూడె నిటుల్ దపంబునకు ♦ గొప్పగ విఘ్నము లన్యభామినిన్
బాడిసెడన్ సువర్ణనలఁ ♦ బాడితి నోడితి ధర్మమార్గపుం
జాడను వీడితిన్ జడుని ♦ చందమునన్ దృటిలోన నక్కటా!

గీ. అనుచు సర్వాత్ముఁ డీశ్వరుఁ ♦ డంత వికృతి
నంతఁ బోఁజిమ్మి కారణం ♦ బరయుచుండెఁ
బ్రకృతి కవ్వల వెలిఁగెడు ♦ పరమశివుఁడు
పడునె మోహంబునందు వి ♦ భ్రాంతుఁడగుచు.

—* శివుండు ఫాలనేత్రాగ్నిచే మన్మథుని దహించుట *—

మ. మరుఁడంతన్ శివుఁ దాపలన్ నిలిచి ప♦ద్మంబిత్తు చాపంబునం
దిరవొప్పన్ దగిలించి మోహనశరం ♦ బేసెన్ మహేశానుపై
హరుఁడెల్లన్ గలయంగఁజూచి తనపై ♦ నాటోపమొప్పన్ శరో
త్కరమున్ గుప్పుచునున్న మాధవహృదయున్♦గాముఁ గనెన్ గర్వితున్

పంచచామరము. కడింది నారసంబు లేపు♦గాఁగ లాఁగి ధాకతో
వడిన్ వడిన్ మహేశుపైఁ బ్ర♦హారమొప్పఁ గుప్పినన్
బెడంద సుంతలేక వీఁక ♦ భీముఁడున్న నంతనే
యడల్ గొనెన్ మరుండు తేజ♦మంతఁ గోలుపోవుచున్.

క. జగమునఁ బేరొందిన నా, నిగరపు మార్గణము లిందు • నీలగళునిపై
బిగిసెడి మోఘములయ్యెన, దగ దెంతటివారికేని • దర్పము శివుపై. 133

వ. అని యిట్లు స్వప్రయాసంబు నిరర్థకంబగుటఁ జూచి రతీకాంతుండు చింతా
క్రాంతుండై. 134

చ. తలఁకి నిలింపబృందమును • దత్క్షణమందుఁ దలంపఁగా నతం
డలఘులు వారలందఱును • నచ్చటి కప్డు వచ్చి యీశ్వరున్
విలయకృశానుభానుపరి• వేష్టితభీకరనేత్రిఁ జూచి భీ
తిలి లవమేనియున్ బలుక • లేకవలేక నతోత్తమాంగులై. 135

క. కదలక మెదలక వారలు, మదిలో నిటలాక్షుఁగూర్చి • మానుగ నుతులన్
బెదరుచు సల్పుచు నుండిరి, యదనెఱుఁగనికార్య మెప్పు•డలమటగాదే. 136

మ. పరితస్సర్పదనల్పపావకశిఖా•భస్మీకృతాకారు మా
రు రతీకామిని నూచి మూర్ఛలె నుప•ర్వ్యాల్ తీవ్రదుఃఖార్తిదు
ర్భరతన్ బిట్టుఘటించె బన్నమని యా•పన్నాత్మలై యేడ్చిరా
గిరిరాజాత్మజ వెల్లనై చెలులతో • గేహంబుఁ జేరన్ జనెన్. 137

—* రతి విలాపము *—

ఉ. కాంతునిపాటుఁ గాంచి రతి•కాంత తనూఁ బ్రాణమువోయినట్టులై
నుంతయుఁ దెల్విలేక పడి • చూపఱు లెల్లరు దల్లడిల్లఁగా
నంత నొకింత తెల్విఁ గొని • హా దనుజారికుమార ! వేగ నా
చెంతకుఁ జేరరావె! యనిఁ • జేడ్పడితే! యని యేడ్చె ఘొల్లునన్. 138

సీ. అభవుని గెల్వ నీ•కలవిగాదని యంటి, హరుఁ డసామాన్యశౌ•ర్యాఢ్యుఁడంటి
పరుల కార్యములకుఁ • బాల్పడవలదంటిఁ,బరులు చంపుటకుఁదో•డ్పడుదురంటి
రుద్రునిఁ బ్రోల నీ•రూపు రూపఱునంటి, మనుపఁగఁ జాల ర•మ్యత్వ లంటి
ఒక్కతెనై నేను • దిక్కుమాలెద నంటి, రా రక్కసులకు నే•వ్వారలంటి

గీ. వేగిరమువలదఁటి వి•వేకమొందు,మంటి తరమెంచుమంటి నా•యాడు కూయిఁ
బాటిగొనుమంటి పయనంబు•వలవదంటిఁ, బట్టుదలవిడుమంటి నా•భాగ్యమంటి.

ఉ. అక్కట లచ్చికుఱ్ఱ! నిను • నాఁటిఁ బెట్టి నిలింపు లింపుమై
యిక్కరకంఠుకంటిసెగ•కింధనమున్ బొనరించి తా మిఁకన్

జక్కఁగ నిండ్లకేగి తను • సారసగంధులతోడ సౌఖ్యముల్
మక్కువమీఱ నొందఁజాలా • మందమతిన్ జెడినాఁడ వీ విటుల్. 140

సీ. ప్రియ నెడఁబాసిన ప్రేమపసి కిఁక వేఱు, గతియున్నదే యీ జగంబునందు
నినుఁబాసి ప్రాణముల్ • నిలుపంగా నేటికి, గడఁగి యేమిఁక వేడ్కఁ • గాంతునాథ
పదుగురలో నెల్లఁ • బలుచనై పోయితి, బాణిసంబు వా • రాశిఁ గలసె
వేల్పులమదు లెంతో • వేడ్కఁజెందెనుగదా, పరవసంబున నేను • భంగపడితి

ఆ. దైవ మిట్లు చేసె • తలరి నా కిప్పాట, నేమిసేతు నింకఁ • నెందుఁజొత్తు
కనికరంబుఁద్రోసి • కాంతను బాసితే, పలుకవేల యింకను • ప్రాణనాథ!

వ. మహేశ్వరున్ జూచి

చ. అకట మహేశ! నీకుఁ దగు • నాలును గూర్పఁగ నా మనోవిభుం
డకుటిలబుద్ధితో సుమచ • యంబును గుప్పినయంత నీవిటుల్
వికటకృశానునేత్రపరి • వృద్ధకరాళతరార్చిఁ గాల్పఁ దా
వకహృదయంబునం దుచిత • భంగినిఁ గన్పడెఁగాఁ బశుప్రభూ! 142

ఆ. మిమ్ము నాలుమగల • మెలఁకువతోఁ గూర్ప, వేడ్కసేయ నాదు • విభుఁడు నీవు
మమ్ము నాలుమగల • మతి వేఱుచేసితే, దయను బాసి కఠిన • తర చరిత్ర! 143

వ. వేల్పులఁ బరికించి.

మ. తగునే నిర్జరులార! నాపతిఁ గృతాం • తధ్వంసిపైఁ బంపి యి
మ్ముగఁ దచ్చండతరేక్షణానలశిఖా • పుంజమ్మునం దాహుతిగా
దగ నర్పించి వియోగసాగరమునన్ • నన్ద్రోచి మీరల్ ముదం
బున నాకంబునుజేరి సౌఖ్యముల నెం • పున్ జెందఁగా దుర్మతిన్. 144

చ. అని యిటు లార్తయై రతి మ • హావ్యసనంబున బెగ్గడిల్లి నే
లను బడి పొర్లుచున్ వడిఁ ద • లన్ గరయుగ్మము వాడ మోఁదుచున్
గొనబు సెడన్ గురుల్ చెదరఁ • గూలుచు నిల్చుచు నేడ్చుచున్న న
వ్వనచరు లెల్లఁ జూచి కడు • వందురి రాత్మములందుఁ బెల్లుగన్. 145

—* దేవతలు మన్మథుని బ్రతికింపుటకై శివునిఁ బ్రార్థించుట *—

గీ. అంత నింద్రుండు మున్నగు • నమరవర్యు, లసమశరురాణిదరిఁ జేరి • యాదరమున
నూఱడించి హితోక్తుల • నొనర నిల్పు, వలికి రాత్మములందు న • భవుఁ దలంచి.

చ. వగపును డించి యూరడిలు ♦ వారిజబాణుని రాణి! పాయుమీ
యగడు లవంబు భస్మమును ని♦జాంశుకమందు గ్రహించి యుంపు రూ
ఢిగ నిఁక నీమనోహరు వ♦డిన్ బ్రతికించు శివుండు నీవు నీ
మగనినిఁ గ్రమ్మఱన్ గొనెదు ♦ మానిని! మాని నిరంతరవ్యథన్. 147

ఉ. అమ్మరొ! విస్మ దేహులకు ♦ నారయ దుఃఖముగాని సౌఖ్యమే
నిమ్మహి నెవ్విధమ్మునను ♦ నేరు ఘటింపఁగ లేరు వారి క
ర్మమ్మునఁ గల్గుచుండు నవి ♦ మాఱునె వేఱొకతీరుగాఁ గరం
బుమ్మలికమ్మతో సురల ♦ నూరక దూఱఁగ నేల జేలవై 148

వ. అని యిటు పుష్పబాణుని ప్రి♦యన్ విహితోక్తుల నూఱడించి శ
ర్వునిఁ దగఁ దారసించి నెన♦రున్ గొనునట్లు నుతించి పల్కె రా
యనిమిషులో మహేశ! శర♦ణాగతవత్సల! మన్మథుండు చే
సిన పని స్వార్థమా నెు? నిజ♦చిత్తమునన్ దగ వారయన్వలెన్. 149

చ. ఖలుఁడగు తారకాసురుని ♦ కట్టిఁడి చెయ్వుల కోర్వలేక లే
ఖులు పొనరింపఁజేసి రిటు ♦ గోపము మాని మహేశ! యీసతీ
తిలకము నీరతిన్ దగు గ♦తిన్ గృపఁగాంచి యనుగ్రహింపు నీ
యలుకకు నెవ్వ రడ్డము మ♦హాత్మ! క్షమింపు క్షమింపుమీ మమున్. 150

మ. కినుకన్ జెంది సమస్తలోకముల నీ ♦ గీర్వాణబృందంబుతో
డను సంహారము చేసె దేనియును దం♦టా లేదు నీ వొక్కనిన్
ననవిల్కాని నె చంపినాఁడ విది య♦న్యాయంబు కారుణ్యనీ
రనిధీ! వేఁబ్రదికింపుమీ స్మరుసుప♦ర్వస్తోమ ముప్పొంగఁగన్. 151

క. నీవు మారునిఁగాల్ప నీ♦నెలఁత యలఁతఁ, నిడ్పడిరె వేల్పులెల్లరు♦చేడ్పడిరి జ
గంబులెల్లనుజెందె భ♦యంబు దేవ!, కడఁగి యీరతిదుఃఖంబుఁ♦గడపు మిఁకను.

వ. వలగొని దేవత ల్మిగుల ♦ వందురుచున్ బ్రదికింపు మిష్ట పూ
వులవిలుకాని నం చిటుల ♦ భోరునఁ బ్రార్థన సేయ శంకరుం
డలుకను బాసి వేల్పుగమి ♦ నారతినిన్ గని జాలిమై నిటుల్
పలికె సుధారసప్రసర ♦ బంధురభావవిభాసురోక్తులన్. 153

—* శివుఁడు మన్మథుని మఱొకప్పుడు బ్రతుకింతునని వరమిచ్చుట *—

. వినుఁడు నిలింపులార! పృథి • విన్ మధుకై టభవైరి ద్వాపరం
బున వసుదేవసూనుఁడయి • పుట్టుఁ దదంగనయైన రుక్మిణీ
వనజదళాక్షిగర్భమున • వారిజసాయకుఁ డాత్మజన్ముఁడై
జననము నొందు నాతనిని • శంబరుఁ డంబుధివైచుఁ జెచ్చెరన్. 154

అపుడు రతి శంబరునిపుర • మందుఁజేరి, మెలఁగి మీనోదరంబున • మెఱయుబాలు
నెత్తికొనిపోయి పెంపఁబెం • పెక్కియతఁడు, శంబరునిఁజంపియారతి • సతినిఁగొనును.

°. హృద్యుండై నిరవద్యుఁడై సకలలో • కైకస్ఫురన్మూర్తియై
ప్రోద్యద్విక్రమనిర్జితప్రబలశ • త్రుండై జగన్మోహనుడై
శద్యస్వస్వుఁడునై సమృద్ధసకలై • శ్వర్యుండునై ధీరుఁడై
ప్రద్యుమ్నుండనుపేర భాసిలు జగ • త్ప్రఖ్యాతచారిత్రుఁడై. 156

పగతుఁ బరిమార్చి తద్ధన • ప్రకరములను, దెచ్చివచ్చినతనయు ర • తీసహాయుఁ
గని మనంబుల రుక్మిణీ • కమలనేత్ర, లలరుచుండుదురెంతయు • ననవరతము.

అనిన విని దివ్యులెల్లరుఁ • దనివిఁగొనక, దేవ! యిప్పుడె బ్రతికింపు • తిరుగమారు
జాలమింతయు నోర్వఁగాఁ • జాలమేము, ఏలుమేలుమనన్ బల్కె • నీలగళుఁడు.

రతిని లతాంతసాయకుఁడు • రాతురులం దలరించునట్లనా
రత మశరీరుఁడై పుడమి • రామలఁ బూరుషులన్ గరంచి సం
గతిని ఘటించినట్లచిర • కాలములో వలరాచజోదు నే
బ్రతుకఁగఁజేతు సైపుఁడు సు • రల్! రతి! సువ్రత! యంతవట్టిటుల్. 159

అనినంత రతియును

నట్టేటఁ బుట్టిమునిగిన, యట్టయ్యెను నాదుచంద • మమరులచేతన్
బెట్టిదమగు నీ కరుణన్, బట్టి నిలువుదాన నేను • ప్రాణము లభవా! 160

—* శివుఁడు గణములతోఁ గైలాసమున కేగుట *—

అనుడు హరుఁ డదృశ్యుఁ • డయ్యె గణంబుతోఁ, గొంతఁదెప్పరిల్లి • కంతురాణి
వేల్పుగమియుఁదమదు • వేశ్మంబులకుఁబోయి, రాత్మలందుఁగాల • హరునిఁదలఁచి

అంత

క. మరుఁ గాల్చినట్టి యనలం, బురవై లోకములఁ గాల్ప •నుంకించఁగ ని
ర్జరులప్డు వెఱచి ధాతన్, గఱిసి యటుల్ దెలుపఁగా న•తండు గడువడిన్. 162

గీ. హిమగిరికి వచ్చి యద్దాని • నిమ్మతోడఁ
గొలఁదిగా నొక్కయెడఁ జేర్చి • సలిలరాశి
కడకుఁ గొనిపోవ నంత న•క్కడలి యజునిఁ
గాంచి పూజింప ననియె ని•క్కరణి నజుఁడు. 163

క. హరుఁ డగ్గికంట విరివిల్, బిరుదున్ గాల్చిన యగ్గి • పెరిఁగి జగములన్
హరియింపఁజాలియుండఁగ, నరసి యిటకుఁ దెచ్చితిని ద•యన్ గను మీవున్.

గీ. దీని నీలోన నుంపు మెం•తేని సలిల
మశనముగఁ గ్రోలుచుండుఁ గ•ల్పాంతకాల
మన సముద్రుండునుం బడ•బాకృతిని బొ
దలెడు నాయగ్గిఁ దనలోనఁ • దాల్చెనపుడు. 165

క. నలువయు సంతోసమునఁ గ, డలినిన్ దీవించి చనె ని•టను నిక బడబా
నలమును మున్నీటి జలం, బులఁ బీల్చుచునుండె భువన•ములు సుఖమొందెన్.

క. అని సూతుఁడు సెప్పిన విని, మును లనురాగమున ననిరి • భూధరవరనం
దన చెలులతోడ సదనం, బునకున్ జని యేమొనర్చె•బుధనుత! చెపుమా.

—* పార్వతి భీతిల్లి చెలులతో నిలుఁజేరుట *—

వ. అనిన సూతుం డిట్లనియె.

చ. మరుని దహించి దండధర•మర్దనుఁ డంత హిమాద్రిఁ బాసి స
త్వరముగ రాజతాచలప•దమ్ము గణమ్ములతోడఁ జేరె భూ
ధరసుతయున్ గడున్ దలఁకి • తద్దయుఁ దల్లడపాటుమీఱ వే
గిరము పురమ్ము త్రోవ నరి•గెన్ జెలు లిర్వురు దోడరా వడిన్. 168

సీ. పర్వతేశ్వరుఁ డప్డు శాం•భవ దృగగ్ని, శబ్ద మాలించి చాలవి•స్మయముఁ జెంది
కూఁతును దలంచి భీతుఁడై •కుందుచున్ ర,యంబుగాఁ జేరవచ్చె భ•టాళితోడ.

ఆ. శివునిఁబాసి మిగుల • చింతతో వనరుచు, వచ్చుచున్న హైమ•వతినిఁ జూచి
కనులనీరుఁ దుడిచి • గారాబ మమర నె,త్తికొని చనియెఁ దనదు•ధామమునకు.

చ. అంత హిమాద్రిపుత్రి వికలాత్మికయై నిలయంబుఁ జేరి శు
ద్ధాంతమునందుఁ దల్లిఁగని • తా నవు డుద్భవ మొందినట్లుగా
స్వాంతమునన్ దలంచియును • శర్వునిఁ బాయుట కాత్మ నోసి వి
భ్రాంతినొనర్చు స్వస్ఫురిత•భాసురరూపముఁ దూఱె నెంతయున్. 171

—* శివునిఁగూర్చి పార్వతి విరహదుఃఖంబు నొందుట *—

ఉ. అక్కట! దేవదేవుఁ డిటు • లాసమెయిన్ బ్రహ్మచర్య సేయు న
న్నొక్కటికన్ దలంపక మహా•విరహాంబుధిఁ ద్రోచిపోయె నే
నెక్కడి కేఁగుదాన నిఁక • నేగతి నీశ్వరుఁ జేరుదాన నే
దిక్కుఁక నాకు నీ రుచిర•దేహము దాహము సేయ నే? యిలన్. 172

చ. అని యిటు లార్తిఁ జెకొని మహా•వ్యసనంబునఁ జిక్కుచుఁ సఖీ
జనములతోడఁ బల్కక ని•శల్ నిదురింపక స్నానపానముల్
గొనక దురంతతాపమునఁ • గొందల మొందుచు నున్న యాత్మనం
దనఁ గని కుంది రెంతయు మ•నంబున మేనకయున్ గిరీంద్రుఁడున్. 173

మ. తలిదండ్రుల్ సయిదోడులున్ జెలులు చే•తఃప్రీతిఁ బోధించినన్
దలఁపా శంకరునందుఁ జేర్చి మిగులన్ • దైన్యంబుతో నశ్రుధా
రల నొక్కుమ్మడి రాల్చుచున్ గడపె గో•త్రగ్రామణీపుత్రి యు
గ్గలికన్ బెగ్గిలి కొన్ని ఘస్రముల నా•కల్పంబు లట్లెంతయున్. 174

—* నారదుఁడు హిమవంతునియొద్దకు వచ్చుట *—

ఉ. ఇంద్రుని పంపునన్ మునివ•రేంద్రుఁడు నారదుఁ డంత శైలరా
జేంద్రుని చెంత కేగ నతఁ•డెంతయు సంతసమొప్పఁ గొల్చి య
చ్చంద్రకిరీటు నాత్మసుత • చక్కఁగఁ గొల్చుటయుఁ శివుండు ని
స్తంద్రమతిన్ బ్రసూనశరు • దాహముచేసిన యక్కథాంశముఁ. 175

ఆ. చెప్పి యతఁడు చాలఁ•జిన్నవోయిన మోము, శోడనున్న యట్టి•జాడఁజూచి
శివునిఁగొలువు నీదు•చింత లెల్లను బాయు, నని మునీంద్రుఁ డంత•నగజఁ జేరి.

—* నారదుఁడు పార్వతిని శివునకై తపంబుఁ జేయుమనుట *—

క. లోకోపకారమునకై, యాకాళికతోడఁ బలికె • నమ్మా విను మా!
శ్రీకంఠుఁడు రాజసులకుఁ, జేకూరఁడు తపసుఁ జేసి • చెందఁగవలయున్. 177

ఉ. శర్వుఁడు భక్తవత్సలుఁడు • సన్మునిపూజ్యుఁ డపేతరాగుఁ డా
సర్వజగత్పతిన్ గుఱిచి • సల్పు తపంబిఁక విస్ఫురద్వయో
గర్వముతోడనున్న నిను • గాంచి యిటు ల్విడి మారుఁగాల్చి వే
దార్వుఁడు చెందె నాత్మపద • మంబ! రయం బరయంగఁబూనుమా! 178

చ. తపసొనరించితేని నిను • దర్పకవైరి వరించు నిక్కమా
తప సొనరింపకున్న నిను • దల్పఁడు చిత్తములోన నెప్పుడున్
గపటములేక చెప్పితిని • గాళిక! యొండొకనిన్ వరించి నీ
వెపుడును జెట్టఁబట్ట విది • యెల్లయెఱింగియె యిట్లు వల్కితిన్. 179

గీ. అనినఁ దావిని సర్వలో•కైకజనని,కొంచె ముచ్ఛ్వాసమొంది హా•ర్దించి తపము
సేయఁగా డెందమం దపే•క్షించి తపసి,తోడ నిట్టులఁబల్కె సం•తోసమెసఁగ.

ఉ. నారద! నీదు బోధనము•నన్ మనమందలికుం దడంగె వి
స్తారతరప్రబోధ మది • దారసిలెన్ శివునందుభక్తి సే
కూరె దృఢంబుగా నిఁకను • గొంకును జంకునులేక యంచితో
దారమతిన్ బొనర్తు నియ•తంబుగ నుగ్రతపంబుఁ జెచ్చెరన్. 181

మ. కలలో నీశుఁడు మున్ను నాకు నెఱుఁగం•గాఁ జెప్పిపోయెన్ మహో
జ్జ్వల పంచాక్షర శైవమంత్ర మిఁక నా•చక్కిన్ ఘనశ్లోక! నీ
పలుకున్ వే తలఁదాల్చి చేసెద సుదీ•ప్తంబౌ తపం బీశ్వరున్
జలితాంతఃకరణున్ బొనర్చెద వడిన్ • సాధించెదన్ దత్కృపన్. 182

గీ. అనిన నారదమౌని యి•ట్లనియె మరలఁ, దల్లి! నీకల శివుఁడట్లు • దాన వచ్చి
చెప్పిపోయిన మంత్రంబు•సిద్ధినొసఁగు, ననఁగసందియమున్న దే•యరసిచూడు.

వ. మఱియు నఖిలమంత్రరాజంబగు నప్పంచాక్షరీ మంత్రంబు తెఱం గెఱింగించెద
నాకర్ణింపుము. 184

—* పంచాక్షరీమంత్రి వైభవము *—

సీ. బాలేందుమౌళి రూ•పముఁ జూపు దర్పణం,బరయఁగా శైవపం•చాక్షరంబు
బ్రహ్మహత్యాదిక•పాపాటవీదావ, మరయఁగా శైవపం•చాక్షరంబు
కైవల్యపుం జెలి•కల దీవియకు నౌక, యరయఁగా శైవపం•చాక్షరంబు
ఎల్లకోర్కులను రం•జిల్లఁదీర్చెడు కల్ప, మరయఁగా శైవపం•చాక్షరంబు

గీ. అమరగేయంబు శైవపంచాక్షరంబు, ఆగమధనంబు శైవపంచాక్షరంబు
అఖిలసుఖదము శైవపంచాక్షరంబు, హర్షనిలయంబు శైవపంచాక్షరంబు.

ఉ. కావునఁ దల్లి! యీమనువుఁ గైకొని నిష్ఠమెయిన్ శివార్థమై
నీవు తపంబు సేయు మిఁక నీలగళుండు తనంత వెగ్గలం
బౌ వలపొంది వచ్చి నిను నర్మిలిఁ బెండిలియాడు నిక్కమీ
నావచనంబు సేయు మని నారదుఁ డంత యథేచ్ఛమైఁ జనెన్. 186

—* పార్వతి మేనకా హిమవంతుల సెలవొంది తపంబున కేగుట *—

చ. అరసి గిరీంద్రపుత్రిక మహాముని వాక్యము లాలకించి స
త్వరము తపంబు సల్పుటకుఁ దా మది నిర్ణయముల్ బొనర్చి యే
డ్తెఱ సఖురాండ్రతో జనకు దీమముఁ జేరి నమస్కరించి శం
కరుఁ బడయన్ దపించెద నిఁకన్ సెలవిమ్మని కోర నాతఁడున్. 187

చ. హరుఁడు తపంబుఁదక్క నిఁక నన్యగతిన్ సమకూరఁ డన్న చొ
ప్పరసినవాఁడు గావున హిమాచలుఁ డాత్మకులంబు నున్నతిన్
నిరుపమమైన కూఁతు శివ నిష్ఠయు నెంచి తపంబె పీనికిన్
సరి యని ధీరచిత్తమునఁ జక్కఁగ నిట్లనియెన్ గుమారితోన్. 188

క. అమ్మరో! నాకిష్టమె మీ, యమ్మ నిటులె తారసించి యడిగి సెలవుఁగై
కొమ్మ సఖురాండ్రఁగొని వే,గమ్మ తపమునలిపిరమ్మ కాచుశివుఁడునిన్.

గీ. అనినయంతనె మ్రొక్కి పెల్లలరి యార్య, తల్లికడకేగి వేగపాదములకెఱఁగి
తపముసేయఁగ నడవికిఁ దరలుదాన, సెలవొసఁగుమన్న నమ్మేనదలఁకిమదిని,

చ. వలదు కుమారి! నీ యొడలు వానకు నెండకు నోర్వదమ్మ! యి
ట్లలఁత పడంగ నేటికి? భయాస్పదమెందుఁ దపంబు గీములన్
బలువురు వేలుపుల్ గలరు బాగుగ వారలలోన నొక్కనిన్
జెలువునిఁగా గ్రహింపు మిఁకఁ జేకురు నీకురువైన సౌఖ్యముల్. 191

చ. విను మటుగాకయున్న యెడ వేశ్మమునందు వసించి యే తపం
బనువుగఁ జేయుమమ్మ! మము నక్కట పొక్కఁగఁజేయ కీ హఠం
బును విడుమమ్మ! యీశ్వరుని మున్ను భజించి గడించినట్టి పెం
పును మది నెంచుమమ్మ! దలఁపున్ మలుపన్ జనునమ్మ కోమలీ! 192

తే. ఎందు వింటిమొకో ♦ యిగురుఁబోఁడులు పతిన్
గూర్చి తపముసేయ ♦ ఘోరవిపిన
భూమిఁ జేరఁజనుట ♦ బుద్ధి నారయుమిఁకఁ
బర్వతేంద్రపుత్రి! ♦ భవ్యగాత్రి! 193

క. అని మేనక యనభిమతంబును దెల్పిన సరసి యపుడు ♦ భూభృత్సుత యె
ద్దినిఁ బలుకక కడువగపున్, గొని వసరుచునున్న నంతఁ ♦ గుధరతరుణియున్.

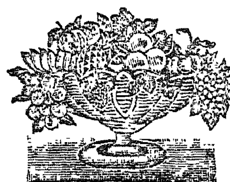
చ. కనులఁదొరంగు బాష్పములు ♦ కంచుకమున్ దడుపంగఁ గుందు కూఁ
తును బరికించి యక్కటిక ♦ తోఁ జెలులన్ గొని యత్తపోవ్రతం
బును బొనరించి రమ్మట న ♦ భోమణియున్ శశియున్ దిగీశులున్
మనుతురఁగాత నిన్నెపుడు ♦ మంగళమొందనుగాత నీకిఁకన్. 195

క. అని తన యంగీకారంబును మేన యొసంగఁ గాళి ♦ ప్రొక్కి చెలులతోఁ
దన మందిరమునకున్ జనె, నని చెప్పినఁ బిదపఁ జెప్పుమనిరి మునీంద్రుల్.

శా. గిరిరాజేంద్రసుతా సుధాకరధరాంఘ్రిస్ఫారపూజోల్లస
చ్ఛరభాంబా హృదయాంబుజాత కలహంసగ్రామణీ! భావవి
స్ఫురదత్యుత్తమ కావ్యసంకలన విస్ఫూర్జత్తరాత్మా! రసో
ద్ధురసూక్తి ప్రకరేష్టగోష్ఠికుశలా! ♦ దూరాజదూరాధ్వగా! 197

గద్య. ఇది శ్రీ బుధజనవిధేయ ముదిగొండ నాగవీరేశ్వర నామధేయ
ప్రణీతంబైన శివపురాణంబందలి పార్వతీఖండంబున
ద్వితీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శివాభ్యాన్నమః

శ్రీ శివపురాణము

పార్వతీ ఖండము

తృతీయాశ్వాసము

లింగమాంబికా పు
త్రీ! లాలితసుగుణరత్న ♦ రింఛోళీ! సా
ధ్వీ! లభ్యపుణ్యాచారి
త్రా! లలితాంబార్చనాప♦రా! లక్ష్మ్యంబా! 1

వ. అనధరింపు మక్కథకుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లనియె.

—* పార్వతీ తపోవర్ణనము *—

సీ. పార్వతి దుకూలములఁ బాసి ♦ వల్కలమును
గట్టి మౌంజిని ముప్పురిఁ ♦ గట్టె మొలను
అట్టె ముత్యాలహారంబు ♦ నవులఁద్రోచి
జింకచర్మం బఱుతఁ గట్టి ♦ చెందె జడల. 2

క. జయవిజయలఁదోడ్కొనికడుఁ, బ్రియమెసఁగఁ దుషారభూమి♦భృత్తనయతగన్
వియదాపగ దిగుచోటికి, రయమునఁ జనియెన్ దపోభి♦రాగంబమరన్. 3

చ. చని యట శైలరాజసుత ♦ శర్వుఁడు మున్ను తపించినట్టి చో
టును బరికించి యచ్చట మృ♦డుం డగుపట్టమి కెంతో వంతఁ జే
కొని నను బాసితే యభవ! ♦ కోపముఁ జెందితివే యటంచు నే
డ్చెను కలకంఠకోమల ప♦చేళిమ సుస్వర వైభవంబునన్. 4

శా. చాలన్ సేవటు లేడ్చి యంత మనమున్ స్తంభింపఁగాఁ జేసి య
బ్బాలారత్నము శృంగతీర్థమను దివ్యప్రస్థమున్ జేరి యో
గాలంబం బొనరించి నిష్ఠురతపం బారంభమున్ జేసె ది
వ్యాళుల్ సంతస మొంది రాత్మహిత కార్యాసక్త చిత్తంబునన్. 5

ఉ. చారుఫలద్రుబీజములఁ జాలఁగ నాటెను శైలకన్య వి
స్తారతరానురాగమునఁ దాపససిద్ధి పరీక్షకై యటన్
గూరిమి చెల్మికత్తె లనుకూలముగా విమలాంబుసేకమున్
గూరిచి పెంచుచుండి రల కొమ్మపయిన్ గల చెల్మిమొక్కలన్. 6

వ. అంత

గీ. భూమి శుద్ధినొనర్చి యభ్భూధరేంద్ర, కన్య వేదిని విరచించి కౌతుకం బె
సంగఁ దపసొనరింపఁ గడంగె మేటి, తాపసేంద్రులు వెఱఁగొంది తలలు వంప.

సీ. తలరి పంచాగ్ని మధ్యమున వసించి గ్రీ, ష్మమునఁ గావించె నుచ్చండతపము
వర్షంబులం దనావరణప్రదేశంబు, లందు నిల్చి యొనర్చె నమిత తపము
జలికాలమునఁ గుత్తుకలబంటి నీటిలో, నుండి కావించె మహోగ్ర తపము
సమకాలమునఁ గర్కశ శిలాప్రదేశంబు, లందు నిల్చియొనర్చె నధిక తపము

గీ. కొలఁదిఫలభోజనంబున ఘోరతపము, నెలమిఁ బర్ణాశనమున భూయిష్ఠ తపము
అవల నిరశనయై నిష్ఠ నతుల తపముఁ, దవిలి చేసెను హిమధరాధరకుమారి. 8

మ. శివమంత్రంబు జపంబు సేయుచుఁ గడున్ జిత్తంబు శర్వాంఘ్రులం
దవధానం బొనరింపఁ జేయుచు మహాహ్లాదంబు రెట్టింప రేఁ
బవ లేకాకృతిఁ బెక్కుహాయనములన్ భాస్వత్తపంబున్ బొన
ర్చె వనంబందు హరిద్వితానమును రోచిష్మచ్ఛశుల్ సూడఁగన్. 9

—* పార్వతి ఋషులచే సపర్యయు ఖ్యాతి నొందుట *—

చ. మునిజను లెల్లఁ బార్వతి సమున్నతదీక్ష వహించి పర్ణమై
నను భుజియింప కెంతయు ఘనంబుగఁ జేయు తపంబుఁ గాంచి నె
మ్మనములఁ బేరుటక్కజ మమర్చిన వేడ్క సపర్యయుంచుఁ గీ
ర్తన మొనరించి రాహ్వయము రాణఁదలిర్పఁగ ముజ్జగంబులన్. 10

వ. ఇంకను

చ. కడుకఠినాంగకంబులఁ బ్ర♦కామతపం బొనరించి మించు న
క్కడిఁదిబుధుల్ గిరీశ్వరుని ♦ కన్య యొనర్చు తపంబుఁ జూచి లో
నడలి బహూకరించి కన♦మైతిమి యిట్టి తపంబు నెందు నె
ప్పుడు నని ధన్యవాదములఁ ♦ బొల్పుగ సల్పి రనల్పవైఖరిన్. 11

గీ. ఇట్లు చిరకాలమేగుడు ♦హిమనగేంద్ర♦తనయయొక్కనాఁడీశ్వరుఁ♦దలఁచిమదినొ
కింతజింతించి దేవ! యి♦ట్లేల నీడు, దాసి నరయుంగ మదిలోనఁ♦దలఁప విపుడు.

శా. సర్వజ్ఞుండవు సర్వనాయకుఁడవున్ ♦ సర్వాత్మవై యొప్పు నో
శర్వా! సర్వజగన్నియామక! నినున్ ♦ సర్వాత్మమైఁ గోరి యి
ట్లోర్వంగరాని తపం బొనర్చు నను నీ ♦ వుత్కంఠమైఁ జేరి వే
నిర్వాహం బొనరింపు నా తపసు నిర్నిద్రప్రబోధాకరా! 13

ఉ. నీవు దయామయాత్ముఁడవు ♦ నిత్యము భక్తులఁ బ్రోచుప్రోడ వీ
నీవిమలాశయం బెఱుఁగ ♦నేరనిదాననుగా నిఁకఁ మహా
దేవ! భవత్పదాబ్జములఁ ♦ దీరనిభక్తి భజించుదాన నా
సేవల నాదరించి దయఁ ♦ జేకొను దాసిగ వాసిగా నిఁకన్. 14

ఉ. ఎన్నటికేని నీదు మది ♦ కెక్కకపోదు మదీయమా శ్రమం
బెన్నికమీఱు మచ్చికము ♦ హెచ్చుగఁ జేకొనివచ్చునంతకున్
నిన్నిఁక నేమఱన్ గలనె ♦ నే కడగండ్ల గణింతునే విభూ!
పన్నుగ నీవు మెచ్చని త♦పంబు ఘనంబని విశ్వసింతునే! 15

—* ద్విపదగతి రగడ *—

ఓ శివశంకరా! ♦ యురుకృపాకూపార!
శ్రీశాదినిర్జరా♦ర్చిత! వాసియేపార
నా తపంబును మెచ్చి ♦ నాకురంగటడాయు
ప్రీతిమై నీమదినిఁ ♦ బెద్ద జిద్దును బాయు
నానుడిని వినక జ♦న్నమున కేగిన దంచుఁ
బూనిన యలుక ని♦ప్పుడు విడన్ మది నెంచు
ఉడికించితిని నిన్ను ♦ నుసురుఁబాసికరంబు
బడలించితిని నిన్ను ♦ బాముఁగూర్చి తిరంబు
ఒక తప్పు సైరింపు♦టొప్పు నిది యెందైన

నీఁక నొందుదారక దీ ♦ వెఱుఁగు నాయందైన
చనినదానికి శాస్తి ♦ జరిగె నిప్పటిదాఁక
మనసు నొచ్చెదె? నీకు ♦ మఱి నాదు వెనుకాక
నవనీతమరయు మ♦నంబు నీయది నిజము
అవినయంబును సైఁచి ♦ యర్పింపు పదరజము
నీ యడుగుల నొత్తి ♦ నెఱి సిరిఁ జేకూర్పు
పాయని చెలిమి నా♦పైఁ జేర్చిఁ వెతఁ దీర్పు
జగమందు నీకెవరు ♦ సవతు తేఁకువలోన
తగనాకో నీసేవఁ ♦ దాకొను మేలూన
అడుగనిదే పాప ♦ మంద్రు నీ దయచిలుక
కడుఁగొండ కాన్పుపైఁ ♦ గనికరింబిడు మొలుక
పాకతమ్మైన నన్ను ♦ పాఁకఁగన్ జనుదేరు
నీకతమ్మైన నిద్దు ♦ నిక్కి యూరటఁ దేఱు
కలలోన నీరూపుఁ ♦ గని సంతసించెదను
కలయువచ్చిన కని ♦ కర మరసి మెచ్చెదను.
నాదు ప్రాణం బీవె ♦ నాదు ధనం బీవె
నాదు దైవం బీవె ♦ నా విభవం బీవె
నన్నేలుదొర వీవె ♦ నా యొడయఁడ వీవె
నన్ను మెచ్చెడు తొలి♦నాఁటి నెచ్చెలి వీవె
తడవేల రారమ్మ ♦ దాక్షిణ్యనిధి! వేగ
కడుగొప్ప నీకూర్మి ♦ గన దెచ్చటను వీగ
నీకపర్దము తోడు ♦ నీబాలశశి తోడు
నీకనత్కాకోల ♦ నీలకంఠము తోడు
నందిటెక్కెము తోడు ♦ నాగహారము తోడు
అందంబులైన రు♦ద్రాక్షపేరుల తోడు
ప్రమథవర్గము తోడు ♦ పాశుపతము తోడు
అమరిక నలఁదు భ♦స్మాంగరాగము తోడు
కన్నియయుఁట! నిన్నుఁ ♦ గాంక్షఁ జేసినదంట!
జన్నిగట్టైనఁట! చాం♦చల్యంబు లేదంట!
భువనమోహన! రమ్మ ♦ పుష్పేషుహార! రమ్మ
కవిజనావన! రమ్మ ♦ కారుణ్యనిధి! రమ్మ.

క. అని యాదిశక్తి యివ్విధమున మనసునఁ జింతచేసి • మునుపటికన్నన్
ఘనమగు తెఱఁగొప్పతపంబును జేయఁగఁదొడఁగెఁగడిఁది•పూన్కి యెలర్పన్.

వ. అంత నవ్వనప్రదేశంబున

సీ. గున్న యేన్గులతోడఁ•గూడి నేస్తముసల్పుఁ, గొదమసింగంబులు•గూర్మిగదుర
మొదవులమందలు•పులులు చన్నీన నొక్క, చోట నిద్రించు నే•ర్పాటులేక
పెనుబాము లర్మిలి•పెంపుతోఁ బడగల, గొడుగులఁబట్టు న•కులకులముల
మేఁతల నందించు•మేటి బిడాలంబు, లెలుకల నోళ్ళకు • నెసక మెసఁగ

గీ. నిట్లు జాతివిరోధంబు • లెల్లఁ బాసి, జంతుసంతతి గడిఁది వి•శ్వాస మొంది
విస్మయముదోఁప నచ్చోట • వెలసె నొలసి, పర్వతేశ్వరపుత్రి త•పంబుబలిమి.

ఉ. ఎల్ల కుజంబులున్ ఋతువు • లెల్లఁ దనర్చెడు వైభవంబు సం
ధిల్ల నవప్రవాళముల • దివ్యపరీమళ పుష్పరాసులన్
గొల్లగఁ బండి మాధురినిఁ • గుప్పెడు భూరిఫలంబులన్ విరా
జిల్లె నగాధిరాజసుత • సేయు తపంబు ఫలంబుఁ దెల్పుచున్. 19

—* మేనకా హిమవంతులు సపుత్రముగా వచ్చి పార్వతినిఁ జూచి పోవుట *—

గీ. అంత హిమవంతుఁ డొక్కనాఁ • డాత్మయందు
గూఁతును దలంచి చాలఁగాఁ • గుంది తనదు
సతిని సుతులను గొని వన•స్థలముఁ జేరి
పార్వతినిఁ జూచి తల్లడ•పాటుఁ జెంది. 20

చ. అలమటమాను మింక హారుఁ • డక్కటి యక్కటికంబుఁ జెంది నీ
తలఁపు ఫలింపఁజేయునె? వృ•థా యిటు లెన్నిదినంబు లిందుఁ ది
ప్పలుబడుచుందు వీతపముఁ • బాసి గృహంబునుజేరు పుష్పకో
మల మగు నీదు దేహము కు•మారి! సహింపదు మేటి తాపమున్. 21

ఉ. కామునిఁ గాల్చినట్టి కడు • కట్టిఁడి వేలుపు పట్టి! నిన్నెటుల్
ప్రేముడిఁజెంది మెచ్చు నతి • భీషణమూర్తి విరాగి తల్లజుం
డా మహనీయచర్యుఁ డిట • కాగమనంబొనరింపఁ డమ్మరో!
నీమది నిశ్చయింపు మిది • నిక్కము సందియ మిందు లేదిఁకన్. 22

గీ. గగనమండలిచందురుఁ•గాంచి మెచ్చి, చేతనొడియంగవచ్చునే•చిగురుఁబోఁణి!
నిర్వికారతఁ బరఁగు న•న్నీలకంఠు, నెట్లు రంజింపఁజాలెద • విందుఁదలరి. 23

వ. గిరిపతి యిట్లనా సతని • గేహినియున్ సుతు లట్లె వల్కి ర
ప్పరుసున వారి వాక్యములఁ • బార్వతి దా విని యల్లనవ్వి యా
దరమున నిట్లువల్కెఁ దలి•దండ్రులతోడను సన్నగార్లతోఁ
దిరముగ నాత్మవైభవము • దీటుకొనంగ వినంగ నచ్చెలుల్. 24

మ. మును నీ వాడిన మాటలన్ మఱచితే • భూభృద్వరా! యిప్పుడై
నను నాపూన్కి నెఱుంగుఁ డిందుధరు నా•నందింపఁ జేతున్ దపం
బున నత్యుత్తమ భక్తియోగమున మీ•రొప్పొండిండ్ల కిప్పాటనే
ఘనసిద్ధిన్ గొనివత్తు మిమ్ముఁదరియంగాఁ • గొంతికాలంబులోన్. 25

చ. మరుని హరించినట్టి యస•మానుని యోగికులావతంసు నీ
శ్వరు మురిపింతు నగ్గలికఁ•జాలఁగఁ జేకొని యిందు వేగ నా
హరుఁ డరుదేరునట్లుగ మ•హాతపమున్ బొనరింతు మానుఁడీ
పిఱికితనంబు సత్యముగఁ • బేర్మి గడింతు శివప్రసాదమున్. 26

మ. అన నంతన్ గుణవంతమై యలరు • నార్యాసూక్తి కగ్గోత్రమం
డనుఁ డాత్మంబునఁ బొంగి వేగ సతితో•డన్ బుత్రవర్గంబుతోఁ
జని నాత్మావసథంబుఁ జేర నిట నం•చద్భక్తి నప్పార్వతీ
వనజాతేక్షణ యంతకంతకుఁ దపః•ప్రౌఢిన్ దనర్చెన్ గడున్. 27

—* విష్ణ్వాదులు శివసన్నిధి కరుగుట *—

ఉ. అంతఁ దపోగ్నికీలలు మ•హాద్భుతభంగిఁ జెలంగి నింగిపై
కెంతయుఁ బ్రాఁకి నల్గడల • హెచ్చుగఁ గ్రమ్మి జగత్సమూహ మ
త్యంతము గాల్చుచుండ విబు•ధాధిపముఖ్యులు జూచి భీతిమైఁ
జింతిలి పద్మసంభవునిఁ • జేరి వచించిరి తద్విధానమున్. 28

గీ. ఆతఁడును విని మనమందు•నక్కజంబుఁ, జెంది వారలతో హరిన్•జేరనరిగి
యవ్విధంబెల్లఁ దెల్పఁగా •నచ్యుతుండు, లోకరక్షణ మొనరింప• వీఁకఁదొడరి.

చ. అరసితిఁ గాళికాతపసు • నారసితిన్ భువనార్తిపాత మి
త్తఱిఁ బరమేశుఁ జేరి విహి•తమ్ముగఁ గాళితపఃప్రకార మా
హరునకుఁ దెల్పి శీతకుధ•రాత్మజ నాలుగఁ గొన్మటంచు వే
గిరముగ నవ్వరంబును కొ•గిన్ దయసేయుమటంచు వేఁడుఁడీ! 30

గీ. అపుడు జగములకెల్ల మే◆లగును గాన, సత్వరంబుగ నీశ్వర ◆ సన్నిధాన
మునకుఁ బోవలెనన దేవ◆పుంగవులుగ,డింది యడలొందియిట్లని◆రందుహరికి.

గీ. మన్మథునిఁ గాల్చి హిమవత్కు◆మారిఁ బాసి
ప్రలయకాలాంతకాకృతిఁ ◆ బరఁగి శీత
శైలముననుండి కైలాస◆సద్మమొంది
నట్టి రుద్రునిఁ జేరఁబో ◆ నలవి యెట్లు? 32

వ. అనిన సుపర్వగ్రామణులకు రమానాథుం డిట్లనియె.

చ. చలమునఁ గెల్వఁగాఁ జనిన ◆ శంబరవైరినిఁ గాల్చి చంపెఁ బే
రలుక మహేశుఁ డిప్డు శర◆ణార్థులమై చని యిత్తెఱంగు ను
త్తలమునఁ దెల్పి వేడిన ము◆దమ్మున శంకరుఁ డద్రికన్యకన్
వలచి వివాహమాడు నిది ◆ నా స్తవమారయుఁ డెల్లభంగులన్. 33

ఉ. ఏనునుగూడ వచ్చెద మ◆హేశ్వరుఁ జేరఁగఁబోద మిప్పుడే
దానలసర్వదేవపరి◆తాపవిభంజనుఁ డుల్లసత్కృపా
ధీనమనస్కుఁ డీశ్వరుఁడు ◆ దేఱికనుంగొని యందఱన్ గృపన్
బూని యనుగ్రహించు శుభ◆మున్ బొనరించు సుపర్వశేఖరుల్! 34

చ. అని వయనంబుచేయ సుర◆లందఱు నా హరిఁగూడి శైలనం
దన తపియించుచోటికి మొ◆దల్ జని తద్విలసత్తపంబుఁ గ
న్గొని యసమానతేజములఁ ◆ గుప్పుచు వెల్గు జగచ్ఛరణ్యు నా
ర్యను వినుతించి మ్రొక్కిరి స◆మంచితభక్తి వినమ్రగాత్రులై. 35

గీ. కదలి యటనుండి రజతన◆గంబుఁ జేరి, ముందుగా నందినిన్ గాంచి ◆ వందనంబు
చేసి యాందోళనంబెల్లఁ◆ జెప్పిశివుని, దరిసెనముఁగోరి వేఁడఁగాఁ◆దడయకతఁడు.

క. మృడుఁజేరఁబోయి జేజే, లడరుచు నటకేగుదెంచి ◆ నట్టితెఱఁగుఁ దా
నుడివి దరిసెనము వారల, కిడుమని ప్రార్థింప నభవుఁ ◆ డీయకొనెనటుల్. 37

వ. అంత శైలాది జేజేలన్ దోడ్కొని చని భద్రవటచ్ఛాయానిషణ్ణుండగు జగదీశ్వరున్ గాన్పించిన నవ్వారలు.

— * విష్ణ్వాదిదేవతలు శివుని స్తుతించుట *—

సీ. మగరాల నిగనిగల్ ◆ నగఁజాలు డాలుచా,లఁగనీనుమేని సో◆యగమువానిఁ
గొమరారు నాణిము◆త్యములపే రమరికఁ, జే నక్షమాలగాఁ ◆ జెలఁగువానిఁ